

PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC - X -

Aprilie 1934 - iul.'34

PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC - X -	1
Aprilie 1934 - iul.'34	1
	7
Guvern Tătărăscu.Legislatura I.Sesiunea ordinară. 1 febr.- 28 apr '34	7
- continuare -	7
	7
1.) Georgiștii din culoarea de "Verde" -București , trec la PNȚ , 30 mart.'34	7
2.) Legea lichidării datoriilor rurale și urbane (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34	8
2.a) I.Răducanu	9
▣ Țăranul român	9
▣ Productivitatea rudimentară	9
▣ Datoriile agricole țărănești	10
▣ Concepția " agrară " a PNL	10
▣ Politici financiare	11
▣ PNL- liberalism economic	11
▣ PNȚ - economie dirijată	11
▣ Ion Răducanu, Virgil Madgearu - versus " Universul "	13
▣ Matrapazlăcuri demascate reciproc	13
* Notă.Al Popescu -Necșești / 2 apr.'34 - Intervenție	14
▣ Banca Blank și acțiunile " Universului "	14
▣ Subvenționarea Băncii Centrale Cooperative	15
▣ Datoriile cooperăției	15
▣ Importanța cooperăției	15
2.b) M.Ghelmegeanu - intervenții Madgearu	16
▣ Legea Sassu (a IV)	16
▣ Massa datoriilor agricole	17
▣ Arbitrarul legilor Argetoianu și Sassu	18
▣ Realismul legii Vaida	18
▣ Legea Sassu	18
▣ Greutăți procedurale	18
▣ Povara bugetară	19
▣ Datoriile marilor proprietăți	19
▣ Neconstituționalitatea legii Sassu	19
▣ Finanțarea conversiunii	20
▣ Politica de credit	20
▣ Cooperăția	21
▣ Ineficiența legii Sassu - concluzii	21
▣ PNL: politică bancară potrivită unui stat comercial-industrial	21
▣ PNȚ : politică bancară potrivită unui stat agrar	21
▣ PNȚ nu va vota legea	21
2.c) Adam Ionescu (ex-lupist)	21
▣ Iertarea datoriilor	22
▣ Liga împotriva cametei - dr.Lupu	22
▣ Teoria impreviziunii	22
▣ Conversiune prin Impreviziune !	23
▣ Fără finanțare !	23
▣ Conversiunea Sassu	23
▣ Instituțiile de credit	23
▣ Legea Sassu -concluzii	24

2.d) Leon Scridon (PNA).....	24
▣ Băncile românești din Ardeal.....	24
▣ PNTJ nu sprijină creditul român.....	24
▣ PNL nu sprijină creditul agricol.....	24
▣ Legile Conversiunii.....	24
▣ Băncile românești din Ardeal.....	25
2.e) Vlad Dimitriu (PRȚ).....	25
▣ Conversiunea	25
▣ Similitudinea legilor PNL și PNTJ.....	25
▣ PNTJ și Conversiunea.....	26
2.f)) V.T.Prelipceanu (LANC).....	27
▣ Criza agriculturii ... conversiunea.....	27
▣ Păcatele partidelor politice.....	27
▣ Sistemul bancar.....	27
▣ Corupția partidelor politice.....	27
▣ Agravarea situației țărănimii.....	28
▣ Vinovăția partidelor guvernamentale.....	28
▣ Legislație pseudo - protectoare.....	28
▣ Greșelile partidelor de guvernământ.....	28
▣ Legile Conversiunii.....	29
▣ Incapacitatea partidelor politice.....	29
▣ Amenințarea " căminul rural ".....	29
▣ Legile Mihalache... Vaida ... Tătăărăscu.....	29
▣ Pericolul cămătarilor jidani.....	29
▣ Dreptul de preemțiune a Statului.....	30
▣ Pericolul acapărării jidănești.....	30
▣ Cooperația	30
▣ Corupția oamenilor politici din consiliile de administrație.....	30
2.g) Șt.Mihăescu.....	30
▣ Conversiunea.....	31
▣ Devalorizarea leului / aur.....	31
▣ Creditul.....	31
▣ Credit țăranesc !.....	31
▣ Stabilizarea monetară !.....	31
2.h) Virgil Potârcă.....	31
▣ Mărturisiri ... îndoieli.....	32
▣ Comparație : condiții, atmosferă, voință politică.....	32
▣ Reforma agrară - Conversiunea.....	32
▣ Consecințele moratoriilor : neplata datoriilor.....	32
▣ Politizarea conversiunii.....	32
▣ PNTJ.....	34
▣ Opinii discordante , disensiuni.....	34
▣ Lichidarea completă a datoriilor rurale și urbane.....	34
▣ Social, economic , național.....	34
▣ Proprietatea orășnească.....	35
▣ Pericolul desnaționalizării.....	35
▣ Conversiunea radicală.....	35
▣ Criteriul național.....	36
▣ Scăderea valorii proprietăților ;.....	36
▣ Menținerea creanțelor la aceleași valori	36
▣ Cauzele crizei agrare.....	37
▣ Doctrine, politici economice.....	37
▣ Criza agrară în România.....	37
▣ Pământul, proprietarii.....	38
▣ Culturile agricole.....	38
▣ Brațele de muncă , Zilele de lucru.....	38

▣ Țăranii , " căminul țăranesc "	38
▣ Anularea datoriei !	38
▣ Consecințele neiertării datoriilor.....	39
▣ Necesitate națională : lichidarea datoriilor !.....	39
▣ Plata datoriei -acum !.....	39
▣ Conversiunea - concluzie.....	40
2.i) Gr.Iunian (PRȚ).....	40
▣ Critica procedurii parlamentare.....	40
▣ Restabilizarea !.....	41
2.j) Aurelian Benteoiu (raportor) - discurs final.....	41
▣ Obiecțiunile opoziției :	41
▣ Nu este largă, generală, egalitară, eficace	41
▣ Superioritatea legii : Tehnic-juridică.....	41
▣ Legea Mironescu -Vaida.....	42
▣ Durata și procentul asanării datoriilor.....	42
▣ Obiecțiunea opoziției.....	42
▣ De ce nu iertarea tuturor datoriilor ?.....	42
▣ Ajutorul acordat BNR.....	43
2.k) V.P. Sassu (ministr. agricult.) , discurs final ,.....	43
▣ Aprecierea opoziției.....	43
▣ Legile I -III ale conversiunii.....	43
▣ Obiecțiunile opozanților :	44
▣ Datornicii mici	44
▣ Obiecțiunile opozanților :	44
▣ Băncile populare	44
▣ Obiecțiunile opozanților :	44
▣ Dobânzile	44
▣ Obiecțiunile opozanților :	45
▣ Datoriile.....	45
▣ Pământul țării.....	45
▣ Elogiul agricultorului.....	45
▣ Lupta de clasă ?!.....	46
▣ Elogiu țăranimii.....	46
3.) Alegeri parțiale parlamentare , 3 apr.'34.....	47
4.) Reglementarea comerțului bancar , 26 apr.'34.....	47
▣ I.Răducanu / 26 apr.'34.....	49
▣ Importanța sistemului bancar.....	49
▣ Politica și Banca.....	49
5.) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 28 apr.'34.....	50
5.a) Petre Andrei (PNȚ) - dr.C.Angelescu (ministru) - polemică la lege.....	50
▣ Critica procedurii parlamentare.....	50
▣ Conflictul dintre generații.....	51
▣ Generația nouă = generație tarată , nevrozată.....	51
▣ Legea OETR.....	51
▣ Abuz parlamentar.....	52
▣ Răbdarea opoziției.....	52
▣ Forțarea majorității.....	52
▣ OETR.....	52
6.) Legea pregătirii premilitare , 28 apr.'34.....	53
6 a.) PCAndrei (PNȚ).....	53
▣ Procedură parlamentară.....	53
▣ Educația premilitară.....	54
▣ Țăranii și serviciul militar.....	54
▣ Educația tineretului	54
▣ Modele : Komsomol, Balila, Tineretul hitlerist.....	54
▣ Spiritualitate - muncă - forță fizică.....	54

▣ Exces de legiferare.....	56
▣ Baza tehnică.....	56
▣ Finanțarea legii premilitare.....	56
▣ Premilităria - concluzii.....	56
7.) Înscriserea d-lui prof. G. Tașcă în partidul național-țărănesc.....	56
8.) Chestiunea Skoda în discuția parlamentului , 28 apr.'34.....	57
8 b) Virgil Madgearu.....	57
▣ Periclitarea guvernării democratice.....	58
▣ Periclitarea regimului constituțional- parlamentar.....	58
▣ Politica de înzestrare a PNL.....	58
▣ Politica de înzestrare a PNȚ.....	59
▣ Planul cincinal de înzestrare.....	59
▣ Incapacitatea industriei naționale.....	59
▣ Comenzile în străinătate.....	59
▣ Comenzile la Skoda	60
▣ Afacerea Seletzki.....	62
▣ Atitudinea guv.PNȚ.....	62
▣ Intervențiile generalului Uică.....	62
▣ " Dovezile " corupției din 1930 ?!.....	63
▣ Corupțiile din vremea celorlalte guvernări !.....	63
▣ Victimele campaniilor de calomnii.....	64
▣ Anchetă parlamentară !.....	65
▣ Sancțiuni !.....	65
8.c) Dr. N-Lupu (PNȚ) ; intervenție I.Mihalache	66
▣ Cum a lansat "bomba " Skoda	66
8.d.) Ed.Mirto , Armd.Călinescu.....	67
8.e) Grigore Iunian (PNȚ).....	68
▣ Parlamentul și "Chestia Skoda".....	68
▣ Aspectele morale ale "Afacerii Skoda "	69
▣ Răspunderea PNȚ.....	69
8.f) C.Dimitriu (PNL) - concluzii la dezbateri.....	69
▣ Madgearu : Poziția PNȚ ,.....	69
▣ Industria militară.....	70
▣ Începuturi - PNL.....	70
▣ Lovituri - PNȚ.....	70
▣ Comenzile la Skoda	71
▣ Procesul Seletzki.....	71
▣ Răspunderile	71
8.g) C.Xeni (ministru secretar de stat) - concluzii la dezbateri.....	71
▣ Dezbateri parlamentară.....	71
.....	72
Vacanța parlamentară.....	72
.....	72
9.) Al.Vaida-Voievod , interview : guverne / partide / doctrina PNȚ / , 4 mai 1934.....	72
10) Gh. Pop : democrația și ideea națională , 8 mai '34.....	73
▣ Autodeterminarea = act democratic.....	73
11.) Gr.Iunian , Declarațiile de la Tg- Jiu, 24 mai '34.....	74
▣ Partide "mari " - partide "mici ".....	74
▣ Partide "tari" - patide" slabe".....	74
▣ Eu, Iunian	75
12.) Pan Halippa, șed. PNȚ - Chișinău // alegeri comunale și județene // , 25 mai '34.....	75
▣ Pericolul de dictatură.....	75
▣ Programul PNȚ.....	76
13.) PNȚ : reorganizarea organizațiilor județene , în vederea congresului , mai - iun. '34.....	76
.....	77
Gh.Tătăărăscu. Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară .14 nov.-.....	77

.....	77
14.) Ședința festivă în cinstea lui Louis Barthou , Senat și Cameră, 21 iunie '34.....	77
"Lupta " /.....	77
▣ Atmosfera.Aspecte	77
e) Ion Mihalache (PNȚ).....	77
▣ Poporul român -caracterizare.....	77
▣ PNȚ- politică externă.....	78
15.a) Fierbe "cazanul " partidelor politice / culise politice / , 23 iun.'34.....	78
15.b) Dinu Brătianu - Iuliu Maniu , întrevedere , 26 iun.'34.....	78
Scrutator /.....	78
▣ Apropierea PNL-PNȚ.....	78
▣ Fronturi democratice.....	79
16.) Virgil Madgearu , Comunicare : probleme de comerț exterior , 25 iun.'34.....	79
17.) Teodor Iacobescu (PNȚ - Basarabia) , întrebări, comunicări , 28 iun.'34.....	79
18.) ing.N.Todorescu (ministr. Industr. și comerț) , Eug.Titeanu (raportor) , 2-3 iul.'34.....	80
18.a) Ștefan Mihăescu (proaspăt PNȚ,industriaș , șef la "Asociația inginerilor").....	80
▣ Legea Teodorescu.....	80
Mihăescu - Titeanu /.....	81
▣ Proporțiile străini / români.....	81
Mihăescu / 2 iul.'34.....	81
▣ Șomeri români.....	81
▣ Salariați străini.....	81
▣ Toleranța față de străini	82
18.b) Vasile Serdici (PNȚ - ardelean) (DAD, MO 12, 2 iul.'34, p 869 - 873).....	82
▣ Legea Răducanu	82
▣ Protecția muncii indigene.....	82
▣ Protecția muncii naționale.....	83
▣ Comparația cu alte țări	83
▣ Supuși străini.....	83
▣ Statistici.....	83
▣ Polemică " ministerială ".....	84
18.c I.Răducanu (ex-ministru Muncii) (DAD, MO13, 3 iul.'34, p. 980- 983).....	84
▣ Evoluția legislației protecționiste	85
▣ Procentajul români / străini.....	85
▣ Legea Teodorescu.....	86
18.d) Eug.Titeanu (raportor) (DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 987- 990).....	86
▣ Legea Teodorescu.....	86
▣ Opiniile partidelor politice.....	86
▣ Statistici și statistici.....	86
▣ Procentaje.....	86
▣ Capitalul străin.....	87
▣ Întreprinderile legate de apărarea națională	87
▣ Acțiunile de sabotaj și spionaj.....	88
19.) Comisia de anchetă parlamentară : <i>Afacerea Skoda</i> , 12 iul.'34.....	88
20.)Virgil Madgearu , Congresul org.PNȚ Ilfov- București , 10 iul.'34.....	88
▣ Congresele județene	89
▣ Revizuirea cadrelor.....	89
▣ Unitatea partidului	89
▣ Condiții de guvernare.....	89
▣ Dictatură ?!.....	90
▣ PNȚ - PNL.....	90
▣ Moțiunea PNȚ.....	90
21.) Ion Mihalache , vizită în Ardeal : conflict Maniu -Vaida , 10 iul.'34.....	90
22.) Victor Iamandi, (subsecretar de stat , Interne) , interview , Slănic, 24 iul.'34.....	90
▣ Declarațiile de la Iași, Botoșani, Tg.Ocna.....	91
▣ Regim democratic , constituțional	91

▪ Pentru front democratic PNL-PNTJ.....	91
23.) Gh.Tătărăscu, Dinu Brătianu, declarații politice , Timișoara , 6 aug.'34.....	91
Dinu Brătianu / 6 aug.'34.....	91
▪ Sinceritate, continuitate, fermitate	91
▪ Nu " destindere " și abdicare	91
▪ Controlul averilor !.....	92
▪ Deparazitarea aparatului administrativ !.....	92
Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34.....	92
▪ Modificarea Constituției ? inactuală !.....	92
▪ "Destinderea " , " Pacificarea".....	93

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Guvern Tătărăscu.Legislatura I.Sesiunea ordinară. 1 febr.- 28 apr '34

- continuare -

1. **Georgiștii** din culoarea de "Verde" -București , **trec la PNTJ** , 30 mart.'34
2. **Legea lichidării datoriilor agricole și urbane** (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34
Gh.Tătărăscu - **Sassu** (Agricultură) , **Aurelian Bentoiu** (raportor)
a) **I.Răducanu** (PNTJ) - intervenții **Virgil Madgearu**
b) **M.Ghelmegeanu** (PNTJ) - intervenții **Madgearu**
c) **Adam Ionescu** (PNTJ, ex lupist) d) **Leon Scridon** (PNA-Goga)
e) **Vlad Dimitriu** (PRTJ-Iunian) f.) **VTPrelipceanu** (LANC)
g) **Șt.Mihăescu** (PNTJ) h) **Virgil Potârcă** (PNTJ)
i .) **Gr.Iunian** (PRTJ) j.) **Aurelian Bentoiu** (PNL)
k.) **VPSassu** (PNL)
3. **Alegeri parlamentare parțiale** // participare PNTJ // 3 apr.'34
4. **Reglementarea comerțului bancar** , 26 apr.'34
Victor Slăvescu (ministr.Finanțelor) , **Barbu Dimitrescu** (raportor)
a) **I.Răducanu** (PNTJ)
5. **Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român** , 28 apr.'34
Dr.C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii, cultelor și artelor)
a) **Petre Andrei** (PNTJ) - **dr.Angelescu** (PNTJ)
6. **Legea pregătirii premilitare** , 28 apr.'34
G-ral N. Uică (ministru Apărării) , **Pompiliu Bădeanu** (raportor)
a.) **PCAndrei** (PNTJ)
7. **Înscrierea în PNTJ a prof. G.Tașcă** , // motivația // 16 apr.'34
8. . **Afacerea Skoda** - în dezbaterile parlamentului - 28 apr.'34
a) **"Dimineața "** : prezentarea problemei b) **Virgil Madgearu** (PNTJ)
c) **dr.N.Lupu** (PNTJ, ex PTJ) ; intervenție **I.Mihalache** ;
d) **Ed.Mirto** (PNTJ) e) **Gr.Iunian** (PRTJ)
f) **C.Dimitriu** (PNL)
g) **C.Xeni** (Ministr. de stat) - protest **Madgearu, Mihalache**

Vacanța parlamentară

9. **Al.Vaida-Voievod** , interview : guvern / partid / doctrina PNTJ / 4 mai ' 34
10. **Gh. Pop** : **dictatura** versus **democrație** / ideea națională / , 8 mai '34
11. **Gr.Iunian** (PRTJ) , despre PNTJ , 24 mai '34
12. **Pan Halippa**, șed. PNTJ - Chișinău // pentru alegeri comunale și județene // , 25 mai '34
13. **PNTJ** : reorganizarea organizațiilor județene , în vederea congresului , mai - iun. '34
/Câmpulung - **Mihalache** / Deva - Aurel Valad , Maniu, Vaida /
Sibiu- **Vaida** / / Făgăraș- **Aurel Dobrescu** /

Gh.Tătărăscu. Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară .14 iun.'34.-

14. **Ședința festivă** în cinstea lui **Louis Barthou** , Senat și Cameră, 21 iunie .'34
e) **Ion Mihalache** (PNȚ)
- 15.a. **Fierbe "cazanul"** partidelor politice // culise // , 23 iun.'34
15. b. **Întrevedere Iuliu Maniu- Dinu Brătianu** , 26 iun.'34
/ Pentru Front constituțional , democratic, parlamentar /
16. **Virgil Madgearu** , Comunicare : probleme de comerț exterior , 25 iun.'34
17. **Teodor Iacobescu** (PNȚ - Basarabia) ,întrebări, comunicări , 28 iun.'34
/ șoseaua Căușani -Cetatea Albă / ofițeri bolnavi de TBC /
18. **ing. N.Teodorescu** (ministr. Industr. și comerț) , **Eug.Titeanu** (raportor) , 2-3 iul.'34
Legea **Utilizarea elementului românesc în întreprinderi**, Cameră .
■ **Gr.Gafencu, DRloanițescu** - la Senat
a) **Ștefan Mihăescu** (proaspăt PNȚ, industriaș , delegat UGIR)
b) **Vasile Serdici** (PNȚ, ex lupist)
c) **I.Răducanu** (PNȚ, ex-ministru Muncii)
d.) **Eug.Titeanu** (raportor) - replică
19. **Comisia parlamentară** de anchetă a **Afacerii Skoda** , 9-10 iul.'34
// implicare ? **Mircea Vaida , Romulus Boilă** //
20. **Virgil Madgearu** , **Congresul org.PNȚ Ilfov- București** , 10 iul.'34
21. **Ion Mihalache** , vizită în Ardeal : **conflict Maniu -Vaida** , 10 iul.'34
22. **Vict.Iamandi** , interview / ptr. front constituțional, democratic / Slănic, 24 iul.'34
23. **Dinu Brătianu, Gh.Tătărăscu** , consf.PNL, Timișoara, 6 aug.'34
Vezi fișierul următor ...
-

Guvern Tătărăscu.Legislatura I.Sesiunea ordinară. 1 febr.- 28 apr '34

- continuare -

1.) Georgiștii din culoarea de "Verde" -București , trec la PNȚ , 30 mart.'34

("Lupta" , 3 apr.'34)

[LD : consemnez documentul pentru a arăta cum se producea " **schimbarea la față**" a unui **grup masiv care părăsea PNL-2 și ceremonia primirii în PNȚ** .

Din păcate , ziarul nu prezintă motivația .

De ce nu s-au întors în PNL - 1, pe care îl părăsiseră în 1930 ?

Mai dau doc. și pentru că prezintă **noi aderenti bucureșteni - precizându-le profesia**]

Vineri, **30 martie**, la ora 8 1/2 seara , la clubul central al PNȚ , din str.Clemanceau nr.9, s-a desfășurat **primirea festivă a georgiștilor** din organizația culorii de Verde a Capitalei, trecuți în PNȚ .

Noii aderenti, în frunte cu d-nii avocați **Ștefan Ștefănescu** (fost vice-președinte)

și **Ion N.Ariton** (fost membru în Deleg.Permanentă) ,au fost prezentați

d-lui **Virgil Madgearu** - **șeful organizației PNȚ al Capitalei și al jud.Ilfov** -

înconjurat de fruntașii organizației .

/ **Av. Ștefan Ștefănescu** , într-o **însuflețită expunere**, prezintă d-lui Virgil Madgearu pe cei **aproape 300 de noi aderenti și aderente** , care formau **cadrele active ale organizației georgiste din culoarea de Verde** .

După ce arată motivele [LD : **în ziar nu sunt prezentate !**] ce-au determinat părăsirea PNL , asigură pe Madgearu de gândul curat , dorul de muncă perseverentă și devotament .

**" Călăuziți de crezul și programul partidului în care am intrat ,
colaborând la olaltă cu dvs și foștii lupiști,**

vom ști prin reorganizarea ce se va face , să formăm noile cadre [-----] pe care țara
și culoarea noastră de Verde le așteaptă în viitor , de la **partidul nostru național-țărănesc ! "**
(aplauze nesfârșite și urale de " Trăiască PNȚ și conducătorii săi ! ")

/ **Virgil Madgearu** urează noilor aderenți **bun-venit** , și-i asigură de toată de **toată atențiunea**
și **solicitudinea sa și a partidului.**

Arată că **alegerea făcută de foștii georgiști este " bună și justificat făcută "**

Printre noii aderenți se remarcă [aranjare pe profesii -LD]

- **Avocați** : Ștefan Ștefănescu , Ion N.Ariton ,M.Dumitrescu , N.Rădulescu ,
- **Foști magistrați** : Virgil Cassasovici ,
- **Funcționari** : I.Netcu (director) , D.Zuav, Petre Constantinescu , Ion P.Ștefănescu ,
Gh.Dudescu , Nic.Teleanu -Șpanka, Gh.Mitrancă , Mitică Fotescu ,
Const.Baltoc, A .Fliker, Șt.Murgoci, VIGheorghiu, Gr. Ionescu ,
Marcel Patriciu, C.Horvath , D.Ionescu (factor poștal) ,
- **Contabili** : Vasile Stănescu , Aurel Dănaș, Paul Constantinescu ,
Const.Ciortan, Gh.Torz (casier) , Eugen Belizarie,etc etc
- **Militari rezerviști** : cpt. Ion H.Pascal, cpt.C.Isbechi , lt. Ulise Herescu ,
- **Industriași** : Mihail A.Toma, Vladimir Bejinschi,
- **Proprietari** : Traian I.Ștefănescu , I.Dulcescu , Ion.N.Damian , Const.Dumitrescu ,
I.Cismaru , I.Gornescu , Șt.Ionescu , etc etc etc
- **Patroni** : Gh.Boeru , R.Lanfrid (antreprenor -constructor) , Ion Dobre, Ștefan Fischer,
Teodor Simionescu (atelier mecanic , ex consilier comunal) etc etc ...
- **Comercianți** : Vasile Cazuc , Sava Zarug, B.Moisescu , Anton Andreescu , Marin Minea,
Ion Nedelea, Petre Tudor, I.Pârvulescu , Nic. Ghidu, Dinu Tănăsescu,
Nic.Gheorghiu, A.Pavelescu , etc etc etc....
- **Medici** : dr.Gh.Repezeanu ,
- **Arhitecți** : M.Andreas,
- **Profesori** : I.Theodoride , Cristea I.Niculicescu ,
- **Publiciști** : Nic.Rădulescu -Marador, Gh.Stănescu , Vasile Ștefănescu ,
N.Lazăr , Alex.Procopovici , Gh.Suhăreanu ,
- **Artiști** : Ar..Leonard (actor) , Gh.Socol (cinematogr.) ,Gh.Rădulescu (sculptor) ,
Ioan C.Ghirner (pictor) ,
- **Ingineri** : N.Filimon (agronom) , Petre Dobrescu ,
- **Studenti** : Th.Dimitriu , Gh.Florescu ,
- **Maiștri** : Haralambie Ionescu (croitor) , I.Damian (tehnician) , Ionescu (tâmplar) ,
Victor Burdea (tipograf) , Costică Ionescu (cismar) , Tomulescu D. (fotograf)
- **Meseriași** : Aurel I.Damian (instalator) , Vasile Constantin, Ilie Pricop (fierar) , Marin Marcu ,
N.Marinescu , Alex.Toma (mecanic) , Const.Coman (mecanic) ,
V.Ionescu (mecanic) , David Farișa (șofer) , Ion Furnieru (dulgher) ,
Baba Mihail (carosier) , Stel. Nicolae (mecanic) , Mitică Munteanu (tâmplar) ,
Vasile Cristea (meseriaș) , Toma Bădițoiu (meseriaș) , M.Pewtrescu (zugrav) ,
Mihalache Moraru (pantofar) , Gh.Toporeanu (tipograf) , G.Zgârcitu (vopsitor) ,
Niculescu D (șofer-mecanic) , Saul Solomon (croitor) , I.Catalenie (caretaș) ,
Iorgu Ionescu (lăcătuș-mecanic) , I.Mărgineanu (cazangiu) , D.Ionescu (sofeor) ,
Stoica Marin (legător) , Ștefan Trandafirescu (tipograf) , V.Rudolf (tapițer) ,
Gh.Stănescu (zidar) etc etc etc
- **Muncitori** : T.Ciocârlan , Mincă G.Marin, Tudor Dobre, Anton Pavel, D.Marin, P. August,
- **Pensionari** : Andrei Niculescu , Grig.Bazăran, Sterie Baltoc, Gh.Gâdici, etc et c.....
- **Doamne și domnișoare** : proprietare , funcțioanare ,pensionare , casnice,
Intrarea unui grup georgist, în PNȚ / 3 apr.'34

2.) Legea lichidării datoriilor rurale și urbane (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34

Vasile Sassu (ministr.Agriculturii) , **Aurelian Benteoiu** (raportor)

- a .) **I.Răducanu** (PNȚ) - intervenții **Virgil Madgearu** ;
- b .) **M.Ghelmegeanu** (PNȚ) - intervenții **Madgearu**
- c) **Adam Ionescu** (PNȚ, ex lupist)
- d) **Leon Scridon** (PNA -Goga, ardelean)
Șt.Mihăescu (proaspăt PNȚ) **Virgil Potârcă** (PNȚ)

[LD : Știu că țărâniștii erau zeloși la această lege, dar ... tot nu înțeleg de ce a trebuit să vorbească 5 la ea. **Toți sunt " țărâniști" Nici un ardelean nu ia cuvântul .**
 La această lege se pot evidenția cel mai corect diversele variante de " țărânism " care au caracterizat doctrina partidelor românești. Și mai ales **caracterele**
 Este și motivul pentru care am stăruit atât la parcurgerea acestor dezbateri la conversiune.

2.a) I.Răducanu

(DAD, MO 36, șed. de luni, 2 apr.'34 , p. 1491 - 1496)

La celelalte variante ale legii nu luase cuvântul și se abținuse de la vot , pentru că avea și el cerere de conversiune a datoriei de 10 milioane - probabil avea moșie ;

Tot de asta , **nu va aborda problema conversiunii pentru marile proprietăți.**

El va vorbi despre **datoriile gospodăriilor țărănești.**

Nu va aborda latura juridică - lăsând-o pe seama colegilor juriști, "distinsului" raportor Bentoiu, și "distinsului " Mircea Djuvara (care a obținut un strălucit succes în procesul de la Curtea de Casație , intentat la îndemnul lui Dinu Brătianu)

De data aceasta , a simțit ca **o datorie de conștiință** să vorbească , deoarece problema privea "însăși existența noastră economică , socială , financiară și monetară ."

Supratitlurile, sublinierile, comentariile, îmi aparțin.]

// Țăranul român / Productivitatea rudimentară a muncii țărănești //

// Noțiunea de "**țăran** " și de "**agricultor** " /

// **Datoriile agricole țărănești** //

// **Doctrina economică liberală** : neglijarea agriculturii //

// Politici financiare : **PNL - liberalism economic** ; **PNȚ - economie dirijată** /

----- intervenții **Victor Slăvescu - Virgil Madgearu** -----

----- polemică **Zaharof - Madgearu - Necșești** , șantajele " Universului " -----

// Cooperăția : datoriile Cooperăției ; importanța Cooperăției ;

Amendament privind subvenționarea Băncii Centrale Cooperative //

I. Răducanu / 2 apr.'34

▣ Țăranul român

▣ Productivitatea rudimentară

[LD : eu am înțeles ce-l preocupa pe Răducanu ; cred că era și sincer ; forma în care își expune opiniile este însă eclectică, confuză, ori nu are talent oratoric. :

Amestecă planurile temporale - înainte și după război - amestecă explicațiile sociologice cu cele monetare și doctrinare .

"Țărănismul " lui , un soi de poporanism - semănătorism - țărănism - socialism ...
 cu mare compasiune pentru țărani.]

"Trebuie să pornim de la un fapt elementar : economia națională românească nu face nici o excepție de la regula generală.

Țările agricole din Europa , în deosebi, **au o economie deficitară .**

Dacă luăm **baza temeliei [!] economiei noastre naționale** , munca românească, trebuie să constatăm că această muncă în **gospodăria agricolă , nu are nici o rentabilitate ;**
 din p.d.v. economic general , **productivitatea** ei este cât se poate de **rudimentară .**

" Trăim din munca exploatată și din exploatarea pământului românesc.

Bugetul statului de acolo se hrănește : **nu din rentabilitatea țăranului [!] ,**

ci din capital , cât mai există, și **din munca istovită a țăranului.**

Ajungem astăzi să aducem **țăranul într-o situație de neoioabăgie .**

" Înainte de războiul mondial, în Vechiul Regat țăranul era exploatat , era sfârâmat de

cătușele marii proprietăți ; astăzi este încătușat , este slăbit, este redus la un minim de existență , la o existență aproape fizică , **din cauza prăbușirii prețurilor la cereale** , precum și din **răsturnarea de valori** , provenită și din **jocul factorului monetar** .
[-----] **Orice întârziere de a înlătura desechilibrul între munca țărănească și prețul ei de vânzare** , ne va duce pe o cale de **anarhizare a vieții economice și sociale** .
[-----]

Regimul de exploatare a muncii țărănești , se prezintă astăzi **sub două forme** : una cunoscută încă înainte de războiul mondial, în țara marilor proprietăți , în țara latifundiilor , și care era exploatarea din cauza nevoii de **a-și vinde munca cu orice preț, pe alte domenii sau în alte îndeletniciri , în afară de agricultură** . Cu toții observăm un curent de a părăsi viața satelor pentru a îngroșa numărul salariaților manuali în centrele industriale și comerciale.
În al doilea rând, țăranul care rămâne încă lipit de ogorul său , pe care îl muncește din greu, țăranul acela lucrează **cu o tehnică primitivă**, cultivă pe acest pământ al lui cereale, așa cum obișnuie să le cultive încă dinainte și , în consecință, **randamentul lui este extrem de scăzut** , cauza prăbușirii prețurilor cerealelor. [-----]

Acest fapt ne obligă **să găsim o soluțiune spre a salva de la proletarizare și de la sălbăticiune definitivă viața țărănească** , prin măsuri excepționale .[-----]

Din punct de vedere social, **82% din totalul populației agricole** are **o exploatare de până la 10 ha**.

Această situațiune ne obligă ca **pentru pătura țărănească să avem mai multă sollicitudine decât pentru orice altă categorie de producători** . "

I.Răducanu / 2 apr.'34

▣ Datoriile agricole țărănești

[**Vorbește despre literatura cosacrată datoriilor agricole ... de la Rodbertus până la marele teoretician al proprietății agrare Buchenberger** , care arată că **dacă datoria țărănească depășește jumătate sau trei sferturi din venituri**, aceasta duce la **prăbușirea gospodăriei țărănești** .] În legea PNT a fost pus ca plafon **1/ 3 din venitul țărănesc**.

Legea propusă de PNL, nu ține seama de acest plafon , venind cu **o normă generală** , ca și când **gospodăria țărănească ar fi avut o rentabilitate sigură**, mai mare decât **anuitatea** pe care dvs o impuneți pentru cele mai multe categorii de producători care sunt îndatorați.

În Germania , astăzi se merge așa de departe , încât **împarte în două categorii exploatarea agricolă** : de o parte ,este **noțiunea de țăran** , pe de altă parte , este **noțiunea de agricultor** .

Țăranul este distinct **proprietar și muncitor al pământului său**, care nu poate fi atins , în nici un chip, nici de impozite prea grele , și nici de sarcinile de datorii , prin **instituția numită "Erbhof "**

Agricultorul, care se deosebește de țăran, **are un alt regim** , care intră , cumva, **în cadrul pieții monetare** , inerente regimului capitalist .

Nu văd la PNL această preocupare pentru clasa țărănească , pe **care am avut-o noi**, în ce privește **putința de plată a țăranului**, care este oberat de greutate.

- **Vasile Sassu** : Aceasta ar însemna moratoriul definitiv și veșnic.

- **I.Răducanu** : **Nu știu dacă**, în vremurile acestea anormale, **legea dvs nu va fi un moratoriu**, n-ați făcut nici un pas mai departe **ca legea PNT** .

Dvs admiteți moratoriul de 10 ani , însă **agravați situația păturii țărănești debitoare** , prin aceea că cereți **să facă în 17 ani restituirea datoriei , redusă la 50 %**

ca și în legea noastră, fără să țineți seama dacă anuitățile pot fi acoperite din venitul sâtenilor. **Anuitatea prevăzută de dvs este mai mare decât venitul real al țăranului** , încât guvernul apare ca un element ce vrea să-l încătușeze , nu să-l elibereze.

I.Răducanu / 2 apr.'34

▣ Concepția " agrară " a PNL

[LD : un duel cu marcări reciproce , în care se alunecă ușor în derizoriu ...într-o șarjă de ordin lingvistic... și se face haz ! Altfel, Răducanu are dreptate .

Dar criticile lui ar trebui să se reverse și asupra politicii PNȚ]

" O lichidare a trecutului fără **așezarea unui regim economic sănătos**, pentru a asigura **o rentabilitate pentru economia particulară, economia țărănească**, și **o productivitate** cât mai mare în folosul economiei naționale , nu însemnează nimic.

- **Pamfil Șeicaru**: Acestea se pot face printr-o lege ?

- **I.Răducanu** : N-am văzut nici un act din partea guvenului , în această privință .

Or Partidul Liberal , așa cum a declarat-o chiar **președintele partidului său**, într-o adunare de ordin politic , **are un program care conține soluțiuni** pentru toate chestiunile și **un program de principii, permanent ...**

- **CICBrătianu** : Dle Rădulescu , faceți o eroare .Am spus că **principiile sunt permanente** , dar **programul trebuie să corespundă timpurilor**. (**vii aplauze la PNL**)

- **I.Răducanu** : Într-adevăr, PNL a dat dovadă de atâtea ori că are un program de principii permanent . De la această tribună, **anul trecut dl Brătianu era contra contingentării , și astăzi** se pronunță **pentru** contingentare ! (**aplauze la PNȚ**)
iar **acum un an a avut o părere despre conversiune**, iar **astăzi ...** îl putem felicita că **are altă părere !** (**întreruperi la PNL**)

- **CICBrătianu** : Vă asigur că nu am altă părere decât aceea cuprinse în lege !

- **I.Răducanu** : Dle Brătianu , îmi pare rău că negați ...

- **C.Argetoianu** : Este o **continuitate evolutivă**

- **I.Răducanu** : Eu **aș felicita PNL** dacă ar fi într-o **continuitate evolutivă** .
Mi se pare , însă că PNL este în **continuitate staționară** .

- **Bogdan Duică** : Dle Răducanu , **continuitatea nu poate fi evolutivă** ...

- **I Răducanu** : Mi se pare că PNL este într-o continuitate staționară ...

- **G.Fotino** : Dle profesor Răducanu, ați apropiat două cuvinte în mod nelogic .
Ați vorbit de **baza temeliei** (**ilaritate la PNL**) .Acum faceți o nouă greșeală , spuneți **continuitate staționară** (**ilaritate la PNL**)

- **NCPopescu** : **Ambele trei chestiuni**, dle Răducanu ... (**ilaritate la PNL**)

- **I.Răducanu** : Dlor , **aștept ca dvs să vă potoliți spiritele** , ca să pot continua...

Înregistrăm a **patra lege pentru lichidarea datoriilor agricole , lăsând agricultura în starea care se găsește** , neinfluențând-o cu nimic ,nici în ce privește tehnica, nici în ce privește schimbarea de culturi care ar avea o anume cerere pe piața mondială. **Nu există nici o țară în care guvernele să se ocupe numai de lichidarea datoriilor , fără să ia măsuri de mare eficiență pentru dezvoltarea producțiunii agricole.**

În Ungaria s-a dat o dezvoltare foarte mare industrializării unor anumite produse agricole ca să se ridice productivitatea ...

În SUA, experiența **Roosevelt** : din 100 milioane locuitori, **50 de milioane** sunt direct interesați în munca câmpului .Roosevelt a luat unele măsuri pentru îngrădiri vamale , ca să protejeze veniturile agricole. A mers și mai departe ... la o devalorizare monetară , pentru a ajuta agricultorii debitori [-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

▣ **Politici financiare .**

▣ **PNL- liberalism economic**

▣ **PNȚ - economie dirijată**

[LD : Se poate semna și în acest domeniu o anumită apropiere între cele două partide de guvernare . **Virgil Madgearu** și **Victor Slăvescu** ... dar asta așa .. din frânturi de explicație doctrinară , din replici , acoperite de comentarii , mai mult sau mai puțin teoretice ...

Le consemnez pentru că era **un prilej unic de confruntare** , în care adversarii se explicau]

- **I.Răducanu** : Eu nu înțeleg **internaționalismul** în sensul care nu este **plăcut d-lui ACCuza**; înțeleg **internaționalismul în sensul realităților** .

- **ACCuza** : **Adică nu înțelegeți naționalismul așa cum îl înțeleg eu . Regret pentru d-ta !**

- **I.Răducanu** : Nici asta . Eu înțeleg un internaționalism constructiv, bazat pe colaborarea acelor economii naționale , care au interese identice , împotriva altor economii naționale exploatare .
- **ACCuza** : Foarte frumos, dar cu jidanii ce faceți ? Aceasta este toată nenorocirea.
- **I.Răducanu** : Aceasta vă privește pe dvs . [revine la problemă ...]
Acele două căi sunt : una politică deflaționistă , adică a ortodoxiei , așa de scumpă d-lui ministru de finanțe ...
- **Victor Slăvescu** (ministr.Finanțe) : Da, da.
- **Vasile P.Sassu** (ministr.Agriculturii) : Și a d-lui Madgearu .
- **I.Răducanu** : Dle ministru , ne împăcăm foarte bine între noi. Chiar când suntem de păreri diferite , ne respectăm părerile. **Victor Slăvescu** nu obosește să repete :
< eu sunt adept al ortodoxiei financiare și monetare > .
- **Slăvescu** : Și o practic.
- **I.Răducanu** : Ce este ortodoxia , aș întreba pe d. Argetoianu ?
Ortodoxia este să crezi într-o dogmă care nu mai are nici o realitate în viața realităților de azi (ilaritate la PNL)
- **Slăvescu** : Te plâng d-le Răducanu .
- **I.Răducanu** : Eu privesc cu un surâs prietenesc atitudinea d-lui ministru de Finanțe.
Ortodoxie economică , da, a fost ortodoxia economiei clasice : un șir de principii abstracte , care nici odată nu și-au găsit realizarea în faptele vieții practice .
- **Slăvescu** : Dle Madgearu, auzi ce spune dl Răducanu ? Ești de părerea d-sale ?
- **I.Răducanu** : De sigur că da. Dl Madgearu este un adversar al liberalismului economic, și , în această privință, noi suntem operfect de acord.
- **Madgearu** : Dle Slăvescu, d-ta știi foarte bine că eu sunt partizanul economiei dirijate și d-ta ești împotriva acestei economii dirijate . În privința ortodoxiei, d-ta ești habotnic, și eu nu sunt .
- **Voce** : Dta ești cușer ! (mare ilaritate)
- **Nichifor Robu** : Ortodoxie cușer ! (ilaritate)
- **Argetoianu** : Fiindcă este vorba de ortodoxie, am putea întreba și pe Patriarhul (ilaritate)
- **Răducanu** : Nu aș fi dorit ca expunerea mea să alunece pe o pantă pretențioasă de doctrină
- **Slăvescu** : Devine glumeață...
- **Răducanu** : .. dar este bine să lămurim o chestiune, fiindcă de la principii ne luminăm pentru conducerea politicii economice.
Dl ministru de Finanțe se declară pentru ortodoxie.
În dicționarul științific al economiei politice „cuvântul "ortodoxie" se aplică pentru economia liberală. Prin urmare , dl ministru declară că este un economist liberal .
Vă felicit .
- **Slăvescu** : Vrei să fii economist țărănist ? (ilaritate)
- **Răducanu** : Ce mai căutați dvs pe banca ministerială , când veniți cu proiecte de legi care sunt o negațiune a liberalismului economic ?
Faptele sunt mai tari decât principiile, care nu se poate încadra în lumea faptelor și , de îndată ce spui " ortodoxie liberală " în știința economică , trebuie să tragi concluzii , și să fii ortodox și în chestiuni monetare .
Dar într-o economie dirijată parțial, cum este astăzi regimul de economie în toate țările - până și în liberala Anglie de odinioară - într-o astfel de economie dirijată , problema monetară se pune altfel . Nu se pune în cadrul liberalismului economic, nu se poate pune și nu se poate lămuri fenomenul monetar după percepțe și după credințele " ortodoxiei liberale " .
D-lor deputați, realismul economic înlătură acele învechite doctrine care sunt aplicate într-un mod cu totul incomplet și care nu fac decât să dăuneze mai mult vieții economice."

■ Ion Răducanu, Virgil Madgearu - versus " Universul "

■ Matrapazlăcuri demascate reciproc.

- **Răducanu** : este surprins de optimismul ministrului Slăvescu . De la venirea la putere, guvernul dă dovadă de o " largheță impunătoare " , cu caracter electoral, de **dechideri de credite**, de **înființări de funcții** , de **mărirea unor cheltuieli publice** ...

- **Slăvescu** : Cu ce am mărit cheltuielile ?

- **Răducanu** : La Ministerul Instrucțiunii Publice cu cât le-ați mărit ?

- **Slăvescu** : Cu 9.000.000 .Pentru 5. 000 posturi de învățători .

- **Răducanu** : Ați înscris în buget 450.000.000 pentru finanțarea conversiunii .

Scandal Zaharof -Răducanu

- **I.Zaharof** ("Universul") : Dle Răducanu , intrați și dvs în conversiune.

Dvs aveți o cerere de conversiune

de 10.000.000 lei și mai sunteți și în portofoliul putred cu 10.000.000 lei (exclamări)

- **Răducanu** : **Sunteți profund greșit** . Să veniți în ședința viitoare cu dovada .

- **Zaharof** : Dacă dl ministru al Finanțelor îmi va pune la dispoziție dosarul **portofoliului putred al Băncii Blank**, voi face dovada .

- **Răducanu** : ce zice dl ministru ?

- **Slăvescu** : Nu cunosc

- **Răducanu** : **Dacă dl Zaharof dovedește** acest lucru, **sunt gata să trag toate consecințele** , iar **dacă nu dovedește** , las Camera să judece **actul d-lui Zaharoff (aplauze la PNȚ)** . Înțelege ca în ziare Zaharof să debiteze ce vrea despre PNȚ.

" Suntem victima unui regim de moralitate , pe care , poate , dvs nu-l înțelegeți , dar **pe care îl practicați** .[-----]

Eu nu am vorbit la toate celelate legi , și nici nu am votat , tocmai pentru că

am declarat **că poate să mi se spună că sunt interesat ca debitor agricol**.

De data aceasta **nu am spus un cuvânt despre regimul marei proprietăți**.

după cum bine ați observat , fiindcă **pe mine nu mă interesează marea proprietate ci mica proprietate** .

- **Zaharof** La adăpostul micii proprietăți , **beneficiați dvs !**

Să nu mai criticați guvernul când vine cu finanțarea conversiunii !

Scandalul Madgearu-Zaharof

- **Madgearu** : Dle Răducanu , întrebați cu cât a fost trecut în **portofoliul putred** ziarul " **Universul** " la **Creditul Industrial**.

- **Zaharof** : Cu nici o centimă !

- **Madgearu** : Și mai întrebați **cu cât a cumpărat acțiunile** , pe care le-a luat acum **de la Banca Națională** , și care s-au găsit în portofoliul băncii.

Au fost trecute **de la stat cu 38 de milioane și jumătate**, **și dvs le-ați luat pe nimic**.

- **Zaharof** : Am plătit prețul cerut de Banca Națională .

- **Madgearu** : **Ați plătit a zecea parte** , pentru că ați profitat de anumite situațiuni turburi . **Întâi ați șantajat pe dir. Băncii Naționale pe chestiunea Ottenbreit** de la Cernăuți .

Pe urmă , dle Zaharof, v-ați dus personal la Banca Națională și v-am găsit eu acolo

când **ați șantajat și ați obținut acțiunile " Universului" pe nimic**.

Să vă fie rușine obrazului ! (protestări la majorități)

- **Zaharof** : Nu este adevărat !

- **Madgearu** : Șantajști ordinari ! **Ați luat pe nimic acțiunile " Universului "** .

Sunteți niște șantajști ordinari ! (întreruperi, zgomot)

- **Zaharof** : Aici este **dosarul cu furtul de 400 milioane de lei (proteste la PNȚ)**

Ai frustrat fiscul . Ai fost în stare ca să votezi o lege ca să te aperi

(întreruperi, zgomot)

- **Madgearu** : **Bande de șantajști ! (întreruperi, zgomot)**

[-----intervenția lui Popescu -Necșești * -----]

Eu am ridicat această chestiune pentru că **am fof revoltat să asist aici la un atac**

din partea d-lui Zaharof la onoarea unui prieten politic al nostru,

a cărui onorabilitate n-a fost pusă la îndoială de nimeni, d-l Răducanu.

Mi-am zis atunci : **cinismul este prea departe împins.**

Atunci când **vă puteţi ascunde de responsabilitate la ziarul dvs. ,**
când **puteţi fugi de procese de calomnie**, prin încercări de **strămutare de procese**
de la o instanţă la alta , ca să nu poată să vă supună cineva rigorilor legii
pentru ticăloşiile şi calomniile pe care le expuneţi, **puteţi continua atunci cu calomniile.**
Continuaţi cu calomniile , **dar să ştiţi că sunt în România şi oameni pe care**
nu-i puteţi şantaja cu calomniile voastre murdare .

(**Aplauze la PNŢ ; proteste la majorităţi**)

- **Zaharof** : Ai frustat fiscal , am aici dovda !
- **Madgearu** : L-aţi frustat voi o viaţă întreagă .
- **Zaharof** : **Ţi-ai declara venit , 100.000 lei D-ta !**
- **Madgearu** : Şantajişti !
- **dr.N.Hasnaş** : Noi voim discuţia legii ; nu voim această discuţie .**Este ruşinos (Zgomot)**

*** Notă.****Al Popescu -Necşeşti / 2 apr.'34 - Intervenţie**

▣ Banca Blank şi acţiunile " Universului "

[**LD : intervenţie în discursul lui Răducanu , la intervenţia - scandal a lui Mdgearu**]

- **Al.Popescu -Necşeşti** (subsecretar la instrucţie, Culte , Arte)
(**părăseşte banca ministerială , urcă la tribună**) :

În mijlocul unei discuţiuni la o lege atât de importantă, o întrerupere a fost menită să atragă
din partea d-lui Madgearu această explozie a unei uri de mult stăpânite şi
căreia nu avea unde să-i dea drumul , în privinţa **atitudinii pe care ziarul " Universul "**
a avut-o faţă de d-sa.

Dlor deputaţi, **nu mi-am închipuit că reacţiunea d-lui Madgearu** poate să cunoască
forme atât de incompatibile şi cu demnitatea aceea ce dl Răducanu numea Sfatul Ţării ,
şi cu **demnitatea vieţii noastre publice .**

Doresc să pun la punct , în faţa dvs , unele din afirmaţiunile pe care le-a făcut
cu privire la **rolul instituţiilor financiare , în ceea ce priveşte nişte dezastre financiare .**

" Atunci când **Banca Blank a cunoscut dezastrul** , pe care cu toţii ni-l amintim,
în portofoliul acestei bănci se găseau o sumă de acţiuni , unele mai puţin interesante ,
din p.d.v. al vitalităţii instituţiunii, între care un număr însemnat de acţiuni
al ziarului " Universul "

- **C.Argetoianu** : **33 % !**
- **Popescu -Necşeşti** : **Erau 17.800 de acţiuni .**

Reprezentau rezultatul unei îndelungate şi stăruitoare acţiuni din partea **acestei instituţiuni**
ca să pună mâna pe aceste acţiuni.

[-----]

A asimila o asemenea acţiune de asanare pe care Banca Naţională a întreprins-o ,
cu un şantaj, pe care l-ar fi exercitat " Universul" , în ceea ce priveşte operaţiunea condusă
de guvernatorul şi de consiliul de administraţie al Băncii Naţionale,
înseamnă a fi lipsit şi de simţul proporţiilor şi de simţul ruşinii ,
aşa cum a arătat dl Madgearu . (**aplauze îndelung repetate la majorităţi**)

- **Virgil Madgearu** : Pe mine **nu mă interesează modul cum au fost achiziţionate**
acţiunile " Universului " de către Banca Blank, nici **nu mă interesează scopul**
pe care această instituţiune l-a urmărit , în achiziţionarea acestor acţiuni.
Mă interesează altceva. **Banca Blank, cu ocazia acţiunii de asanare ,**
a trecut la Banca Naţională , pe baza unei convenţiuni încheiate cu statutul,
care a preluat asupra sa pagubele , şi aceste acţiuni ale ziarului " Universul" ,
şi le-a trecut **cu suma de 38.500.000 lei ,** aşa cum erau înregistrate în registrele ei.

Ce s-a întâmplat ? **Ziarul " Universul " a deschis o campanie contra Băncii Urbane ,**
pe chestiunea Ottenbreit , o chestiune în legătură cu contingentarea
şi a dus această campanie timp de două-trei numere succesive.

- **Popescu _Necșești** : Nu aveți memoria justă.
Chestia Ottenbreit a fost după ce se întâmplase vinderea acțiunilor.
- **Madgearu** : Înainte !
- **Necșești** : După ! (zgomot, întreruperi, voci ...)
- **Madgearu** : Într-o zi m-am dus la guvernatorul Băncii Naționale pentru chestiunea unui funcționar și acolo am găsit pe d.Zaharof . **A doua zi** am aflat că consiliul de administrație s-a adunat și a cedat acțiuni de 9 milioane, în loc de 38.500.000 lei ! **Campania " Universului " a încetat !**
Ziarul nu a procedat așa pentru prima oară.
Se cunoaște campania dusă de " Universul" contra Societății Discom, plănuită de ministrul Argetoianu .
A fost suficient ca **Societatea Discom să-și mute birourile la Societatea " Universul " ,** și **să-i plătească cu anticipație chiria exorbitantă de 5.000.000 lei ,** pe cinci ani, a fost destul **să se numească administrator** al Societății ,
un cumnat de-al dlui Stelian Popescu , cu leafă de 50.000 lei,
pentru ca Societatea Discom să devină o societate bună pentru Stat !
(**aplauze la PNTJ ; protestări la majorități**) [-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

▣ **Subvenționarea Băncii Centrale Cooperative.**

▣ **Datoriile cooperației**

▣ **Importanța cooperației**

" Iau act cu multă **mulțumire** că pierderile care vor fi suferite de **Banca Națională** a României și de **Banca Centrală Cooperativă** , **vor fi suportate de către Stat .**

Din nenorocire însă, **nu văd** din Raportul d-lui Bentoiu și din nici un articol din lege, **suma pe care statul trebuie să o dea Băncii Centrale Cooperative.**

- **Vict.Slăvescu** : Această chestiune **va face obiectul unei convențiuni.**

- **Răducanu** : Cred că din organizațiile noastre de credit , de pe urma prăbușirii creanțelor , cu sau fără legea conversiunii, **cele mai multe instituții de credit sunt menite să dispară.**

Într-o țară de mică agricultură, nu se poate face politică agrară decât în cadrul cooperației .

Cooperația de credit trebuie să fie acel **instrument de credit pentru gospodăria țărănească** care să trăiască mai departe și **să fructifice producția țărănească .**

[**Propune un amendament , în acest sens, ,**]

" Fac apel la toți acei care țin la instituția Cooperației și le aduc la cunoștință că din totalul plasamentelor de împrumuturi agricole ,

mica proprietate țărănească este datoră cu 6 miliarde și jumătate la mișcarea cooperativă. [-----]

Din cele 6 miliarde și jumătate , **cooperativele vor trebui să suporte o pagubă de cca 3 miliarde și jumătate,** ceea ce înseamnă **absorbirea întregului capital social și a fondurilor de rezervă.**

Prin urmare , după această lege, **toate societățile cooperative vor intra în lichidare.**

De aceea propune ca din suma acordată Băncii Naționale , să se defalce o parte care să fie destinată , anual, pentru acoperirea pagubelor reale suportate de mișcarea cooperativă , de pe urma așa-zisei conversiuni, de pe urma conversiunii datoriilor agricole și urbane (care nu sunt multe)

[-----]

Fac apel la onoratul guvern și în special la d-l ministru al Agriculturii [V.Sassu]

a căruia inimă caldă **pentru mișcarea cooperativă** o cunosc,

să țină seama de această sugestiune , și de prevederile din celelalte legi de conversiune , de până acum. [-----]

" Pe cale de amendament , împreună cu prietenii mei , îmi voi permite
- și sper că alături de noi vor fi mulți membri din majoritate -
să cer să se aducă o îmbunătățire a legii în ce privește mișcarea cooperativă .
Oricare ar fi deosebirile noastre de vederi , privind organizarea mișcării cooperative,
trebuie să fim cu toții de acord asupra **marelui rol economic și social**
pe care această mișcare cooperativă trebuie să-l joace de acum înainte ,
în țara noastră de țărani , în România întregită " [-----]
----- I.Răducanu / 2 apr.'34 -----

2.b) M.Ghelmegeanu - intervenții Madgearu

(DAD, MO 36, șed. 2 apr.'34, p. 1505- 1512)
[LD : [LD : Mă apucă o lehamite de atâta ipocrizie politicianistă avocățească.
Dar istoricul trebuie să pătrundă în străfunduri de gândire etc etc etc ...
În orice caz voi rezuma pe cât posibil acest discurs ... și voi extrage esențialul.
Mărturisesc că omul îmi este antipatic pentru că știu cum și-a schimbat
pe parcursul vieții credințele. Dar istoricul trebuie să fie obiectiv etc etc ...
Mă mai impresionează neplăcut și intervențiile lui Madgearu : ironice, pătimășe.
Ghelmegeanu , se ocupă mai ales de **aspectele bancare ale legii** ,
din polemici rezultând cu claritate "**fiefurile**" **bancare**
ale celor două partide mari din România]
Supratitluri, sublinieri , semne - îmi aparțin.
/ **Legile conversiunii** - merite și deficiențe /
/ **Legea Sassu** - ineficientă, nedefinitivă /
/ **Massa datoriilor agricole** : statistică și caracteristici /
/ **Povara datoriilor marilor proprietăți** //
/ **Arbitrarul** Legilor Argetoianu și Sassu // **Realismul** legii Vaida //
/ **Legea Sassu** - greutate procedurală ; neconstituționalitate //
/ **Finanțarea** conversiunii / **Politica de credit** / **Cooperația** //
/ **PNL**- politică bancară **comercial-industrială** //
/ **PNȚ** - politică bancară **agrar -țăărănească** //
/ **PNȚ** nu va vota legea Sassu //

M.Ghelmegeanu / 2 apr.'34

■ Legea Sassu (a IV)

" După 3 legi de conversiune și un moratoriu , care ține de la 31 decembrie 1931, guvernul ne prezintă un nou proiect de lege într-o atmosferă de mesianism legislativ.
Zic mesianism legislativ pentru că există la dvs această încredere nemărginită ,
că legea are atâtea însușiri , încât va fi cea din urmă în această materie.
" Eu domnule, crescut la altă școală , la școala determinismului social și economic,
nu pot să împărtășesc această nemărginită mistică în însușirile unei legi ,
pentru că îmi dau seama că ea nu poate să valoreze decât numai atât cât ține seama
de împrejurările pe care are să le legifereze și mai ales cât corespunde acestor împrejurări.
[-----] Recunosc că din punct de vedere formal , al tehnicii juridice,
ea se prezintă în condițiuni bune.La aceasta a servit , fără îndoială , și experiența trecutului
Legea se prezintă din punctul de vedere al tehnicii juridice formale, de așa fel,
încât poate fi consultată cu ușurință , datorită incontestabilei sistematizări a materiei.
[.....] Cele două legi anterioare care se datoresc partidului nostru ,
având în vedere experiența făcută cu legea Argetoianu (apr.'32) ,
au găsit două mijloace tehnice pentru rezolvarea problemei datoriilor agricole :
I. În momentul când a fost declarată neconstituțională , noi am propus moratoriul ,
ca un mijloc de presiune asupra creditorului ,
ca acesta să accepte intervenția statutului pentru reducerea datoriilor ;
II. Am dat răgaz și stimulent legal, în timpul moratoriului , pentru ca **conversiunea să se poată face prin convenții** , încheiate de bună voie , pe cale de conciliațiune între părți.

**Legea Sassu a mai introdus și alte mijloace,
dar el va demonstra că sunt neconstituționale.**

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ **Massa datoriilor agricole.**

Problema este foarte dificil de rezolvat . **Când s-a făcut prima lege Argetoianu , nici nu exista o statistică a datoriilor agricole.**

Sunt în Țara Românească **3.101.000** exploatari agricole
și **2.500.000** cereri de asanare.

**Astăzi , pe baza cererilor de asanare , avem un act oficial ,
statistica Ministerului de Justiție , prezentată de d. Decuseară .
avem de lichidat o masă de 52 miliarde , din care 46 miliarde , datorii directe.**

- **VPSassu** : Suma din urmă este cea adevărată.
- **Ghelmegeanu** : Din cele 46 miliarde , **13 miliarde sunt ale debitorilor cu peste 10 ha ,
și 32 miliarde și jumătate , ale proprietarilor sub 10 ha .**

[-----arbitrarul legilor Argetoianu , Sassu -----]

Pe baza statisticii , rezultă că **media datoriei pe țară e de 6.585 lei / la ha**

Dar în Oltenia ea este de 7.400 ; în Banat de 9.000 ;

în Transilvania de 10.000 ;iar în Muntenia de 6.900 .

Numai în **Moldova , Dobrogea , Bucovina** și o parte din **Basarabia**
media cade sub 6.585 lei . [face tot soiul de calcule și conchide]

Proprietatea țărănească , în regiunile unde se depășește media generală pe țară ,
ar trebui să plătească următoarele **anuități lei / ha :**

Basarabia - **80** , Moldova - **200** (dar la Putna ajunge la **16.400**)
, Muntenia - **315** , Oltenia - **320** (dar în R.Vâlcea ajunge la **12.000**) ,
Banat - **360** , Maramureș și Crișana - **360** , Transilvania - **400**
(dar la Sibiu ajunge la **18.000** , Brașov- **29.000**)

- **Sassu** : în primii doi ani suma este mai mică .
- **Virgil Madgearu** : Este adevărat că ați socotit ca în primii doi ani ,
cât mai sunteți la putere , suma să fie mai mică .
- **Sassu** : N-am făcut-o din calcul politic.
- **Madgearu** : Pentru ca , după doi ani , când vor fi să plătească rate normale ,
care vor fi cam de trei ori și jumătate mai mari decât ratele primilor doi ani ,
fiind un alt partid la putere , dvs **să spuneți țăranilor** , ca de obicei , **cum faceți demagogie ,
că noul guvern le-a mărit ratele (ilaritate la majorități)**
- **Sassu** : Cred că **faceți o glumă** , dle Madgearu .
- **Madgearu** : Dvs în politică trăiți foarte adeseori ori cu glume de această natură
- **Ghelmegeanu** [**explică detaliat cum a făcut calculele , pornind de la un studiu al ministrului
de Finanțe , Victor Slăvescu , privind rentabilitatea în agricultură , și conchide**]

În ce privește **proprietatea familială țărănească** , care se poate întreține din exploatarea
lotului de **3 ½ ha** , nu poate să realizeze în nici un caz un venit care să-i permită
să plătească anuități de 300-400 lei.

Legea dvs nu poate fi **aplicabilă decât parțial** în acele regiuni în care media datoriilor
este sub media generală pe țară : Moldova, Dobrogea și parțial Basarabia.

Sunt 32 de județe în țară în care media datoriei depășește media datoriei regiunii .

- **Bentoiu** : Eu nu înțeleg de ce nu ați făcut toate aceste laborioase calcule , la legea dvs .
- **Ghelmegeanu** : Tocmai că le-am folosit și rezultatul este că am prevăzut
plata datoriilor în 30 de ani .[-----]

Din datele statistice , rezultă că sunt **4.167 debitori** , care datorează
între **20.000 până la 99.800 lei / per ha** .Aceasta însemnează **cca 4 miliarde lei**
din cele 13 miliarde care grevează **proprietatea peste 10 ha.**

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ **Arbitrarul legilor Argetoianu și Sassu**

▣ Realismul legii Vaida .

Arbitrarul legii Argetoianu , prin fixarea unui termen care ducea la o **rezolvare mecanică** și , deci **absurdă** , a datoriilor , trebuie **să recunoaștem că era în favoarea debitorului** (stabilea un termen fatal de 30 de ani în care trebuiau să se plătească anuitățile)

Arbitrarul legii Sassu ... că este în favoarea creditorului . (fixa acest termen la 17 ani)

PNT a adoptat o altă modalitate :

plata în funcție de **capacitatea de plată / de venit / anuitate / minimum de existență /**

- **Vasile Sassu :** Atunci în câți ani se face această conversiune ? În **70-80 -100 de ani ?**

Aceasta nu mai este conversiune, este diversiune !

[urmează o argumentare a lui Ghelmegeanu privind posibilitățile reduse de plată ale țaranului român ; productivitatea proastă, diferența de la șes la munte ; nr membrilor de familie ; diferența de pământ, pe regiuni etc etc.]

- **Leon Pșepelinski** : Ar însemna să facem câte o lege pentru fiecare caz în parte .

- **Justin Stănescu** : Ar fi un labirint

- **Gh.Vălimărescu** : Noi am vrut să o simplificăm, ca să fie operantă .

- **VPSassu** : Nici în trei generații nu s-ar termina chestiunea

- **Ghelmegeanu** : În sarcina legiuitorului stă o singură datorie :

aceea de a edicta principiul , care , în aplicarea lui,

să nu ducă la zdruncinarea și împovărarea economiei țărănești, cum faceți dvs.

(Aplauze la PNT) [----- demonstrația cu masa datoriei țărănești -----]

- **Sassu** : De ce nu s-a aplicat legea dvs ? O lege care nu se execută este lipsită de puterea de aplicare . **Afară de moratoriu** , dați-mi un singur exemplu de creanță care a fost convertită , dați-mi numai o singură creanță !

- **Ghelmegeanu** : Vă rog să nu aveți un fel de revoltă automată , fiindcă dvs vorbiți, dvs vă revoltați.

Din 3.000 de Bănci populare , statistica de la minister arată că

2.000 au încheiat 2.300 convențiuni prin care **plata datoriilor s-a stabilit** , convențional, între 15 - 25 de ani [**dă și alte ex. și explicații**]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Legea Sassu

▣ Greutăți procedurale

De 2.000 de ani, de când plebea romană cerea în mod periodic iertarea datoriilor și împărțirea pământului, și până la economia capitalistă complexă de astăzi, mintea omenească nu a inventat decât **trei formule** pentru a reglementa plata datoriilor :

Formula socială : ștergerea datoriilor ;

Formula monetară : deprecierea monedei ;

Formula juridică : reducerea creanței , a dobânzilor, cu eșalonarea datoriei .

Ministru Sassu - care este **bardul actualei legi** - a declarat că legea este **circulantă, radicală, largă și automată** .

Raportorul Bentoiu - care este un **jurist eminent** - a fost mai prudent , vorbește de **simplicitate** !

- **Bentoiu** : Aici vă jucați cu cuvintele !

- **Ghelmegeanu** : Sunt **2.500.000 cereri de asanare** .

Cum credeți dvs că raporturile juridice la atâtea cereri, se va putea face cu repeziciune, fără acele dificultăți de ordin juridic și procedural ?

Nu este nici un automatism, nici o simplitate ! [**explică natura acestor complicații**]

Pentru ce **creați false iluzii** în țară că ați găsit un sistem care automat rezolvă problema ?

- **M.Negură** (subsecretar la Agricultură și Domenii) : **Dvs vă amintiți procedura legii Vaida ?**

- **G.Vălimăreanu** : dar dacă sunt mai multe categorii de debitori, nu se înmulțesc procesele ?

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Povara bugetară

▣ Datoriile marilor proprietari .

[LD : urmează o polemică financiar - bancară între **Madgearu și Negură** privind acest aspect .
Mărturisesc că chestiunea mă depășește , înțeleg doar că cei doi gândesc diferit ,
și apără interese diferite . **Rețin informațiile**]

- Ghelmegeanu : Din datele statistice , rezultă că sunt **4.167 debitori** , care datorează
între **20.000 până la 99.800 lei / per ha** . Aceasta înseamnă **cca 4 miliarde lei**
din cele **13 miliarde** care grevează **proprietatea peste 10 ha**.

Când statutul român și-a pus întregul prestigiu în joc, pe piața străină, și când se luptă
pe toate căile - și noi și dvs. - ca să obțină 2 miliarde reducere la datoria externă ,
este posibil ca , **cu asemenea ușurință să fie grevat bugetul cu 4 miliarde ?**

- **Madgearu** : ex. un popriatar care posedă **o avere de 300.000.000 lei** ,
și care are **o datorie de 30.000 .000 lei - adică 10%** - declarată la conversiune ,
pentru ce să i se reducă datoria la jumătate ,
pentru ce să ruineze deponenții unei mici bănci ?
(care este aproape de Banca Românească - bancă liberală !)

pentru ce statutul să ia și el parte la pagubă ?

Pentru ca cineva, cu un patrimoniu de 300 milioane, **să nu fie silit să lichideze**
o parte din patrimoniu și să-și plătească datoria ?!

El nu dă numele, dar dacă doresc el poate aduce **toată list a "conversioniștilor"**
din această categorie , **pentru a se vedea imoralitatea !**

- **Pamfil Șeicaru** : Există mulți oameni în Țara Românească cu un patrimoniu de
300 milioane ? Atunci excepția din lege se presupune că **este pentru o singură persoană !**
- **Negură** : Die Madgearu ,cunoașteți dvs **un singur caz, din categoria specificată ?**
Dacă aș cunoaște un singur caz, l-aș reduce, individual, prin lege .
- **Ghelmegeanu** : Acestea nu sunt cazuri imaginare.Studiați statistica lui Decuseară.
De ce se creează **acest miraj falicios că legea dvs cuprinde pe toți ?**
- **Negură** : Nu pe aceștia !

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Neconstituționalitatea legii Sassu

[Din toată demonstrația lui Ghelmegeanu eu rețin esențialul : că atât **PNȚ cât și PNL** , din
 motive de utilitate publică, au intervenit în **regimul dreptului la proprietate,**
garantat constituțional.]

Ați nimicit securitatea juridică pe care **legea Vaida** o recâștigase , după ce dvs ați atacat
legea Argetoianu . Astăzi , **prezentați o lege mult mai largă** decât a legii Argetoianu ,
pe care ați atacat-o la Curtea de Casație ! [**explică în ce constă inconsecvența liberalilor**]
Consiliul Legislativ v-a rătat că acest procedeu (recalcularea dobânzilor , exproprierea
creanțelor) este neconstituțional .

Așa se explică **eticheta de " radicalism" în evoluția Partidului Liberal .**

Se miră că eminentul jurist Bentoiu a uitat ce a susținut PNL la

Legea gazului metan (1930) despre creanțe, despre despăgubiri ...

când s-a ajuns la Curtea de Casație , care a explicat atunci că

despăgubirile , în caz de expropriere pentru utilitate publică , **sunt acordate de justiție** ,
care trebuie să aibă întreaga libertate , și restricțiunile legii **sunt și rămân neconstituționale .**

[**explică ce a prevăzut legea PNȚ ; citează din hotărârea Curții constituționale**]

Iată cum, din acest p.d.v. **ne întoarcem la incertitudinea de constituționalitate** ,
care a planat asupra legii Argetoianu.

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Finanțarea conversiunii.

▣ Politica de credit

[LD : explică de ce aceste prevederi sunt iluzorii ; scăderea încasărilor la buget ;

BNR nu va putea fi despăgubită etc etc Importantă sunt informațiile .

Și important este că la acest capitol, **Ghelmegeanu preamărește băncile din Ardeal,** pentru **meritele lor naționale și țărănești**, în schimb... **ignoră sau chiar neagă** vreun rol **băncilor din Vechiul Regat !**]

PNL vrea să despăgubească toate instituțiile de credit , de pagubele suferite prin conversiune. Există diverse formule de finanțare .**PNL a ales-o pe cea mai comodă dar iluzorie** : înscrierea în **bugetul statului**, pe termen de **15 ani**, a unei sume de **450 milioane lei**, pe care **Banca Națională are dreptul**, din oficiu, **să o rețină din încasările statutului**, așa cum face pentru plata datoriei externe .

Pentru aceasta , **PNL a garantat BNR cu bonuri de tezaur și cu producția auriferă.**

- / Există **bănci comerciale mari**, acum în stare de faliment sau cu dificultăți, care însă nu au investit deloc în agricultură ;
- / Există **bănci mici și mijlocii** , în Vechiul Regat , care n-au avut decât rol de intermediar , trăind din politică de credit, grație scontului împrumutat la BNR ;

Dar :

- / Există **o mare mișcare populară**, în care chair PNL la originile lui , a plasat un mare capital de sentimente și de credințe, **mișcarea cooperatistă.**

- / Există acele **bănci din Ardeal** care au îndeplinit **rolul cooperatiei**, care n-au trăit numai din creditele la BNR , ci **pe baza depunerilor țărănești** (**aplauze la PNȚ**)

Acestea au trăit dintr-un plasament țărănesc.

Și dvs vreți **să puneți la un loc toate aceste bănci, fără nici o discriminare :**

Banca Comercială cu Banca Populară, cu Banca din Vechiul Regat și cu Banca din Ardeal , care este **pur țărănească !**

- **Pamfil Șeicaru** : Mai ales **băncile mici din Ardeal**, înainte de război, **au avut o funcție națională : cumpărau latifundiile grofilor.** Și mersese atât de bune acest proces de trecere din patrimoniul grofilor , în patrimoniul țăranilor, încât la un moment dat s-a scos un strigăt de alarmă din partea Budapestei ! Ele au reprezentat **un bastion al inițiatvei românești .**
- **Ghelmegeanu** : Dvs, **înlănțuiți de prejudecăți și interese trecute,** **nu faceți nici o discriminare** și, în formula vagă de susținere a creditului, **asezați pe același plan aceste patru feluri de bănci !**

Când este vorba de **Creditul Funciar Rural**, însă , lucrurile se schimbă , dvs **obligați statul să acopere toate pierderile pricinuite de conversiune !**

Ori, după război, **Cr.F.R** , nu a mai investit decât 1.500.000.000 lei ,

în timp ce **Băncile Populare** au un portofoliu de 6.000.000.000 lei

Iar **Băncile din Ardeal** au un portofoliu de 5.332.000.000 lei

(din care 60 % sunt plasamente țărănești)

[citează elogiile lui Victor Slăvescu la adresa **băncilor din Ardeal care se reazămă pe modeste gospodării țărănești**]

Dle ministru , în legea dvs, **ați uitat mișcarea populară de credit din Ardeal !**

- **Victor Slăvescu** : Deloc!
- **Ghelmegeanu** : nu spuneți nimic , decât despre Creditul Funciar Rural !
- **Slăvescu** : **Să ajute creditul , în general** , am spus.
Printr-o convenție se va preciza acest lucru.
- **Ghelmegeanu** : Tocmai împotriva acestui lucru am protestat .
Această problemă trebuie **să se discute și să se tranșeze în fața Parlamentului** , nu printr-o convenție ulterioară.
- **Slăvescu** : **Voi veni în fața Parlamentului** , în luna iunie, cu convențiunea, în care se va vedea **cum statutul pune banii la dispoziția BNR .**
- **Madgearu** : **Noi nu putem să acceptăm această concepție** , că față de unele instituții de credit se iau anumite obligațiuni prin lege, iar față de altele, prin convenție ulterioară .
Scoateți atunci din lege și Creditul Funciar Rural și Creditul Funciar Urban .
veniți și cu ele tot la convenție .
- **Slăvescu** : Acesta este **un proces politic de intenție** , dle Madgearu !
- **Madgearu** : Dvs credeți că noi totdeauna facem numai politică ? (**ilaritate**)
Explicați dvs de ce faceți această discriminare ?

- **Slăvescu** : Noi avem o preocupare dublă : să lichidăm trecutul și să asigurăm reînvierea creditului . Convenția cu BNR se va încheia în luna iunie.
- **Madgearu** : Foarte bine, dar atunci să scoatem și dispoziția referitoare la Creditul Funciar Rural.
- **Ghelmegeanu** : Dvs spuneți în lege că **statul va acoperi toate pierderile Cr.FR** , printr-o convenție cu statul . Așa că nu veți mai aduce în Cameră, în iunie.
- **Slăvescu** : o voi repeta .

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Cooperația

Prin legea Sassu, se aduc **prejudicii mai mari mișcării cooperatiste**.

Avem un portofoliu de **6 miliarde în cooperatie**.

Reducându-l cu 25 % , se pierdea numai **1.500.000.000 lei** (legea veche)

reducându-l cu 50% , se pierd **3.000.000.000 lei** (legea actuală)

- **Vict.Slăvescu** : Dta nu poți să știi sub ce formă am să ajut băncile populare.

Ai răbdare până la toamnă.

- **Ghelmegeanu** : Din moment ce dvs nu arătați cum veți întrebuința cele 450 milioane ... Parlamentul nu poate vota legea.

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Ineficiența legii Sassu - concluzii

▣ **PNL**: politică bancară potrivită unui stat comercial-industrial

▣ **PNȚ** : politică bancară potrivită unui stat agrar.

▣ **PNȚ** nu va vota legea

[**LD** : noi dovezi privind caracterul țărănist sau ... conservator ? Sincer sau interesat ? Reacționar sau radical-progresist ? De stânga sau dreapta ? Sau pur și simplu ...alt grup de interese.Cum era în fond doctrina bancară a PNȚ ?]

Legea, pentru motivele arătate, nu aduce **nici o ameliorare**, nu constituie **nici un progres** , nu este o soluție definitivă. Nu se va putea duce o **soluție definitivă** înainte de a se schimba **politica de credit a institutului de emisiune, o nouă structură a BNR**, care să corespundă intereselor noastre de **țară agrară**.

Nu se mai poate continua o politica potrivită pentru o țară comercială și industrială, care nu corespunde intereselor rurale.

Legea nu se poate aplica pentru că **nu există capacitate de plată** .

Trebuie să dispară **decalajul dintre prețurile agrare și cele industriale** .

Trebuie **reechilibrat bugetul țărănesc** .

" **Nu vă facem vină** , noi , din PNȚ, pentru că **nu ați adus o soluție definitivă** ,

ci că în legiferarea aceasta nouă **nu v-ați debarasat de vechile dvs interese și tendințe**.

Nu pot decât să aplic judecata istorică care s-a rostit la întoarcerea unui conducător din pribegie

" **PNL nu a învățat nimic ; nu a uitat nimic** " (**aplauze la PNȚ**)

----- M .Ghelmegeanu / 2 apr.'34 -----

2.c) **Adam Ionescu** (ex-lupist)

(DAD, MO 36, luni, 2 apr.'34, p. 1512- 1515)

[**LD** : extraordinar ! un PNȚ- ist favorabil legii Sassu , cu cuvinte de apreciere ;

Un jurist susținând principiul impreviziunii , care ... are o profundă latură morală .

Un deputat ... aplaudat de ambele partide : PNȚ și PNL]

Sublinierile , comentariile, semnele îmi aparțin :

/ **Iertarea datoriilor** - ca principiu de drept : de la Solon la moderni //

/ **Liga împotriva cametei** - dr.Lupu

/ **Teoria impreviziunii** /

/ Instituțiile de credit corecte, constructive //

/ **Conversiunea Sassu** , cea mai bună dintre variantele... /

/ Votează pentru luarea în considerare //

Adam Ionescu / 2 apr.'34 , retro '

▣ Iertarea datoriilor

Ideea conversiunii datoriilor particulare este de dată foarte veche. Se găsește în legile lui **Solon , la greci** ; în luptele dintre **plebei și patricieni, la romani** ; în trecutul apropiat al **Țării Românești** .

După epoca fanarioților, după revoluția lui Tudor, în **1921**, principatele române se găseau în situația de acum : **creșterea enormă a datoriilor , scăderea valorii bunurilor ,** a făcut pe boierii de atunci să facă **dese demersuri la domnitor pentru reducerea și eşalonarea datoriilor , în 1825, 1826, 1827 .**

În **Anaforaua** din dec.1827 , redactată de juriști de seamă ai timpului, **Andronache Donici și Flectenmacher** , se găsesc **toate teoriile moderne** ale speței.

Cu **Suplica** pe care o făceau boierii către Domnul Țării, prin care au obținut scăderea și eşalonarea datoriilor , apar **teoriile moderne** ale impreviziunii ale îmbogățirii fără cauză, a deflației , actuale și astăzi...

Adam Ionescu / 2 apr.'34, retro ' 29

▣ Liga împotriva cametei - dr.Lupu

Cu toate acestea , ideea devine actuală abia în 1929, când s-a pornit acea mișcare , și a luat ființă **Liga contra cametei** , la inițiativa **dr.Lupu și prof. Emanoil Antonescu** , care milita pentru reducerea dobânzilor uzuare , pentru iertarea datoriilor ...

Ideea părea așa de extraordinară încât **conducătorii mișcării au fost ridiculizați, socotiți neserioși , radicali ...** Și cât de refractar era la idee, pe atunci , PNL !
[-----]

Adam Ionescu / 2 apr.'34, retro 1907

▣ Teoria impreviziunii

Principiile dreptului modern nu mai sunt dominate de respectul absolut al convențiilor

dintre părți, **ci se bazează pe ideea de echivalență** a prestațiilor
și **pe teoria abuzului de drept** (când ceri cuiva mai mult decât îți datorează)

Astfel s-a născut **teoria modernă a impreviziunii** , care datează de la 1907 , enunțată pentru prima oară de **Demogue - care a imaginat-o ca o schimbare a contractului, și a repunerii lui pe bază de echitate .**

Apoi juriștii **Depage și Jénny**, în materie de interpretare a dreptului, **au pus bazele acestei noi teorii , a impreviziunii .**

Adam Ionescu /

În ce constă impreviziunea ? Se bazează pe **următorul raționament :**

în orice contract care se încheie între părți , **se are în vedere starea lucrurilor de la un moment dat ,** când se încheie contractul , altfel nu s-ar încheia.

Se presupune , deci, subînțeleasă **clauza rebus sic stantibus** ,

adică **dacă lucrurile rămân la fel**, în situația de atunci, mă oblig să-ți dau ceea ce m-am obligat .

Dacă , însă, lucrurile nu mai sunt așa ...contractul trebuie revizuit ca să se restabilească echilibrul .

Ex.dacă la împrumut , cu banii luați, am cumpărat 5 pogoane...

la restituire **nu trebuie să dau o sumă** cu care aş putea lua **25 sau 50 pogoane** , pentru că **ar însemna să fiu spoliat !**

Impreviziunea, în ultimii ani, a fost acceptată în diferite state străine.
Casația germană, încă din 1923.

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▣ Conversiune prin Impreviziune !

▣ Fără finanțare !

La noi , nu este încă primită de instanțele judecătorești , cu toate că se poate justifica cu texte exacte din Codul Civil.

Art. 970 prevede : < Convențiunile trebuie executate cu bună credință >

Art. 976 spune : <interpretarea contractului se face după intențiunea compentru a se rezolva problema datoriilor, nu se face un act de favoare ună , a părților , iar nu după sensul literal al termenilor>

Art. 1.576 spune: < în materie de împrumut trebuie să se restituie aceeași cantitate și calitate de lucruri. >

Așa stând lucrurile , înseamnă că atunci când se pune chestiunea de reducere a creanțelor, nu se face un act de favoare debitorilor, ci , dimpotrivă, un act de dreptate.

Atunci ce rost are a se vorbi de finanțare ?

Adică după ce eu stat, te opresc pe d-ta , pe creditor, de a lua mai mult decât este drept și just să iei,

să vin tot eu , statul , să-ți dau ce nu ai dreptul ? [-----]

Conversiunea spre a fi eficace, trebuie să fie generală , radicală , și simplă , adică să lucreze automat . Ideal ea ar trebui să aibă un singur articol :

< Toate datoriile contractate până la data de....
se reduc astfel și se vor plăti în felul următor . >

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▣ Conversiunea Sassu

Recunosc că , în oarecare măsură, proiectul aceasta constituie un progres față de legile anterioare. În special în ce privește datoriile agricole,

prin înlăturarea acelor discriminări, constituie o remarcabilă calitate a proiectului .

Dar ...

este în prea mică măsură aplicat la datoriile urbane , și le acordați iertare doar de 20 % ;

lăsă deoparte pe industriași și comercianți și alte categorii ;

Face diferite excepțiuni (4 - 5) pentru anumite datorii ;

(După el, nu ar trebui să existe nici o excepțiune)

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▣ Instituțiile de credit

Nu este nimeni contra creditului adevărat .

Dar :

Nu băncile înmulțite ca ciupercile , care dădeau bani cu dobânzi exagerate ;

Nu băncile distrugătoare de muncă și producțiune ;

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▣ Legea Sassu -concluzii

În principiu, proiectul prezintă un progres , față de cele din trecut, și, în consecință va vota luarea în considerare. (**aplauze la PNT și PNL**)

----- Adam Ionescu / 2 apr.'34 -----

2.d) Leon Scridon (PNA)

(DAD, MO 36,șed. din 2 apr.'34, p. 1516- 1519)

[LD: de pe pozițiile **naționalismului integral** , asumat de PNA, este **contra protejării creditorilor străini** și apără **interesele băncilor românești din Ardeal**]
Sublinieri și semne, îmi aparțin.

// Legile conversiunii : **băncile românești din Ardeal** //

// **PNȚ** nu sprijină băncile românești din Ardeal //

Leon Scridon / 2 apr.'34 , retro '

▣ **Băncile românești din Ardeal**

▣ **PNȚ nu sprijină creditul român**

▣ **PNL nu sprijină creditul agricol**

[LD : prin el , am confirmarea că **ardelenii din PNȚ lipsesc la dezbaterile acestei legi** , așa explicându-se absența lor , ca opinie .Această **boicotare ardelenescă** , trebuie neapărat să o surprind undeva , **dincolo de orice explicație** .
Fără , însă , a- mi însuși accentul anti- PNR , promovat de goghiști , care face parte dintr-un alt capitol. Tot prin această discurs , capătă consistență **caracterul naționalismului integral** , asumat de PNA-Goga.]

S-a vorbit despre înviorarea creditului.

DI.Ghelmegeanu , ca **reprezentant al PNȚ** , a vorbit despre **situația financiară din Ardeal**.

" **Îmi pare rău** că nu mai este aici , că aș vrea să-i spun că **cel mai puțin calificat partid** , care să vorbească despre situația băncilor românești din Ardeal , ar fi fost PNȚ .

Îmi pare rău că **nu sunt aici reprezentanții din Ardeal al PNȚ** , să le spun că , pe lângă alte împrejurări , **diminuarea popularității PNȚ în Ardeal** , **se datorește** tocmai **lipsei complete de sollicitudine a PNȚ** , **față de băncile românești din Ardeal**.

" Cunoscut foarte bine situația din Ardeal , și am pretenția că o cunosc mai bine decât dl Ghelmegeanu. Ei bine , **discutând situația băncilor românești** , amărăți în sufletul lor , **spun că mai bine le-au apărut interesele lor domnul Argetoianu , decât dl Iuliu Maniu "**

" De la această tribună , **președintele PNA** , dl **Octavian Goga** , având la îndemână datele statistice culese din Monitorul Oficial , după publicațiile din 1932 , **a arătat situația de vădită inferioritate a instituțiilor financiare românești din Ardeal** , față de instituțiile minoritare .

[LD : vezi discursul lui Goga din 3 mart.'34 , fișier PNA-II]

Aceste bănci românești , care înregistrează o **existență de peste 50 de ani** , nu au fost **nicicând bănci de exploatare**. Au fost instituții **create cu capital curat românesc , conduse de români** - **spre deosebire** de multe instituții similare din Bucovina și Basarabia , unde deseori **capitalul era mixt iar conducerea nu era curat românească** .

Aceste bănci , au promovat și alimentat creditul agricol -

spre deosebire de filialele marilor instituții de credit din București , înființate în Ardeal , după război , **care au sprijinit mai mult industria și comerțul , ramuri de activitate care sunt 90 % străine** .

Aceste bănci au contribuit la emanciparea țăranului român , făcând să treacă din latifundiile grofilor și baronilor , **sute de mii de jugăre , în stăpânirea țăranului român**.

[-----]

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣ **Legile Conversiunii**

▣ **Băncile românești din Ardeal.**

[**Atenție la precizări ! Atenție la spulberarea unor demagogii fără suport real !**

Atenție la accentul politicianist pus pe o atare materie !]

/ Prima dată s-a pus problema acestor bănci ["**Solidaritatea**"] la **Legea Argetoianu** .,

din 1932. **Legiuitorul** a pus atunci aceste bănci , **pe picior de egalitate cu băncile populare** (art. 55)
/ Această lege, este scoasă din vigoare de **Legea Vaida**, din aprilie 1933, **care le scoate din acest tratament** (art. 13), preconizând o convenție între Ministerul de Finanțe și Cooperatie .

De aceea am afirmat eu că PNȚ nu este calificat să-și aroge niște merite ... -

Ghelmegeanu [**prezent între timp**] : **Statul preluase un portofoliu al fostei Centrale a băncilor populare . A fost firesc să le cedeze acest portofoliu** , prin convențiunea din aug.'33 .

Dar ... statul nu a avut nici un portofoliu al băncilor din Ardeal , pentru că , **dacă ar fi avut un asemenea portofoliu** , desigur că l-ar fi cedat , ca și la băncile populare.

Dvs ne învinuiți că nu am cedat băncilor din Ardeal , ceea ce nu aveam să cedăm !

- **Scridon** : Nu este vorba de cedare , s-ar fi găsit o formulă pentru rebonificarea băncilor din Ardeal...

----- Scridon / 2 apr.'34 -----

2.e) Vlad Dimitriu (PRȚ)

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1522- 1525)

[LD : Este semnificativ faptul că **Iunian, ca și Lupu, nu participă la dezbatere.** La fel ca precedentele prestații , , **critic și nemulțumit , de politica PNȚ și PNL ;** Pornire distructivă , patimă demagogică, deslănțuire de vorbe... numai pentru a persevera într-o **opозиție frustrantă.**

Pentru că , spre deosebire de alții, nu este vorba nici de interese de apărut. **Nu !** Nici retorică " țărănistă " , nici poziție radicală , de stânga : **numai restabilizarea !]**
Supratitluri, sublinieri, semne - îmi aparțin .

/ **Conversiunea** - similitudinea legii la **PNȚ și PNL** /

/ **PNȚ și Conversiunea** /

Dimitriu / 2 apr.'34 , retro'33

▣ **Conversiunea .**

▣ **Similitudinea legilor PNL și PNȚ**

În 1932, **PNȚ a prezentat Parlamentului** spre votare un proiect de lege foarte asemănător , ca factură , cu proiectul de față.

La discuția generală a lui, între alții, **a vorbit contra proiectului** și dl **deputat Gr.Iunian**. [LD : **pe atunci în PNȚ**]

Expunerea d-sale s-a terminat cu **următoarele cuvinte** :

< **Mi-am făcut datoria . Am dat alarma** asupra ceea ce poate reprezenta acest proiect de lege , **dacă ar fi primit** , și ce **consecințe** ar putea avea, în ce privește **păstrarea rostului la care are dreptul partidului nostru** în viața publică . [---] **V-am atras atenția și la consecințele** pe care le-ar putea avea asupra **intereselor generale ale țării** .

Rămâne ca dvs. **să reflectați** și să vedeți , împăcându-vă și cu-n interes și cu altul , **să nu mai stăruieți într-o greșală și să vă retrageți proiectul.>**

" D-lor deputați, dvs **vă găsiți pe aceste bănci ca un protest împotriva politicii economice** mai ales, **pe care a făcut-o PNȚ** .

Totuși, **dvs vă găsiți pe aceeași linie de continuitate a politicii PNȚ** și prin felul **cum prezentați** acest proiect de lege, și prin felul **cum s-a discutat** acest proiect de lege, și, mai ales, prin felul - nu vreau să întrebuițez nici un calificativ - **cum ați primit și cum ați respins anumite amendamente** , fiindcă în discuția la comisii au fost amendamente privitoare la **unele probleme mari , îmbrățișate și de majoritatea membrilor** acestei Adunare și de către **o parte din d-nii miniștri** , care compun actualul cabinet,

amendamente care , însă , **în urma unor injoncțiuni străine** de interesele pe care noi trebuie să le apărăm astăzi, **au fost respinse. "**

" Fitilele " obișnuite iunianiste

"Este adevărat că , din când în când, dvs, din majoritate , cu domniile lor, din PNT , aveți mici răfueți ; de ex. când dl **Madgearu**, cu drept cuvânt sau nu, **a amenințat PNL** cu denunțul lichidării neregulate a unor datorii ale ziarului " Universului " , sau când d-l **prim-ministru a amenințat PNT** , desigur cu foarte drept cuvânt , cu afacerea Skoda, spunând că nu este închisă.

[-----]

Considerațiunile pe care le face d-l **prim-ministru** , în **Expunerea de motive**, considerațiile pe care le făcea **d-l raportor**, în **Raportul** care însoțește legea, **sunt considerațiunile unor membri marcanți din Partidul Național Țărănesc , deși** PNT , prin reprezentanții săi, în această privință, **a avut mai multe păreri.** [-----]

Dimitriu / 2 apr.'34

▫ **PNT și Conversiunea.**

[**LD : nu putea să lipsească off-ul lui Iunian , pentru care s-a despărțit de PNT !**]

Virgil Madgearu, cu ocazia discuției generale, care a avut loc în comisiunile reunite , aici, în Cameră, a pornit **un atac teribil în contra acelor care - zice d-sa - supralicităție electorală pe această chestiune .**

După aceea, a atăcat și pe toți cei ce vorbesc de restabilizarea monedei.

DI Virgil Madgearu a uitat , în clipa aceea, **noua fuziune cu dr.Lupu ; a uitat** , în clipa aceea, de **programul de restabilizare** , afișat la Câmpulung , de dl **Mihalache** ; a uitat de **ultima broșură** și de ultimele păreri , arătate de către dl **Virgil Potârcă**, unul dintre cei mai marcanți membri ai PNT .

[**Citează din Potârcă**]

" Ei bine, cu aceste considerațiuni , **nu mai știm ce să credem.**

PNT a spus una prin șeful său acreditat, d-l **Ion Mihalache** ;

PNT , prin economistul partidului, prin dl **Virgil Madgearu**, **a spus alta ;**

iar d-l **Virgil Potârcă ...**

- **dr.Hasnaș** : Alt Virgil , m-ai înnebunit cu Virgilii ăștia ... (**ilaritate la PNL**)

- **Dimitriu** : ... **vine și se declară** , în scris, **pentru restabilizare** și constată că de fapt **stabilizarea nu mai există.**

Dar ceea ce este și mai grav, este că PNT nu s-a putut pune de acord cu el însăși. Și dacă am ajuns astăzi în situația economică tristă , în care ne găsim, aceasta se datorește, de sigur, și acelor multe teorii pe care PNT le-a exibat (aplauze la PNL) și pe care nu le-au putut urmări .

[**citează un nou fragment din Virgil Potârcă**]

< Și ceea ce este și mai grav, este împrejurarea că adesea ,aceeași persoană , a susținut, la scurt interval de timp și de la același loc de răspundere , cu un lux de argumente impresionant, sisteme și remedii , care se exclud între ele .

Dacă nu ne-am găsi în vremuri atât de grele,

asemenea situațiuni tragi- comice , ar provoca ilaritate.

Și totuși, ne-a fost dat nouă să trecem prin această situațiune. >

Tot dl Potârcă se mai plânge de pierderea de vreme a PNT cu conferințele internaționale , pentru că în loc să fi rămas în cadrul necesar al posibilităților noastre naționale, ne-am plimbat .

Este interesant de știut câte plimbări am făcut de la 1930 și până azi :

Aug.' 30 - Varșovia	Nov.'30 - Belgrad	16 febr. '31 - București
23 febr.'31-Paris	18 mai'31- Londra	29 mai '31 - Sofia
iun.'31- Praga	aug.'32 - Varșovia	iun.'33 - București.

Ce am avut din aceste voiajuri ? Nimic !

În sfârșit, d-l Potârcă atacă fățiș problema :

< Pământul mai valorează 1/ 5 din valoarea lui ; cerealele 1/ 4 din valoarea lor ;
chitanțele de depozit se vând cu 20 % ; acțiunile de asemenea ;
chiriile s-au redus cu 50% ; salariile s-au redus cu 40 % .[-----] >

----- Vlad Dimitriu / 2 apr.'34 -----

2.f)) V.T.Prelipceanu (LANC)

(DAD. MO 37 , șed. de marți , 3 apr.'34 , p. 1532 - 1537)

[LD : Pentru cuziști ... nu existau alți factori de răspundere , pentru fenomenele economice , decât acțiunea partidelor politice. Prin această prismă , totul era denaturat și redus la această obsesivă marotă , asortată cu un antisemitism , mai mult sau mai puțin explicit enunțat : vinovăția, păcatele, greșelile, neputința, corupția... partidelor politice.

(deci a le democrației)

Țărănismul cuzist - pentru că el exista , fără îndoială - trecea prin antiindustrialismul manifest , văzut ca o "causa prima " a nenorocirilor abătute peste țărani.

Asta nu înseamnă că în criticile lui Prelipceanu nu există și o doză de adevăr.

Dimpotrivă. Prin el, latura " țărănistă" a LANC-ului este evidentă ,

mai ales că vine de la un partid ... conservator . Acest paradox trebuie explicat]

Supratitluri , sublinieri , semne , îmi aparțin .

Doc. integral- fișier LANC

/ Criza agriculturii - păcatele partidelor politice /

/ Sistemul bancar - corupția partidelor politice /

/ Agravarea situației țăranului - vinovăția partidelor politice /

/ Legislația agrară - greșelile partidelor politice /

/ Legile conversiunii - incapacitatea partidelor politice /

/ Amenințarea " căminului rural" - erorile conversiunii /

/ Legile Vaida -Mihalache - Tătărescu / pericolul cămătarilor jidani /

/ Pământurile nerecuperate de stat - pericolul acapărării jidovești /

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Criza agriculturii ... conversiunea

▣ Păcatele partidelor politice

" Legea conversiunii este fructul păcatului neprevederii săvârșite de partidele politice.

Spun așa , pentru că partidele politice , mai cu seamă după război,

n-au fost călăuzite de altceva decât de factorul electoral.

Factorul electoral a rezolvat timp de 15 ani problema împroprietăririi ,

care încă și azi mai trebuie completată în cele mai multe județe ale țării .

Factorul electoral este acela care a menținut nesiguranta pentru agricultor ,

din care cauză acesta nu a avut posibilitatea să cultive terenul său

ca să ajungă la un maxim de producție.

Dar partidele politice au fost lipsite și de lipsa de prevedere , pentru că n-au încurajat agricultura

. Agricultură , în loc să fie încurajată , a fost supusă unor taxe vexatorii .

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Sistemul bancar

▣ Corupția partidelor politice

[-----]

De aceste măsuri de spoliație profitau însă partidele politice din două puncte de vedere .

În primul rând, dădeau posibilitatea consiliilor de administrație ale partidelor

să-și satisfacă pe acei membri care nu puteau fi îndestulați din bugetul statului .

Consiliul de administrație era acel loc de corupție și de mituire a celor necăjiți, pentru că

chiar băncile cele mai sărace plăteau celor ce pătrundeau în consiliile lor de administrație , sume importante de bani , în decurs de un an , fără ca aceștia să îndeplinească vreun serviciu util pentru bancă. Care erau veniturile acelor consilii de administrație ?

Erau procentele spoliatoare luate de aceste bănci de la țărani , **deși** ele nu îndeplineau nici un serviciu , **decât** acela de a mânui banii primiți de la Banca Națională .

Mai grav, este faptul că , în cele mai multe cazuri , **sătenii** erau invitați să facă împrumuturi la bancă, mai mari decât acelea de care aveau nevoie.

În felul acesta , **partidele** aveau un mare avantaj,

acela că **săteanul** care se împrumutase de la bancă era și **un iobag politic**.

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Agravarea situației țărănimii

▣ Vinovăția partidelor guvernamentale

DI raportor binevoiește să ne vorbească despre **cauzele conversiunii** ,despre **împrejurările economice** internaționale , etc etc...

" Țin să spun d-lui raportor că unul din motivele principale este și felul cum a fost tratată **pătura țărănească** de către **partidele care au guvernat această țară**, adică **lipsa lor totală de grijă și de prevedere**

La un moment dat , **țăranii nu au mai putut plăti**. Din acest moment, **începe criza** : **totuși nu s-a luat nici o măsură** de protejare a lor.

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Legislație pseudo - protectoare

▣ Greșelile partidelor de guvernământ.

Care au fost aceste măsuri ?

[/] " Prima măsură de < prevedere > a fost luată de PNT care , în anul 1929, votează **legea pentru reglementarea circulației bunurilor dobândite prin diferite împrumuturi**

Această lege dispune că, **pentru a se înlesni creditul sătenilor** , ei **își pot ipoteca sau vinde terenurile**, până la 1 ha, dacă sunt sădite sau cultivate cu pomi, și că **își pot ipoteca sau vinde chiar casele lor** .

)) ! Iată o măsură destinată să însemne prevedere !

Abia stăzi, când se votează această lege [**conversiunea**] ne dăm seama de **gravitatea acestei măsuri** , luate prin legea menționată.

Pentru că , pe viitor, **sătenii vor putea fi chiriași în satele lor** !

Legile de împrumut au tratat pe săteni cu o grijă deosebită , având în vedere , în special, ca această calitate a lor de proprietari , să fie continuu menținută.

Ei bine, **prin legea menționată , s-a înlăturat această siguranță**.

[//] " O altă măsură <de prevedere > , a fost aceea de **a nu se împiedica camăta** .

Atât în Ardeal, cât și în Bucovina , existau legi care să înfrâneze camăta, , înainte de alipire, **și ceea ce este grav, după alipire , aceste legi au căzut în desuetudine**.

Aceasta este o măsură de o gravitate excepțională, din care cauză **aceste regiuni** ale țării , **au fost într-atât subjugate de către cămătari** , **încât** chiar legiuitorul , în măsura pe care o prevede astăzi, **este nevoit să ia măsuri excepționale pentru aceste provincii**.

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Legile Conversiunii

▣ Incapacitatea partidelor politice

" În fața acestei situații create de partidele politice , încep să apară **măsurile de apărare** , o dată cu **prima lege a conversiunii**. S-au votat apoi , în decurs de un singur an , alte două legi de conversiune , și în prezent ne găsim în fața celei de **a patra lege** de conversiune.

" Felul **cum s-au votat aceste legi, pregătirea și prezentarea lor, dovedesc că partidele politice** , după ce **n-au avut simțul de prevedere** , dar atunci când sunt chemate să rezolve această problemă , ele **arată că n-o pot rezolvi.**

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Amenințarea " căminul rural "

▣ Legile Mihalache... Vaida ... Tătărașcu

▣ Pericolul cămătarilor jidani

[LD : de ce pericolul venea numai de la **cămătarii jidani**, Prelipceanu nu spune.

Ca și când dacă **țaranul, pierzându-și casa** , aceasta revenea unui cămătar creștin ...]

" **Legea actuală reduce creanțele agricole mici, adică a muncitorilor manuali de pământ , în măsura în care reduce și creanțele marii proprietăți .**

Noi înțelegem că agricultura în genere să se bucure de maximum de reducere a datoriilor , pentru ca , în felul acesta, să fie pusă în situația de a deveni **un factor de producție sănătos.**

" Unde , însă , începe critica noastră , în fața acestei măsuri, este când **proiectul de față omite ca să se ocupe de minimum de existență necesar** , mai cu seamă muncitorilor manuali de pământ , și critica este cu atât mai îndreptățită , cu cât

legea Vaida prevedea că **sătenii și, în genere, agricultorii,**

în obligațiile de plată ce le au să plătească atât cât **să nu li se ia minimum de existență . Se ia de bază** , pentru această puțință de apreciere , **venitul din rol**, se spune că ei nu vor putea fi obligați să plătească mai mult decât **o cotă-parte din venitul prevăzut în roluri.**

- **VPSassu** : Măsură care nu s-a putut aplica deloc.

- **Prelipceanu** : " Nu s-a putut aplica , pentru că partidele politice adverse, din capul locului au arătat că această lege este inaplicabilă și **dvs ați luat măsuri** de natură ca ea să fie chiar suspendată ; nici eu n-am susținut că e bună , însă **dispoziția la care mă refer , e foarte bună.** Din tot cuprinsul și economia acestei legi , cred că **dispoziția cea mai însemnată** este cea care **obligă pe săteni la o plată** , dar le asigură , în același timp, **un minimum de existență .**

Dvs, prin legea de față, **nu asigurați acest minimum de existență** , dvs **obligați la plată** și spuneți că , în cazul când nu va plăti , **este pedepsit cu decăderea.**

Legea de față mai păcătuiește și prin faptul că nu dă posibilitate să se asigure existența căminului rural . Legea Vaida , dacă nu avea o formulă pentru înființarea și menținerea **căminului rural, avea totuși dispoziția abandonului , care dădea posibilitatea aceluia dintre debitori , care nu e în stare să plătească , să-și poată rezerva, liber de orice sarcină , căminul, o anumită porțiune destinată pentru fiecare categorie din debitorii agricoli.**

Legea de față nu vine cu această dispoziție, și atunci , **legea Mihalache din 1929, care reglementează circulația bunurilor dobândite** prin diferitele împrumutări, care dă puțința ca terenurile sădite cu pomi și casele țărănești să se poată ipoteca și deci înstrăina oricui, face posibil ca să se vândă la sate casele, grădinile, livezile, și dvs , din momentul ce nu veniți , prin legea de față, să dați posibilitatea celui care va fi înfrânt prin neputința de plată , ca să poată declara că abandonează în mâinile creditorilor tot pământul său, **în afară de o porțiune determinată** , care ar putea să fie casa și o anumită

întindere de teren , livadă, grădină.

Din moment ce nu dați posibilitatea aceasta, dvs transformați satele în chiriași .
Aceasta constituie o adevărată primejdie, mai cu seamă în satele moldovene .

Ex. În târgușorul Lespezi (jud.Baia - Fălțiceni) un creditor cămătar jidan
a împrumutat diferiți gospodari din satele marginase ,

și astfel s-a făcut proprietar pe numeroase gospodării , în dauna sătenilor băștinași.

Dvs dați puțința, și pe viitor, ca această categorie de creditori să-și poată executa creanțele.
Legea Vaida avea acest avantaj că, prin măsura abandonului, ca săteanul să rămână stăpân pe
casa lui, chiar dacă își pierde pământul. Dvs , prin faptul că nu luați această măsură,
primejduiți viața sătenilor prea îndatorați, mai cu seamă din regiunile unde populația
sătească este îndatorată la cămătarii jidani. " [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Dreptul de preemțiune a Statului.

▣ Pericolul acapărării jidănești

" O altă măsură care lipsește din această lege , și care era în legea Vaida , măsură pe care o
socotesc foarte însemnată și utilă ,era dreptul de preemțiune al statului pentru acele
întinderi agricole ,care vor fi scoase în vânzare prin licitație publică , pentru a fi executate .
Măsura era foarte însemnată , deoarece majoritatea moșiilor rămase de la expropriere
în părțile Moldovei , s-au transformat , din moșii boerești, în moșii stăpânite de jidani .

- Aurelian Benteiu : "Acest drept de preemțiune există pentru toate moșiile rămase
de la expropriere , în virtutea unui text din legea agrară , devenit constituțional.

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Cooperația .

▣ Corupția oamenilor politici din consiliile de administrație

[LD : O recunoaștere interesantă privind neaderența intelectualității, a preoților, la mișcarea
de sprijinire a " elementului autohton" ... în mișcarea cooperatistă]

Dvs impuneți cooperației mari sacrificii , și nu luați nici o măsură pentru protejarea ei .

El nu aduce critici , ca Ghelmegeanu, pentru sprijinul special acordat

Creditului Funciar Rural, ci spune , dimpotrivă : sprijiniți-l ,

" pentru că noi privim cu simpatie instituțiile românești."

"Dar nu vă putem ierta că nu ați avut grijă de cooperație. "

[-----]

Această situație se explică , ca fiind datorită nenorocitelor consilii de administrații,

din diferitele instituțiuni puternice din această țară, care constituiesc

un element de corupție și de paralizare a activității pozitive

a păturii cărturărești de la noi.

Dacă nu ar fi fost "Marmorosch Blank " , cu consiliul ei de administrație,

care atunci când s-a risipit s-a văzut ce putregai este ascuns sub șandramaua acelei bănci -

dacă nu ar fi consiliile de administrație ale diferitelor industrii - cum este industria

cimentului , a sticlei , a fierului, atunci cu siguranță că

s-ar fi putut lua măsuri de protejare cu privire la munca țărănească

----- V.T.Prelipceanu / 3 apr.'34 -----

2.g) Șt.Mihăescu

(DAD, MO 37, 3 apr.'34 , p. 1540 - 1543)

[LD un discurs " subțirel " , anti- bancar , pro-restabilizare]

Șt.Mihăescu / 3 apr.'34

▣ Conversiunea

▣ Devalorizarea leului / aur

Critică : expunerea de motive , raportul , timpul acordat discutării legii , respingerea amendamentelor . Vorbește despre motivația conversiunii : economică, socială, morală.

" **Motivul principal** pentru care **trebuia făcută conversiunea** nu mai este economic, moral și social , ci era un motiv mai important : **un motiv juridic și de echitate** .

[...] motiv scump șefului PNL, adică : **motivul respectării obligațiilor , adică al creanțelor** . " [**explică ce este o creanță și devalorizarea ei nominală ; scăderea valorii leului , cu 40% față de leul-aur ; invocă opinia Liogii Națiunilor, a lui Roosevelt**]

- **IATomescu** : De ce nu vii lachestie , nu se potrivește ce spui d-ta !
- **N.Simionescu -Bârlad** : Camera vrea soluțiuni, nu principii generale
- **M.Ghelmegeanu** : Dacă admiteti soluțiunile noastre , venim cu ele .
- **Simionescu- Bârlad** : Ați avut timp 3 ani să dezbateți chestiunea și n-ați venit cu soluții.

Șt.Mihăescu / 3 apr.'34

▣ Creditul

▣ Credit țărănesc !

▣ Stabilizarea monetară !

" Dlor , eu sunt de părere că **este necesar un credit , dar nu un credit ca cel pe care PNL l-a dat țării până acum** . **Decât un credit** cu 20, 30, 50 % dobândă ; **decât un credit** dat fără discernământ , cum făcea Banca Națională și celelate bănci până acum ; **cred că este preferabil , pentru poporul român, să nu aibă nici un credit** . **Iar , dacă** cu adevărat vă **preocupă refacerea creditului**, trebuie să vă preocupați **numai de creditul cooperativ și popular - creditul țărănesc** , specific țării noastre .

Șt.Mihăescu / 3 apr.'34

▣ Conversiunea

Legea nu scoate de la ordinea de zi trista problemă a datoriilor ; nu este definitivă ; nu va salva nici băncile, nicisituația grea a țăranilor.Așteaptă alt regim, altă lege să rezolve problema.

----- **Șt.Mihăescu** / 3 apr.'34 -----

2.h) Virgil Potârcă

(DAD, MO 37, șed. Din 3 apr.'34, p. 1542- 1549)

[**LD : "Țărănist" redutabil** .Discurs **echilibrat ; judecată de bun simț și sinceră** ; remarcabil efort de obiectivitate și dorință pozitivă de rezolvare a problemei .

În ce privește calea ... este de discutat. D ece trebuia ca România să rămână

eminamente "agrară " , de ce trebuia ca România să considere **țărani** , drept **factorul decisiv** în destinul său național ? - nu m-a convins.]

Supratitluri, sublinieri, semne , îmi aparțin Doc. integral - **fișier PNT**

/ Reforma agrară - Conversiunea : comparație, similitudini, diferențe /

/ Consecințele amânării conversiunii : cronicizare /

/ Politizarea Conversiunii /

/ PNT : opinii, discordanțe, disensiuni /

/ Atmosfera parlamentară nesperioasă a dezbaterii chestiunii /

/ Soluția Potârcă : lichidarea completă a datoriilor urbane și rurale /

/ Conversiunea radicală : necesitate națională /

/ Proprietatea urbană - pericolul desnaționalizării /

/ Scăderea valorii proprietăților : pământ / imobile/ acțiuni / depozite / chirii / salarii /

/ Păstrarea anormală a valorii : creanțele ! //

/ Cauzele crizei mondiale agrare / Criza agrară din România //

/ Agricultorii : pământ / brațe de muncă / zile-lucru / deficit /

/ Căminul țărănesc : anularea datoriei ! /

/ Necesitate națională : anularea datoriilor ! : justificare //
/ Plata datoriei : acum , nu eşalonare ! //
/ Conversiunea - concluzii //

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Mărturisiri ... îndoieli

A stat la îndoială dacă să ia cuvântul ,deoarece a asistat la toate desbaterile conversiunii , la dezbaterile comisiei . Se întâmplă ca aceste discuții să se facă ... în **Săptămâna Patimilor** și cu mare grabă - **justificată de apropierea sărbătorilor** .
Problema este mai importantă decât ... reforma agrară , din p.d.v. social

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Comparație : condiții, atmosferă, voință politică

▣ Reforma agrară - Conversiunea.

Cei **2 milioane debitorii agricoli** sunt capi de familie, încât înmulțind numărul lor cu 3,4,5 se obține cifra de **7-10 milioane interesați** de problemă.

În schimb, cei **16 000 de debitori** , cu peste 10 ha , au **14 miliarde datorii**.

Problema este mai importantă decât ... reforma agrară , din p.d.v. social ,

deoarece **la expropriere au fost în joc 2.000 de proprietari**

și 1.000.000 împrumutăriți (care nu erau toți capi de familie)

Cu privire **la împrumutărirea a fost un acord**, și s-a mers din etapă în etapă ,
între 1914- 1921 .

În ce privește datoriile , nu a fost un acord, încă de la început , din 1929 ,

și s-a trenat, încât **s-a ajuns la o anume stare de spirit îngrijorătoare.**

Psihologic, **reforma agrară** s-a săvârșit după **Unire**, fiecare avea în suflet **o bucurie**,
o mândrie, care a dus la un consens ...

"Din această cauză , se poate spune că **există o diferență fundamentală**

între **starea de spirit** a celor interesați în **rezolvarea problemei agrare**

și între **starea de spirit** în care încercăm **astăzi să legiferăm problema datoriilor**. "

În momentul când se făcea reforma agrară , deși era o perioadă de inflație,

era o aparență de înflorire economică , care a determinat **o atmosferă optimistă** .

" Astăzi ne găsim într-o **criză permanentă și crescândă**, într-o **stare de instabilitate**,
pe care o constatăm pur și simplu, **fără să putem să-i punem zăgaz.**

În al doilea rând ne găsim într-o **stare de sărăcire completă**,

care poate a ajuns **la ultimă limită**. De aceea problema apare mai greu de rezolvat .

" Recunosc toate greutățile care cad asupra dvs ,

când căutați **să dați soluțiunea** cea mai potrivită acestei probleme.

Dacă există vreo vină, este aceea că **această problemă**

nu s-a realizat cu un ceas mai devreme,

căci cu cât soluția se întârziează, cu atât se impune o soluție mai radicală . "

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Consecințele moratoriilor : neplata datoriilor

▣ Politizarea conversiunii

[LD : oare a fost o **psihologie socială colectivă** - în sensul refuzului de a-și plăti datoriile -
sau efectiv de **incapacitate de plată** ? Oare Potârcă ce a vrut să spună ?

Că simțind oamenii tendința guvernanților de a pășui, de a reduce, de a ierta datoriile ...

nu au mai plătit nimic ? Că a fost un fel de **" cutia Pandorei"** care , deschisă de Argetoianu ,

nu a mai putut fi închisă ? Că au fost doar **efectele crizei economice** ?

Că , efectiv, nenorocirea vine de la **dobânzile bancare** ,
de la **acumularea de bogăție** prin simpla operațiune de scont ?
Sau că ... totul se explică prin **slaba rentabilitate a muncii țărănești** ?
Cum simt că , la acest fenomen, nu sunt sigură pe aprecierea cea mai judicioasă....
consemnez pur și simplu varianta lui Potârcă]

Legiferarăm astăzi , după **4 ani de moratoriu** , de fapt după 3 ani de moratoriu legal.
Nu veți tăgădui nimeni că **de 4 ani** , cel puțin, marea categorie de **2 milioane și ceva**
capi de familie de debitori, nu mai plătesc nimic, și cu toate acestea
încasările statului și puterea de investiție , au mers descrescând !

Regretă că nu este de față ministrul **Slăvescu și Dinu Brătianu**,
pentru că nu vrea să bată " monedă politică "

Dar asta este adevărul : **de 4 ani de zile majoritatea datornicilor nu plătesc** nimic
creditorilor ,și **cu toate astea impozitele se încasează** din zi în zi **mai greu**,
încât a trebuit să se vină cu **degrevări fiscale, amnistii** , diverse măsuri pentru a înlesni
încasările, și ... **bugetele se soldează cu deficite** ... investiții nu se fac !

- **N.Simionescu -Bârlad** : Exact !

- **Potârcă** : **Rezultatul este deci dezastruos** , mai ales că chestiunea a intrat
și **în propaganda politică !** Chiar oamenii cei mai ponderați,
trec dincolo de ceea ce ar trebui să promită și să afirme !

Aceasta a contribuit la crearea unei **anumite stări de spirit** aceea de a se spera mereu
altă situație mai bună are să fie mâine !

- **Simionescu -Bârlad** : Exact ceea ce faceți dvs acum !

Această problemă era de actualitate **când ați guvernat dvs ? De ce nu ați rezolvat-o ?**

- **Gr.Iunian** : D-lor erau în căutarea momentului oportun , pe care încă nu-l găsesc ! (**ilaritate**)
[-----]

- **Potârcă** : Nu ași vrea să se zică că **vreau să prevestesc** cele ce se vor întâmpla.

Însă dvs trebuie să vă dați seama de un fapt : **a început într-un fel dl Argetoianu** ,

[**cu moratoriul, cu iertarea datoriilor , cu extinderea asanării**]

s-a continuat mai departe , mai târziu , [**sub guvernarea PNT**]

iar **astăzi și dvs sunteți obligați să mergeți încă și mai departe.**

Trebuie să țineți seama că acești **2 milioane de debitori nu sunt juriști**,
ca să examineze lucrurile pe baza dreptului. Ei le **judecă după înfățișarea tendințelor**,
căci **în politică lucrurile se judecă după aparențe.**

Înfățișarea acestor **tendințe este următoarea** : rând pe rând, **guvernele, fie din dreapta ,**
fie din stânga, au mers tot mai înainte pe calea deschisă în 1931 .

Atunci socoteala este simplă : **dacă azi, după 3 ani , este exact aceeași situație ,**
că nu se plătește nimic, **mâine, indiferent cât va fi rata pe care dvs o s-o fixați ,**
va fi o situație mai rea decât situația pe care am avut-o până azi . [-----]

Eu cred că **am privit problema prea ușuratic , toți, fără distincție.**

- **I.Mihail Gele** : Vă rog să aveți în vedere , în socotelile pe care le faceți,
nu numai de rentabilitatea pe care pământul o dă agricultorului,
pentru că la noi, în Gorj, oamenii se ocupă și de alte lucruri ;
fac **căraușie, vând nuci, mere , prune**, lucrează cu brațele .

- **Gr.N.Iunian** : Sunt unii care vând și gogoși (**ilaritate**)

- **Mihail Gele** : Aceia rămân Partidului Radical-Țărănesc (**ilaritate**)

- **Potârcă** : Înainte de a ajunge la examinarea problemei,
vreau să învederez că **orice soluțiune se va adopta ,**
ea va avea o situație mult mai grea și mai rea decât cea actuală ,
a clasei țărănești, pentru că **astăzi ea nu dă nimic ,**
pe câtă vreme mâine , **oricât de puțin va voi să dea,**
tot va plăti mai mult decât astăzi."

Potârcă / 3 apr.'34

▣ PNT

▣ Opinii discordante , disensiuni

- **Simionescu -Bârlad** : Îmi permiteți o întrebare : în discuția financiară , aveți programul d-lui **Mihalache** sau **programul d-lui Madgearu** ?

- **Virgil Potârcă** : Aici sunt în largul meu ." Eu am găsit insuficiente măsurile de atunci, și raportul ce l-am redactat atunci este reproducerea exactă a celor ce vă spun astăzi. De asemenea, aceleași idei le-a susținut și în cele 3 discursuri din Camră și Senat .

- **Simionescu -Bârlad** : Cu toată personalitatea dvs, nu părerea dvs angajează partidul, ci hotărârile guvernului dvs !

- **Virgil Potârcă** : Dle Simionescu ,regret că nu am putut să fiu înțeles și că nu am avut destul talent să pot convinge pe cei care rezistau. Eu vă urez ca cel puțin dvs , majoritățile aceste tinere și generoase, să puteți învinge rezistențele ; eu cel dintâi ași fi fericit .

Dar chestiunea aceasta are o logică. (**întrepreri , rumoare la majoritate**)

Atmosferă parlamnetară neserioasă

D-lor deputați, **este dureros** ca, într-o materie așa de importantă, **să nu fie mai multă seriozitate și să nu ascultați** , atunci când vine cineva își dă contribuția.

Eu nu am pretenția că am găsit un panaceu universal,

dar **cred că trebuie să privim chestiunea aceasta foarte serios**.

Socotesc că noi **am suferit din faptul că luăm lucrurile prea în glumă** ,

și că **am făcut prea multă politică**.

Părerea mea de totdeauna a fost aceea pe care o expun și astăzi.

Dacă dvs găsiți că acest lucru nu are importanță , faceți cum credeți de cuviință , dar eu sunt dator , ca reprezentant al țării , să înfățișez problema aceasta într-un mod complet , expunând soluțiile pe care le găsesc mai bune. Cred că ar fi și în folosul dvs și al băncii ministeriale.

- **M.Gele** : **Puteți să fiți convins, d-le Potârcă**, că **aveți mai multă trecere la noi decât ați avut la dvs față de partidul dvs**.

- **Gr.Iunian** : Nu sunteți drept cu majoritatea ; căci **și în majoritate** sunt foarte mulți , care **vor face ca dl Potârcă : propun soluții radicale și votează cu guvernul** (**ilaritate la PNL**)

- **Virgil Potârcă** : Dle Iunian , eu am mers și mai departe : **am votat contra guvernului**.

- **NCPopescu** : Ați votat contra guvernului ? Nu s-a simțit deloc (**ilaritate la PNL**)

- **Simionescu - Bârlad** : Mai categoric a fost dl Mihalache , care a fost absent la votare . (**ilaritate**)

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Lichidarea completă a datoriilor rurale și urbane

▣ Social, economic , național

[**LD : aceasta era soluția propusă de Virgil Potârcă. Radicală . Țărănistă.**

Demonstrația și argumentarea a fost însă coerentă, logică și cu mult bun simț .

Rămâne să vedem contrargumentele guvernului și partidului liberal]

" Problema trebuie rezolvată din punct de vedere social, dar și din punct de vedere economic. Cu alte cuvinte ,trebuie să punem , cel puțin pe gospodarii aceștia sub 5 ha, și în special sub 3 ha, pentru că de ei vorbesc,

în situațiunea de a deveni factori economici și de producțiune .

Problema are trei fețe , și am s-o privesc sub aceste trei fețe.

[----- **proprietatea orășenească , desnaționalizarea** -----]

"Desigur, d-lor, eu n-am să tăgăduiesc că **sunt foarte multe interese în joc** ;

însă este foarte bine **să cântărim aceste interese**, să cercetăm ce interese sunt de o parte, ce interese sunt de cealaltă parte, și numai **după ce ne-am hotărât în favoarea unei părți**, sau în favoarea celeilalte, **numai atunci să legiferăm**.

" Desigur, **nu putem să împăcăm și unele interese și celelate**, și, dintre interesele în joc, de sigur că **reprezentanții unora dintre ele trebuie să facă sacrificii mai mari**.

Este foarte greu să împaci pe toată lumea, și nu dvs, dar Dumnezeu dacă ați fi,

și încă n-ați putea găsi **soluțiunea să împace și pe unii și pe alții.**
Și atunci trebuie **să vedem de partea cui trebuie să înclinăm balanța.** "

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Proprietatea orășnească

▣ Pericolul desnaționalizării

[LD : a fost , oare , tot o chestiune de psihologie colectivă , sau era un fenomen real ?

Pentru că una din două : ori a fost **o reacție națională normală**, firească ,
ori avem de-a-face cu un **naționalism exagerat** . Și într-un caz , și în altul ,
trebuie de răspuns la întrebarea : **de ce românii**, în țara lor , **nu se dovedeau în stare
să stăpânească , prin merit și muncă , avuțiile dobândite ?**]

" În ce privește **orașele**, eu cred că trebuie să ținem seama de **cele petrecute** în ultimii ani
în Moldova . N-am să citez numele celor executăți , ci numai **numele câtorva orașe** ,
deși **am lista completă a executărilor** făcute în aceste orașe .

Numai într-un singur oraș , **Botoșani**, **60 de case boierești vechi**, românești ,
au fost vândute. **În lista cumpărătorilor nu este un singur român.**

DI Răutu este aici și poate **să confirme acest lucru** .

- **DNRăutu** : Este exact .

[LD : așa ... ca dată autobiografică , deși tata era țărănist , în 1932 , când s-au căsătorit ,
nașul părinților mei fusese acest deputat liberal Răutu .]

- **Potârcă** : Deci **problema trebuie examinată , pentru orașe** , și din acest punct de vedere .
În Transilvania, **orașele**, în marea lor majoritate , **sunt minoritare.**

Astfel fiind , eu cred că **astăzi** , când se pune problema și când **de aici înainte încep executările
silite în masă** , trebuie **să priviți problema** și sub această față , adică **din p.d.v. național.**

Credeți dvs că **faceți un bun serviciu țării dacă**, pentru orice alte considerațiuni ,
- pe care de altfel le voi examina - **împingeți către executare în masă** , în special la orașe ,
și , ca o consecință logică , **la transformarea proprietății**, sau la trecerea ei **din mâna celor
care o au astăzi , în mâna celor care au posibilitatea să cumpere ?**

Și să ne întrebăm , **cine are posibilitatea să cumpere** în mod normal și cinstit ?

Desigur că **noi, românii**, **nu prea avem această posibilitate** [LD : **De ce ? ! ?**]

Într-adevăr , **marii proprietari sunt săraciți**, **liberii profesioniști** sunt săraciți ,
magistrații de asemeni , **militarii** în marea lor majoritate , nu au nici ei această posibilitate ;
iar **comercianții** , în cea mai mare parte , **sunt în concordat sau sunt faliti.**

Numai aceia care au putut , în vremurile acestea tulburi , **să pescuiască în nenorocirea în
care am căzut , numai aceia** care nu au avut nici un fel de scrupul ,
și care nu au **nici un fel de morală**, în ceea ce privește afacerile ,

numai aceștia mai pot cumpăra astăzi.

Astfel stând lucrurile , **veți ajunge** , vrând ne vrând ,
ca **toate bunurile urbane** asupra cărora se va întinde executarea ,

să treacă asupra unui număr restrâns de oameni ,

ceea ce **nu va fi** , desigur , **spre binele țării noastre**, în total , și în special nu va fi bine
pentru transformarea aceasta , care **se soldează prin desnaționalizarea orașelor .**

Deocamdată , eu aș ruga banca ministerială să se întrebe **dacă nu este cuminte**

și **dacă nu este românesc** , **să se facă de data aceasta un pas mai departe**

[în sensul iertării datoriilor] și **să încercăm să oprim această desnaționalizare,**
care se face cu pași atât de repezi în anumite părți ale țării noastre . "

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Conversiunea radicală

▣ Criteriul național

" Or , **dacă** este vorba să examinăm care interese sunt suferitoare , eu cred că în primul rând

trebuie să treacă interesul național , și, în acest caz, **legea trebuie făcută mai adâncă pentru orașe, mult mai adâncă pentru sate** , deoarece **dacă se va forța să plătească mai mult , dincolo de minimum de existență , nu spun că forțându-i nu ar putea să plătească, dar vom avea din zi în zi o populație mai slăbită și din p.d.v. moral și din p.d.v. sufletesc .** **Distruagem însăși puterea de vitalitate a nației și atunci eu nu știu dacă am făcut un bun serviciu , dacă distruagem pe unii , fără a salva pe ceilalți.**

Din această cauză, pentru motivele pe care vi le-am arătat , pentru orașe, și pentru motivele pe care am să le dezvolt pentru sate, eu cred că **trebuia să fie o mai mare înțelegere a situației** și toată legiferarea să fie făcută , cel puțin astăzi, **când dl prim-ministru spune că vrea ca reforma să fie definitivă,** într-un **mai larg spirit de înțelegere** și o cât mai largă conciliere a intereselor permanente **naționale și economice ale țării noastre "**

[**Ședința se întrerupe pentru pauza de prânz . Se reia după amiază, când dezbaterile sunt conduse ,de vicepreședintele Camerei , I.I. Pillat]**

Potârcă / 3 apr.'34

▣ **Scăderea valorii proprietăților ;**

▣ **Menținerea creanțelor la aceleași valori .**

[**LD : extrag informațiile statistice, economice.]**

Actualmente toate valorile se găsesc scăzute , față de ce era cu 3-4-5 ani în urmă.

/ **Pământul** . acum 5-6 ani se vindea **pogonul cu 30.000 lei ; azi , 5. 000 lei**

Prin urmare , **proporția** valorii , din momentul ce s-a contractat datoria , **s- a contractat de la 1 la 6 ;**

/ **Avea imobiliară**, are aceeași contractare : **de la 1 la 6 ;**

/ **Acțiunile institutelor de credit** , au scăzut în procente mai accentuate , de 80% : **acțiuni de 500 lei, puse în circulație la valori de 1.000 -1.500 lei, azi au ajuns la 100 lei bucata, maxim 200 ;**

/ **Acțiunile petrolifere** , scăderea este de 100 - 200% : _ s-au emis la 500 lei ;

s-au vândut la 1.500 -2.000 bucata în epoca de înflorire .. **azi valorează 100 -150 lei / bucata ;**

/ **Depozitele** din băncile în faliment : se vând cu 15 % ... și nu găsesc cumpărător.

/ **Chiriile** au scăzut în aceleași proporții ;

/ **Salariile** au scăzut ;

" Prin urmare, **dacă tot ceea ce este marfă în țara noastră**, începând cu marfa permanentă, pământul, continuând cu valorile mobiliere, **a scăzut între 50 % - 80 % de multe ori cu 100 % , eu mă întreb : căror împrejurări se datorește această extraordinară rezistență , că numai creanțele să rămână să fie plătite , așa cum au fost contractate în epoca când totul avea o valoare de 10, 20, 40, chiar 100 de ori mai mare ? "**

[**Potârcă face niște calcule bancare ...pentru institutele de credit ...și i se strigă că face calcule de " simigiu "]**]

/ **Capitalul bancar .**

La 1919, toate băncile la un loc, aveau un capital de **711.000.000 lei**

la 1930 , " " " " " **11.627.000.000**

La 1919 , activul băncilor era de **7 miliarde**

la 1930 , " " " **119 miliarde**

La 1919 , depunerile erau de **2 miliarde**

la 1930 " " **36 miliarde**

" **Dacă aceste cifre ar fi exacte, ar însemna că băncile să fie astăzi într-o stare înfloritoare . Altfel, înseamnă că operațiunile lor au fost fictive "**

/ **Capitalul industrial**

La 1919 , instituțiile industriale aveau un capital de **1 miliard**

la 1928 , " " " " " **29 miliarde**

La 1919 , activul lor era de **550 milioane**

la 1928 , " " " **11 miliarde**

" Prin urmare , toate operațiunile au crescut numai pe hârtie , dobânzile s-au adăugat, an de an, nefiind plătite aproape de nimeni . Vasăzică erau pur și simplu fictive "

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Cauzele crizei agrare

▣ Doctrine, politici economice

[LD : rezum , extrag informațiile privind conectarea teoretică a politicienilor]

/ Prima cauză este războiul, cu două consecințe pentru noi :

sistemul revoluției rusești și vechiul sistem al fiziocraților .

De aici, lupta dintre aceste două sisteme .

/ După război, a mai ieșit încă o consecință : nepotrivirea hărților economice și politice.

Este foarte greu să se lege toate firele dinainte de război.

Altele sunt hărțile economice de ieri și de azi.

Situațiile economice vechi se formaseră încetul cu încetul, într-un timp îndelungat ;

se creaseră legături între diferitele părți ale lumii .

După război, s-au creat alte hărți politice, care nu mai erau în concordanță cu hărțile economice , s-au stabilit alte directive.

/ În fine, ultima cauză este supraproducția .

În război, majoritatea țărilor agricole s-au găsit în luptă , din care cauză nu au mai putut produce cerealele necesare , pentru consumul populației civile și trupele militare .

A fost necesar ca altcineva să le ia locul : **țările de peste ocean,**

Noua Zeelandă și Australia. Acolo s-au defrișat prin arder milioane de hectare ,

împlinindu-se golul lăsat de **Rusia și țările dunărene** .

Peste ocean a apărut și **mașinismul** , pentru că , la intrarea **Americii** în război,

lipseau brațele de muncă

După încheierea păcii, **țările agricole și-au reluat ocupațiunile** , începând să producă , fiindcă **mirajul câștigului din agricultură era f.mare** .

Americanii, care aveau mari stocuri de cereale, **au început să le arunce pe piață ,**

scăzând și prețurile. Fermierii s-au împrumutat de la bănci ... apoi nu au mai putut

plăti datoriile (scăderea prețurilor)... și **atunci au dat faliment**

atât fermierii cât și băncile ...

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Criza agrară în România

[LD : și la acest capitol , Potârcă este **realist, lucid, sincer**.

Faptul că **nu politizează** această problemă - cum au făcut-o ceilalți - **îi dă o autoritate** ,

chiar și atunci când, poate , opinia sa este discutabilă]

" **Criza de acolo s-a întins și la noi , așa că, la un moment dat ,ne-am găsit și noi în criză economică și financiară , situație care continuă de la 1928 .**

Cauzele noastre specifice sunt următoarele :

În primul rând , **reforma agrară care s-a făcut mecanic**.

A reprezentat o **rezolvare a unui punct social**, în mimentul când s-a făcut această reformă,

însă **nu a fost organizată mica proprietate** , după reforma agrară, și **nici creditul** .

Din aceste cauze , **ne-am trezit producând mult mai puțin**, și , pe lângă aceasta,

producțiunea a fost inferioară din p.d.v. calitativ.

Nefiind organizată nici vinderea, am pierdut și **debușeurile pe care le aveam**,

ceea ce a făcut ca **cerealele noastre** să se soldeze în cele din urmă

cu **un preț extraordinar de mic**, calamitate de care suferim și astăzi.

La toate acestea, s-a adăugat **marile taxe de export la cereale** , prin care statutul

și.- a alimentat , în bună parte , bugetul.

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Pământul, proprietarii,

▣ Culturile agricole,

▣ Brațele de muncă , Zilele de lucru

Cum s-a făcut repartiția pământului în țară la noi ? Statistica spune :

Avem în total , 13.000.000 ha cultivabile .

Proprietăți peste 250 ha 2. 597 gospodării

Proprietăți între 50- 250 ha 17. 000 "

Proprietăți între 10-50 ha 148. 000 "

Proprietăți între 5-10 ha 435. 000 "

Proprietăți sub 5 ha 3.300.000 "

Privind culturile , pe cele 13 milioane ha , se cultivă :

Grâu - 5.500.000 ha ; Porumb - 1.500.000 ha ;

Orz - 500.000 ha; Ovăz - 300.000 ha ;

Sunt minim **6 milioane brațe de muncă** , în cele 3.300.000 gospodării ;

(Socotind necesarul zilelor de lucru de **40 de zile** / la 1 ha)

ar fi necesare ... **520 milioane zile de lucru** . pentru cele **13 milioane ha**

Or , **6 milioane de brațe valide de muncă**, muncind zilele lucrătoare, care sunt **200 pe an**, ne dă un total de **1.200.000.000 zile -muncă** .

Vedeți, prin urmare, că avem un deficit de 680.000 .000 zile de muncă neîntrebuințate .

[**LD : este remarcabil că acest lucru îl spune un " țăranist " !**

Dar trebuie să înțeleg că **Potârcă voia o nouă expropriere, o nouă reformă agrară ?]**

Oricum ați rezolva dvs problema conversiunii, nu veți ajunge la nici un fel de rezultat, dacă nu găsim mijlocul de a întrebuința aceste 680 milioane zile- lucru nefolosite .

Problema este veche, din antichitate . Ea s-a pus și în Roma antică.

Când avem un surplus de brațe de muncă, valoarea brațelor -muncă scade .

Și atunci , avem două fenomene :

o sărăcie completă și acumularea de mari proprietăți în puține mâini.

După un anume număr de ani, vom avea o mișcare socială , care va restabili echilibrul.

Dacă legiuitorul este cuminte, o ia el înaintea acestei mișcări și restabilește echilibrul prin împărțirea pământului și reducerea datoriilor ."

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Țăranii , " căminul țăranesc "

▣ Anularea datoriei !

[**LD : aici Potârcă categoric plătește tribut ortodoxiei sale țăraniste ; a face doar din creanță sursă de existență pentru țăranul român ,este cel puțin o miopie , dacă nu chiar o optuzitate]**

Unde am putea întrebuința acest surplus de brațe de muncă ?

În situația de astăzi, noi nu avem nici industrie , nici meșteșuguri

- **Voce liberală : Să reînviem industria** pe care am avut-o !

- **Potârcă :** Mie îmi place să discut în cadrul împrejurărilor actuale.

Ținând socoteală de puterea de muncă și posibilitatea de câștig a săteanului,

fatal trebuie să ajungem la reducerea creanțelor și să le reducem atât de mult ,

încât să putem asigura sătenilor un minim de existență , și un câștig în plus ,

căci altcum ei nu vor avea cu ce să-și plătească datoriile.

"Cum vedeți, neputința de plată a debitorilor nu provine din rea voință ,

ci fiindcă debitorii n-au mijloacele materiale necesare ,
ca să-și poată îndeplini măcar obligațiunile către familiile lor.
Aci să nu pierdeți din vedere că nici noi, nici dvs, majoritate, nici guvernul ,
nimeni nu legiferează pentru o infimă categorie de cetățeni care datorează **sume fabuloase.**
Această categorie să o scoatem din discuția noastră ,
căci ceea ce ne interesează pe noi și pe dvs, sunt, în primul rând,
cele 3.500.000 de țărani, capi de familie, având pământ sub 5 ha,
și care, împreună cu familia lor, **reprezintă 15.000.000 locuitori. "**

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Consecințele neiertării datoriilor

▣ Necesitate națională : lichidarea datoriilor !

" Acestei categorii de locuitori , vă întreb eu, **ce posibilități de câștig le dați** , afară de **lotul lor de 5, de 3 sau de 2 ha**, și de întrebuințarea **brațelor lor** ?

Nu le dați nici o posibilitate .

Acestea fiind **împrejurările reale**, vă întreb atunci **care va fi soarta acestei legi** a dvs ,
când **debitorii nu vor putea să achite** nici aceste sarcini pe care le puneți în sarcina lor ?

Rezultatul îl vedem de la început : neputând să-și plătească datoriile,
o să recurgeți la sancțiuni. Dar îndată ce ajungeți la sancțiuni , **două fenomene** se întâmplă :

1. Îi execuți.

Dar cine are să cumpere averea lor ?

2. Dar trebuie să te întrebi dacă ei acceptă executarea ;

căci **dacă ei nu acceptă executarea** -și executarea va fi făcută în masă -
atunci intervine elementul social.

Astfel se face **dovada** că această lege nu se poate aplica.

" Am spus că , **din p.d.v. național, nu este bine să desnaționalizăm oasele ;**

ei bine, din punct de vedere al satelor,

nu este bine să lovim în vitalitatea națiunii noastre ,

căci, luându-i sub minimum de existență ,

înseamnă că în câteva generații să o distrugem.

Nu avem nici un interes să legiferăm în această direcție.

" **Justificări** avem pe toate drumurile .

Astfel avem **o justificare din p.d. v. social** : executarea în masă a datoriilor de la sate ,
constituie un pericol [.... Pentru că le desnaționalizăm

Avem și **o justificare din p.d.v.economic** : dacă nu dăm posibilitatea de prosperitate
și reînvierea acestor 3.300.000 de debitori țărani, înseamnă că însăși baza noastră economică
e distrusă , căci tocmai această clasă de debitori trebuie ocrotită .

În sfârșit, avem **și o justificare juridică** - justificare pe care o dați chiar dvs în proiectul de lege ,
și anume în capitolul în care vorbiți de exproprierea creanțelor și de delictul de uzură. "

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Plata datoriei -acum !

" Și atunci vă întreb : **dacă** această măsură este permisă de **Constituția noastră ;dacă**, într-adevăr . **tot ce s-a încasat dincolo de posibilitățile** de plată ale debitorilor ,
constituie fructul unui delict, al delectului de uzură și

dacă ceea ce a încasat în plus creditorul urmează să se compensesze cu ceea ce datorește
debitorul, **eu cred că există o justificare și din p.d.v. juridic**, și că , prin urmare ,

nu este **nici o piedică ca debitorul să plătească astăzi cât poate "**

" Cât trebuie să plătească ? Mie mi s-a părut foarte curioasă socoteala aceasta
de 15, 17, 30, de ani și eu cred că trebuie făcut **altfel de calcul și o altfel de proporție .**

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Conversiunea - concluzie

" Eu regret că nu ați procedat astfel încât să scăpăm cu o oră mai devreme de coșmarul acesta al lichidării trecutului și să ajungem în epoca constructivă pe care toți bunii români ne-o dorim . V-aș fi felicitat **dacă** ați fi făcut aceasta și **vă voi felicita dacă** modificați legea.

Dar parcă vă văd pe toți că **veți ofta ca mine, însă veți vota pentru lege** , așa cum este alcătuită " (**aplauze la PNT**)

----- Virgil Potârcă / 3 apr.'34 -----

2.i) Gr.Iunian (PRT)

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34 , p. 1550 - 1560)

[LD : Iunian , care **părăsise PNT și banca ministerială , din auza soluției dată la conversiune** ... este în poziție dificilă : **antiliberalismul** lui - îl obligă la o **poziție critică față de guvern și PNL ; anti -PNT-ismul** lui - îl împinge la o **critică și mai și...**

Și atunci, rând pe rând, **critică tot** , apărându-șii doar marota : **restabilizarea**]

Subtitluri, sublinieri, semne- îmi aparțin . Text integral - **fișier PNT**

Iunian / 3 apr.'34

▣ Critica procedurii parlamentare

[-----]

" De aceea , dați-mi voie, să se înregistreze cu titlu de document , **un protest** în privința acestui mod de a lucra : [**LD : atenție la calceama !**]
< D-le președinte , ținem în primul rând să protestăm cu toată hotărârea împotriva felului cum ni se cere să discutăm și să votăm acest proiect de lege ... De la venirea PNL la guvern ... ni se cere să votăm la sfârșit de sesiune ... Este inadmisibil ...
PNL a declarat în Parlament și în afară că este pentru o conversiune cât mai largăProiectul nu răspunde acestor preocupări ...
În aceste condițiuni, nu pot decât să lăs guvernului întreaga răspundere a acestei legiferări ... și constituie o nouă dovadă a neputinței și incapacității guvernului , de atâtea ori denunțat de noi . >
(**Protestări pe băncile majorității**)

" Nu vă supărați , d-lor, este protestul care s-a făcut în numele Partidului Liberal , de către actualul subsecretar de stat , d-I Negură, cu prilejul discuțiunii conversiunii din 1933 (**aplauze, ilaritate , pe băncile opoziției**)

Am schimbat doar cuvântul *național-țărănesc* prin *național-liberal*. (**aplauze**)

- **D.luca** : Iată cum s-a petrecut : s-a suspendat ședința la **ora 11 și jumătate noaptea** , și s-a hotărât ca toate amendamentele propuse - și erau cu sutele - să fie predate Comisiei, **cu făgăduiala că vor fi examinate** și că se va veni în Cameră a doua zi cu hotărârile asupra lor. Dar **acea Comisie**, în loc să le cerceteze serios, **a adus hotărârea sa imediat** , redeschizându-se ședința după o jumătate de oră, adică **la 12, 10 noaptea**. Față de o asemenea procedare , **am fost obligați, ca opoziție**, și ca unii ce nici nu fusesem admiși în Comisie, fiindcă **ni se închisese ușile** secțiunii în care se retrăsese Comisiunea, **să facem această declarație** pe care a citit-o atunci **d-I Negură**.
Deci procedura de atunci nu era deloc identică cu cea de azi, când discuția amendamentelor s-a făcut în mod larg, în comisiunea Camerei și cu participarea întregii opoziții.

[-----]

Iunian / 3 apr.'34

▣ Restabilizarea !

[LD : trebuia să ajungă la punctul de la care ... a părăsit PNȚ !

O rezum și punctez eventuale noutăți]

" D-lor, pe vremuri, **când am reclamat această soluție aici, am fost acuzat de ignoranță în materie, de superficialitate, de ușurință, totdeauna , bine -nțeleș , de specialiști**

- **Șeicaru** : Aceasta este tragedia specialiștilor (**ilaritate**) cari, cum spunea dl Ghelmegeanu, **când sunt pe banca opoziției, au o părere, când trec pe banca ministerială, și-o schimbă ,** ca să o reia din nou atunci **când trec iar pe banca opoziției .**

Pe când specialiștii PNȚ , erau pe banca opoziției, spuneau că soluția este inadmisibilă . Am fost ironizat , arătându-mise că nu s-a găsit nimeni într-o țară străină să propună o asemenea soluție . [-----]

----- Gr.Iunian / 3 apr.'34 -----

2.i) Aurelian Bentoiu (raportor) - discurs final

(DAD, MO 37, șed. de marți 3 aprilie 1934, p. 1567-1573.)

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

▣ Obiecțiunile opoziției :

▣ Nu este largă, generală, egalitară, eficace .

Astăzi ne prezentăm înaintea dv., cu înfăptuirea soluției anunțate printr-un proiect elaborat de guvern, cu toată seriozitatea și cu concentrarea tuturor putințelor de a soluționa această gravă problemă.

D-lor, între pesimismul d-lui Potârcă, care astăzi, de la această tribună, vă spunea că nu este nimic de făcut, problema fiind insolubilă ,

și între robustul optimism al d-lui Robu, care ne-a arătat soluțiile d-sale , simple și radicale,

noi credem că adevărul stă la mijloc : nici prea mult pesimism, nici prea mult optimism.

Față de gravitatea problemei, **soluții perfecte nu se pot da ;**
însă, leal privit acest proiect, și fără rezerve, psihologicește explicabile,
prin spiritul de contradicție al luptelor politice,

este tot ce se putea da mai sănătos, mai serios asupra acestei probleme.

(**Aplauze pe băncile majorității**).[-----]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

▣ Superioritatea legii : Tehnic-juridică

" D-lor deputați, mă voi ocupa de toate aceste chestiuni pe rând, succint firește, așa cum se cuvine, după atât de îndelungi debateri.

" Voi începe prin a examina unul din punctele asupra cărora **ni s-a făcut concesiunea de a se recunoaște,** în discuțiunile mai restrânse, care au avut loc în comisiune, **superioritatea, cel puțin relativă, prin comparație cu experiențele legislative anterioare,** de către oameni calificați să o spună.

Se vede însă că **optica lucrurilor se schimbă de la incinta redusă ,** unde nu sunt tribune, și unde ecoul, din punct de vedere electoral, este mai mic,
până la această incintă, unde ecoul se speră amplificat și trimis pe acele meleaguri, unde duc o vieată necăjită cei **82 % din populația țării.**

D-lor, în discuțiunile care au avut loc în comisiune, a luat cuvântul, din partea Partidului Național-Țărănesc, d-l Madgearu,

un om căruia nu-i puteți nega spiritul ofensiv în polemica politică și care nu avea niciun interes să ne facă o concesiune.

D-sa a recunoscut leal, cu toată probitatea, că proiectul reprezintă, din punctul de vedere al tehnicei juridice,

o superioritate necontestată față de experiențele legislative anterioare.

A luat cuvântul, la această tribună, elegantul orator al PNȚ, distinsul meu prieten,

d-l Ghelmegeanu – eu îi exprim recunoștință pentru lealitatea adusă în desbateri –
și a recunoscut că, din punct de vedere tehnico-juridic, legea este superioară.

[-----]

Vom vedea **dacă** din punctul de vedere substanțial,
proiectul merită acea acerbă critică a d-lui Ghelmegeanu.

Fiindcă d-sa, ca un opozant care se respectă, după ce a săvârșit actul de lealitate,
de a recunoaște superioritatea tehnică a legii, **și-a simțit și datoria** – și cred că a greșit
când a interpretat lucrurile în chipul acesta – **să nege, să conteste, să facă rezerve,**
să critice dispozițiunile legii, în anumite puncte de vedere,
privitoare la dispozițiunile de fond.

[-----]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34 , retro'31

▣ Legea Mironescu -Vaida

▣ Durata și procentul asanării datoriilor

A fost necesar să se facă o nouă lege, aceea făcută de guv.Vaida .

DI. Ghelmegeanu a criticat legea , invocând statistici, demonstrând cu ele
incapacitatea țaranului de a-și plăti datoriile , motivând cu statistica
ineficacitatea legii PNL

Ghelmegeanu , și **d-nii PNȚ** , au făcut , în privința legii propuse de guvernul actual,
critici întemeiate pe cifre statistice exprimate , când și-au elaborat legea !

Situația economică nu s-a schimbat prin demisiunea guvernului PNȚ ;

nici numărul țăranilor datornici ; nici datoriile .

Ce soluții a dat PNȚ ? [**explică art. din moratoriul dat prin legea Vaida , care a făcut**
inaplicabilă legea ; articole care anulează prevederile articolelor dinainte ;
eșalonarea plăților în 10 ani, cu o dobândă de 5 % etc etc]

" **Și astăzi** , când noi venim , **la o situație economică și socială identică** ,
încadrată în **aceleași cifre statistice**, nu mai este posibilă plata în 17 ani ,
cu **dobândă de 3 %** ... calculată la o jumătate din cuantumul creanței ?!
lată deci, cum obiecțiunea că n-am dat mai mult , nu ne poate fi făcută , în nici un caz ,
de acele partide , care au făcut experiențe nereușite

și căroră le lipsește calitatea morală de a critica dispozițiunile acestei legi " (**aplauze la PNL**)

[-----]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

▣ Obiecțiunea opoziției

▣ De ce nu iertarea tuturor datoriilor ?

" **S-a spus : să dăm mai mult și, mai ales, să dăm tuturor.**

Ni s-au făcut reproșuri : de ce nu dăm tuturor ?

Vedeți, asupra acestei chestiuni , **legea nu trebuie privită ca o providență**
dispensatoare **de daruri** .

Dacă nu ar fi depins decât de **bunăvoința guvernului**, de a da tuturor și cât mai mult,
fiți siguri că s-ar fi dat cât mai mult și tuturor.

Se întâmplă însă că **soluția acestei grave și complicate probleme,**

se găsește la egală distanță între cuvintele lui Shylok ,

reprezentând mentalitatea unor **anumiți creditori** , care nu înțeleg gravitatea situației
și care își cer livra de carne pe baza contractului lor,

și **între teoria buretelui** , făcută de **anumiți reprezentanți ai anumitor partide** din opoziție .

[-----]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

▣ Ajutorul acordat BNR

" S-a acordat un ajutor Băncii Naționale. Știu că au fost glasuri care s-au ridicat împotriva acestei măsuri cuprinse în lege ; dar cei care au înțelegerea completă a complexului situației și a repercusiunilor posibile ale legii, **au recunoscut necesitatea acestui ajutor.**

Între acești reprezentanți ai opoziției, dintre cei mai de seamă ca pregătire economică, care au venit în Comisiunile Camerei și Senatului, întrunite - dvs ați fost de față - **a fost dl. Madgearu** care a recunoscut că într-adevăr

această măsură corespunde unei necesități. [-----]

----- Aurelian Benteoiu / 3 apr.'34 -----

2.k) V.P. Sassu (ministr. agricult.) , discurs final ,

NNSăveanu : votarea luării în considerare a legii .

(DAD, MO 37, șed. de marți 3 aprilie 1934, p. 1573-1576)

[LD : Apar clar deosebirile , din acest p.d.v., între **PNL și PNT** .

Argumente economice, sociale, politice ,etice .

Fără echivoc , **agrarienismul liberal - : sprijinul pentru agricultorii mari și mijlocii ;**

Fără echivoc : **importanța creditului și a instituțiilor de credit .**

Fără echivoc : **țărănismul liberal**

Doc. integral - **fișier PNL**

[-----]

Sassu / 3 apr.'34

▣ **Aprecierea opoziției**

[LD : adevărul este că atmosfera nu a fost nici atât de calmă, nici atât de senină, nici atât de " pașnică" . Aprecierea lui este formală , de complezență]

" Țin d-lor, dela început, să **mulțumesc tuturor oratorilor** care s-au perindat la această tribună și **au participat la desbaterea** acestui important proiect de lege.

Țin în același timp, să constat un lucru : că, **din calmul cu care s-a discutat** acest proiect de lege, din **atmosfera de liniște, atmosfera senină** în care s-a purtat această discuțiune, am dreptul să cred că **în conștiința intimă a fiecărui membru din această adunare,** din oricare parte a ei, **s-a format convingerea că proiectul de lege** prezentat **este bun și că el corespunde așteptărilor țării.** (**Aplauze pe băncile majorității**)

" D-lor, **opoziția a relevat unele imperfecțiuni.**

Doamne ! **ce proiect poate să fie perfect și ce proiect poate să dobândească adeviziunea fără rezerve a întregii opoziții ?"**

Sassu / 3 apr.'34

▣ **Legile I -III ale conversiunii**

" **Aceste imperfecțiuni însă** nu ridică proiectului nostru **superioritatea lui netăgăduită, față de cele două legiuri anterioare.** Care este economia acestui proiect ?

Legea Argetoianu și **Legea Vaida**, care au încercat să reglementeze chestia datoriilor din trecut, **n-au dat rezultatele urmărite de autorii lor.**

Problema conversiunii a rămas deci întreagă.

În adevăr, **legile de mai sus,** în loc să rezolve definitiv această gravă și complexă chestiune, **au amânat-o și au complicat-o,** sporind marasmul economic și **nemulțumind,** prin incertitudinea raporturilor lor, **atât pe creditori, cât și pe debitori.**

Au legat beneficiul conversiunii de **atâtea condițiuni și excepțiuni,**

încât, în mod fatal, au dat naștere la discuții și procese interminabile,

amânând astfel la infinit începerea lichidării efective a trecutului.

Și în sfârșit, aceste legi, **neținând seamă nici de repercursiunile** pe care măsurile luate le-ar fi avut **asupra instituțiilor de credit,**

au sdruncinat în mod primejdios atât creditul, cât și ordinea juridică a țării ."

[-----]

Sassu / 3 apr.'34

▣ **Obiecțiunile opozanților :**

▣ Datornicii mici ...

" D-lor deputați, dar **reprezentanții opoziției** au mai făcut și alte obiecțiuni. Voi remarca câteva.

S-a spus de d-l Madgearu, în comisie, în mod ostentativ și dojenitor :

< Dv. ați lărgit conversiunea pentru cei mari ; ați îngustat-o pentru cei mici > ; această afirmare a repetat-o în ședința Camerei și d-l Ghelmegeanu.

Să vedem dacă obiecțiunea aceasta este întemeiată .

Am îngustat noi conversiunea pentru cei mici ?

Prin acest proiect, în ce privește pe **datornicii cei mici, până la 10 hectare,** noi am acordat **o reducere masivă de 50% pentru toți debitorii agricoli,** reducere care **în anumite condițiuni ajunge până la 70% .**

Legea Vaida a acordat însă **o reducere de 50% numai unei categorii de debitori,** proprietari **până la 10 hectare.** Pentru o parte din acești debitori, legea Vaida a acordat **numai o reducere de 25%,**

când noi acordăm o reducere de 50%, de 60% și 70% pentru toți, **îngustăm oare conversiunea pentru debitorii cei mici ? " (Aplauze pe băncile majorității).**

Sassu / 3 apr.'34

▣ Obiecțiunile opozanților :

▣ Băncile populare ...

Opoziția a avut un argument care părea valabil.Spunea **că a vrut să apere prin această excepție, institutele de credit popular, băncile și cooperativele populare.**

Argumentul nu poate rămâne în picioare. Dv.,d-lor național-țărăniști, prin excepțiunea pe care ați făcut-o, acordând o reducere mai mică pentru debitorii acestor instituțiuni, departe de a întări aceste instituțiuni de credit popular, **dv. le-ați slăbit,** pentrucă **le-ați răpit prestigiul și atmosfera de încredere** și de simpatie, pe care debitorii agricoli trebuiau să o aibă față de ele. (**Aplauze pe băncile majorității**) .

Desigur, guvernul se gândește să ocrotească și să întărească băncile populare.

În acest scop el va acoperi cea mai mare parte din pagubele care rezultă din această reducere de 50% la portofoliul băncilor populare din fondul de 450.000.000, pe care legea îl prevede și pe care **statul se obligă să-l înscrie în fiecare an în bugetul său.** Prin urmare, departe ca noi să fi îngustat drepturile acestor debitori, noi le-am lărgit." (**Aplauze**)

Sassu / 3 apr.'34

▣ Obiecțiunile opozanților :

▣ Dobânzile ...

Prin proiectul Vaida, dv. prevedeți o dobândă de 1%.

Proiectul nostru prevede o dobândă de 3%.

Este oare aceasta o îngustare pentru cei mici ? (**Aplauze pe băncile majorității**) .

Prin legea **dv. ați reglementat o conversiune inaplicabilă.**

Iar dacă ar fi fost aplicată, proprietarii rurali **s-ar fi eliberat de datorii** după un timp așa de îndelungat, **care ajungea până la 100 ani,** încât vă asigur că niciun sătean nu ar fi primit o asemenea necerută și nechibzuită amânare.

Am aici un tablou, făcut de experți contabili, din care se constată că,

dacă s-ar fi aplicat criteriul pe care d-l Ghelmegeanu cu atâta talent îl susținea, spunând că ar fi superior legii noastre, atunci **conversiunea datoriilor de 4.000 lei la hectar, ar fi durat 24 de ani ;** a celor de 5.000 lei ar fi durat **36 de ani ;** a celor de 6.000 lei ar fi durat **60 de ani ;** iar a celor de 7.000 lei în sus, **s-ar fi prelungit la 74 ani, 86 ani și peste 100 ani !**

Astfel, **trei generații din familia debitorilor nu ar fi putut ca să-și elibereze pământul de ipotecile legale și de sarcinile datoriei trecutului.**

O asemenea lege este serioasă ? (Aplauze prelungite pe băncile majorității).

Din această cauză ea a rămas o lege inaplicabilă.

Dar dovada cea mai bună e că nici o singură creanță nu a fost supusă unei asemenea conversiuni în tot timpul cât **regimul național-țărănist** a stat la putere, de la promulgarea legii până la căderea lui. " (Aplauze pe băncile majorității).

Sassu / 3 apr.'34

▣ Obiecțiunile opozanților :

▣ Datoriile

Datoriile țăranilor mici

Desigur, dv. ați fost seducători față de săteni, căci ați arătat fiecărui sătean avantajile criteriului dv., după care **declarați intangibile două treimi din veniturile lor anuale**, neputându-se urmări decât o singură treime din aceste venituri.

Dar ați uitat să adăogați la lămuririle date sătenilor **că, conversiunea aplicată după acel criteriu , ar fi durat un timp de 60-70 și 100 de ani.**

Dacă ați fi dat și această lămurire, desigur că **fiecare sătean v-ar fi respins** atunci cu îndârjire și indignare **această generozitate a dv.**, care nu era decât **formală** și, dați-mi voie să adaog, **ipocrită.** (Aplauze pe băncile majorității).

Datoriile proprietarilor mari și mijlocii

În ceea ce privește **regimul pentru proprietarii mijlocii și mari**, **ne-ați făcut o acuzațiune, că am lărgit pentru ei conversiunea** și **ne-ați făcut și imputarea că am supus toate categoriile de agricultori la același tratament.**

Dar tocmai acesta este un punct de mândrie și de onoare pentru noi,

că am aplicat un tratament uniform pentru toate categoriile de plugari,

fiind vorba de **aceeași boală**, provocată de **aceleași cauze**,

era deci nevoie de **aceleși tratament.** (Aplauze pe băncile majorității).

Căci și din punct de vedere **economic**, cât și din punct de vedere **social** ,

diferențierile și hotarele pe care dv. le-ați făcut, nu erau decât **arbitrare** ;

pentru că dacă, din punct de vedere economic, **fenomenul deprecierii** bunurilor

s-a produs în agricultură, el **nu a putut să se oprească la hotarul de 10 sau 50 hectare**,

ci **el a influențat la fel toate categoriile de plugari** .

Din punct de vedere economic **nu puteați dv. să creați proprietarilor dela 10 hectare în sus**

un regim vitreg, căci **agricultura este o realitate unitară** supusă acelorași legi și la aceleași primejdii. **Ea luptă cu aceleași greutăți**, oricare ar fi întinderea de pământ a plugarilor.

Nu erau câțiva, nu erau 100 sau 1.000 de agricultori cu o întindere de pământ mai mare de 10

hectare, **ci sunt 155.000 de agricultori**, care au în total **4.453.000 hectare de pământ** ;

sunt 155.000 gospodării agricole pe care dv. **nu aveți dreptul să le supuneți**

la un regim de vitregie, de ură și de dușmănie.

Un agricultor dintr-o asemenea categorie – din proprietatea mijlocie și mare, -

avea drept la același tratament legal al conversiunii,

pentru că este un factor important de producție."

VPSassu / 3 apr.'34

▣ Pământul țării

▣ Elogiul agricultorului

Dați-mi voe **ca ministru al agriculturii**, să **protestez împotriva diferențierii neeconomice**, **prevăzută de legile anterioare de conversiune** , și să constat că,

după cum **avem o mare nădejde în productivitatea proprietății țărănești**,

pe care **o vom stimula și încuraja** prin legiuirile pe care le vom prezenta

(aplauze), **avem în același timp o mare nădejde în acești calificați agricultori**

care au făcut investiții pentru o agricultură mai tehnică, mai științifică, pentru o producție mai intensificată și calitativ mai superioară.

Ei sunt frații mai mari ai plugarilor mai mici. (*vii aplauze*) .

Pe toți aceștia dv. i-ați pedepsit cu un tratament vitreg, i-ați lăsat la voia întâmplării ; ați crezut că ei pot să fie deposezați și înlocuiți prin alții.

Un agricultor nu se poate improviza, nu se poate ușor înlocui,

un agricultor nu este un cămătar care s-a dus să cumpere o moșie pentru exploatare sau pentru agrement.

Un agricultor este un om care are pentru meseria lui o lăudabilă și atavică pasiune,

care are un atașament sufletesc pentru lumea pitorească a satelor,

pentru lumea variată a câmpului, care are un atașament sufletesc pentru glie și pentru plug,

pe care aburul brazdei calde și al suflării vitelor de muncă îl înduioșează,

pe care grija îl scoală din somn cu 2-3 ceasuri înainte de scularea soarelui,

care vede în fiecare lucru din lumea lor, amintiri duioase.

Acolo la sat, acolo în lumea câmpului și-a făcut copilăria,

în satul acela își are și leagănul copilăriei și mormântul părinților, a bunilor și străbunilor lor . (*Aplauze pe băncile majorității*) .

Pe un asemenea agricultor nu-l poți improviza și înlocuirea lui ar fi și o greșeală și o mare pagubă pentru economia noastră națională. (*Aplauze pe băncile majorității*) .

Sassu / 3 apr.'34

▣ Lupta de clasă ?!

▣ Elogiu țăranimii

Dar din punct de vedere social, greșala este și mai mare.

Ați voit, fiindcă ați privit problema sub un aspect electoral ,

să adânciți hotarele între clasele componente ale plugăriei și ale societății noastre, aplicându-vă politica luptei de clasă, ați făcut o mare greșală .

În trecut a fost un mare proces între țăranimea noastră, obișnuită de atâtea secole de suferințe și de umilințe, și marea și latifundiara proprietate pe chestia repartiției pământului țării.

Acel proces a fost definitiv rezolvat și cu mândrie o spunem , tot prin acțiunea și înțelepciunea Partidului Național Liberal, (*aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității*) , care, cu același curaj cu care atacă astăzi problema gravă a conversiunii

a atacat problema agrară și a rezolvat-o în mod definitiv

și cu deplina satisfacere a drepturilor țăranimii noastre. (*Aplauze pe băncile majorității*) .

Acum nu mai aveți dreptul să mai atâțați și să mai faceți o politică de agitațiuni

pe chestia aceasta. Da ! Spuneți că vă este scumpă țăranimea,

că pentru ea ați format partidul dv. țăranist.

dar, oare, puteți tăgădui partidului nostru dragostea lui pentru țăranime ?

Dragostea noastră am dovedit-o prin operele mari democratice,

făcute **numai în favoarea ei și pentru desrobirea ei !**

Dragostea noastră pentru țăranime nu este o vorbă deșartă – o vorbă electorală – ci un adevărat sentiment religios.

Credem în această religiune – și această credință ne purifică și ne înalță sufletele, ne dă puterea morală ca , ori-de-câte-ori țăranimea este într-un impas greu,

să intervenim pentru ea. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*) .

Ea este clasa de temelie a poporului nostru și tezaurul cel mai nepieritor

și mai neprețuit al Statului Român. (*Vii aplauze*) .

Să avem față de țăranul nostru o ținută demnă, **să nu-l amăgim,**

să ne apropiem de el cu sinceritate, să ne apropiem cu un sentiment de dragoste,

să-l iubim, dar să nu-l lîngușim. Să nu ne plecăm la slăbiciunile lui

ci să-i întindem mâna noastră în mâna lui bătbătorită, pentru ca să-l ridicăm la o situațiune mai

bună și pe care trebuie să i-o pregătim. (**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

Să nu-i sgândărim mai ales rănilor sale din trecut ; să ne apropiem de țaran cu interes, cu interes pentru el, nu pentru noi și să nu-i sgândărim anumite răni, plângând alături de ei – noi cu plânsetul fals, ci cu durerea reală. (**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

Să luminăm țărănimea, să o educăm, să o îndrumăm, pentru că este **clasa care a îndurat umilință, care a îndurat atâtea secole de suferință, care a pătimit atâtea secole de umilință, care a stat atâtea secole în întunecime și în împilare. Ea poartă toate gloriile trecutului, toate greutățile prezentului și toate nădejtile viitorului și neamului nostru.** (**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

Iată d-ilor, că și din punct de vedere social, **când dv. mergeți cu această politică de învrăjbire, după părerea noastră, nu numai greșită, dar, chiar primejdioasă,**

noi avem dreptul să vă opunem politica noastră de armonie și de solidaritate socială și să vă spunem că faceți o imensă greșală când trasați hotare în categoriile sociale ale agriculturii, hotare pe care noi nu putem să le admitem.

Noi, în această lege, și din punct de vedere economic și din punct de vedere social am prevăzut un tratament uniform și egal pentru toate categoriile de plugari."

(**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).[-----]

Finis dezbaterile generale la **Conversiunea IV / 2-3 apr.'34**

3.) Alegeri parțiale parlamentare , 3 apr.'34

(" Dimineața " , 4 apr.'34)

Alegeri în 5 județe : Ilfov, Hunedoara, Argeș, Caraș Hotin, Soroca .

[**Devin senatori aleși : GGMironescu** (Caraș) și **Pan Halippa** (Hotin)

Pierd alegerile : **Dr.Lupu** (Ilfov) , **Gr.Cazacliu** (Soroca) , **Aurel Vlad** (Hunedoara)]

/ **La Ilfov, s-au făcut alegeri** ptr un mandat de deputat , în locul rămas vacant , după moartea năpraznică a lui IGDuca. Au candidat : **Dinu Brătianu** (șeful PNL) , **dr.N.Lupu** (vicepreșed. PNT) , Lupta nu a fost prea intensă și înverșunată, pentru că Brătianu și Lupu sunt deja deputați. Alegerile au avut , de aceea, caracterul unei simple demonstrații .

S-au luat măsuri de ordine atât în Capitală, cât și în județe. **A fost declarat ales Dinu Brătianu.**

/ **La Caraș, pentru un loc de senator, a candidat GGMironescu** (PNT , ex prim-ministru) , **Ioan Tzeic** (PNA -Goga) Guvernul n-a avut candidat .

A fost declarat ales GGMironescu .

/ **La Soroca , lupta s-a dat între Gr.Cazacliu** (PNT) , **P.Sfecclă** (PRT) și **Mumuianu** (LANC) .

A fost declarat ales Mumuianu

/ **La Hunedoara lupta a fost mai încordată, deoarece candidatul guvernului , ministrul industriei ing. N.Teodorescu** (1.638 voturi) , a avut adversar pe cunoscutul fruntaș PNT , **Aurel Vlad** (858 voturi)

A fost declarat ales, N.Teodorescu .

/ **La Hotin, ptr. un loc de senator, au candidat : Pan Halippa** (PNT) , **T.Hoțan** (LANC) .

A fost declarat ales, Pan Halippa .

Alegeri parțiale / 3 apr.'34

4.) Reglementarea comerțului bancar , 26 apr.'34

Victor Slăvescu (ministr.Finanțelor) , **Barbu Dimitrescu** (raportor)

I.Răducanu (PNT) (DAD, MO 48, șed. de joi, 26 apr.'34, pag. 2341- 2345)

[**LD : Extrag câteva informații , pentru a selecta evoluția acestor reglementări la guvernele PNT și PNL în timpul crizei economice , pentru a descoperi preocupări și competențe bancare în partide .**]

Doc. integrale la fișier Economie .

- **Gh Deleanu** : Are unele nelămuriri privind **Consiliul Bancar** , căruia i s-au atribuit foarte multe și mari răspunderi. Se teme că, **dacă PNT va reveni la putere, va modifica legea.**

- **Ion Răducanu** : Dar acest proiect este o copiere , este inspirat dintr-o lege a noastră.

- **Victor Slăvescu** : Ce pretenție, d-le coleg ! [-----]

- **Ion Răducanu** (PNT)

[LD : Aceeași **sinceritate**, același **stil academic**, chiar atunci când , poate , are opinii divergente . Prin el, **PNT își expune și susține opiniile** , în acest complicat și tehnic domeniu. Și de data asta , ca la celelalte legi, se constată **absența unei " voci" ardelenesti**, deși existau unele probleme în legătură cu băncile din Ardeel.

Noroc cu **Fritz Connert** care le ridică ...]

- **Nu va critica legea. De data aceasta, principal, este de acord cu legea.**

Proiectul este o reluare...

- **Slăvescu** : Este o amintire istorică, nu o reluare .

- **Răducanu** : O amintire istorică, fie, dar totuși dvs **nu faceți altceva decât să reproduceți un proiect anterior**. El este o reluare a proiectului depus la Biroul Camerei , în apr.'33 , de către guvernul PNT .

"Suntem mulțumiți că veniți cu acest proiect de lege , pentru că principal suntem de acord "
Aducând **elogii ministrului Slăvescu** pentru metoda folosită în **Expunerea de motive** ,
sunt unele lucruri cu care nu este de acord .

/ Este de acord cu Slăvescu că **există o mare deosebire între rolul băncilor în țările capitaliste dezvoltate și al țărilor nedezvoltate :**

în primele , **băncile sunt rezultatul dezvoltării industriale ;**

în celelalte , **băncile sunt creatoare de industrii ;**

" La noi, prin bănci, s-au creat industriile , fie că băncile au slujit de canale de aduceri a capitalului străin , fie că au servit ca centre de adunare a economiilor interne .

Atât de mare este această deosebire , încât putem să afirmăm că

dacă industria engleză are 90 % capitalul propriu și

numai 10 % capital împrumutat de la bănci,

la noi situația este cu totul inversă : industria este un copil al organizației bancare ;

după cum a fost și continuă să fie și după război ; mijloacele de exploatare a întreprinderilor industriale sunt, în cea mai mare parte, datorite participațiilor bancare .

Se deosebește , însă , de colegul Slăvescu , privitor la natura participațiilor bancare , după război. Dacă formal este o continuare ... în fond , participarea bancară este total diferită.

După 1919 , a venit **potopul de fundări și seria naționalizărilor de întreprinderi industriale.**

" A fost o febră pe care mi-am permis s-o denunț în primul Parlament

să o zugrăvesc așa cum o vedeam. Nu trecea zi în care presa să nu înregistreze fundări de industrii și emisiuni de acțiuni ; iar băncile au intrat în hora aceasta , în furia aceasta .

Dar participările pe care ele le făceau - și insist asupra acestui lucru pentru că una din cauzele crizei bancare de mai târziu a fost tocmai această participare a băncilor -

erau sau din ordin, sau pornite din febra de întreprinderi .

Din punct de vedere economic, însă, **banii care intrau în participațiile industriale , înainte de război, erau rezultatul unui plus de avere real**, banii aceia reprezentau **un plus de avuție națională**, existența lor se datora economiilor, strânse în perioada de **prosperitate reală ante-belică**, mai ales în **perioada de la 1905 - 1916** , perioadă în care se observă și în **organizarea noastră bancară un mers sănătos, un progres real, o acumulare de economii însemnate , tradusă prin mărirea capitalurilor în bănci. "**

" După război, am trăit cu ficțiuni ."

A fost ficțiunea monetară de la 1919-1920 , când conducătorii politici credeau că **leul va ajunge la valoarea -aur dinainte de război ;**

A fost ficțiunea bancară - și aceasta a fost **o boală generală**, pentru că **s-au construit întreprinderi economice condamnabile din p.d.v. rentabil, cu capitaluri fictive .**

În locul participării industriale dinainte de război, făcută cu aport real de capital, vine această **frenezie industrială** , care atinge cifre de câteva miliarde ,

fie pentru a **naționaliza întreprinderi din noile provincii ,**

fie de a **fonda întreprinderi noi în Vechiul Regat ,**

care **se face ... prin credit de cont, nu prin capital real .**

Ministrul Slăvescu spune că **băncile și-ar fi mărit capitalul și ar fi realizat beneficii mari**

< În intervalul de la 1919 - 1930 numărul băncilor din România , sub formă de societăți anonime, a crescut în mod considerabil : de la 486 unități , la 1.102 , în 1930. În același interval , capitalul și rezervele au crescut de la 960 milioane, la cca 17 miliarde lei . >

" În realitate, băncile au sărăcit și și-au distrus , an de an, o parte din substanța lor de capital. Dividendele împărțite erau în cea mai mare parte din beneficii imaginare .

Nu s-au făcut acumulări, băncile s-au pauperizat .

Cifrele date nu țin seama de devalorizarea leului. [-----]

Rezultatul : toate industriile sau s-au menținut cu sacrificii mari, deseori din banul public...

Ex. : industria de petrol și cea de cărbune .

- **Slăvescu** : De ce nu amintiți și Banca **Marmorosch Blank** ?

- **Răducanu** : Nu mă așteptam la o atare întrerupere de la dvs ...

- **Slăvescu** : dat dvs de ce faceți insinuări cu petrolul și cărbunele ?

- **Răducanu** : " Nu sunt insinuări ; vreau numai să arăt politica de stat care a dus organizația bancară la o politică de participatie greșită.

Dvs afirmați că nu este politica economică greșită.

ci de vină este conducerea organizațiilor noastre bancare .

[citează din expunerea dr. Schacht - Banca Reich- ului - în aceeași interpretare ca cea dată de el] Același lucru s-a întâmplat și la noi - și vorbesc obiectiv ;

s-au pretins investiții de capitaluri însemnate în industrii ,

când băncile nu aveau decât depuneri pe termen scurt sau depuneri la vedere ."

- **Slăvescu** : Suntem de acord .

- **Răducanu** : " Suntem de acord și , fără să vă învinui pe dvs, care , pe vremea aceea, nu aveați răspundere efectivă, criza bancară , care a avut loc și la noi, și care s-a produs într-un cadru mult mai grav, decât în alte țări vecine cu noi, criza bancară trebuie să fie astfel înțeleasă . Pentru stabilirea adevărului, pentru a ne da seama de realitatea care trebuie să stea la baza legiurilor noastre de politică economică , și nu pentru a atăca pe dl ministru al Finanțelor care , personal, nu poartă răspunderea greșelilor trecutului , am ținut să aduc aceste precizări în discuțiunea Camerei . "

I.Răducanu / 26 apr.'34

▣ Importanța sistemului bancar

▣ Politica și Banca

" Există un curent formidabil pentru reorganizarea bancară în lumea întreagă.

Banca nu mai este privită ca o întreprindere particulară , care să nu intereseze opinia publică; întreprinderea bancară este astăzi o instituțiune publică.

De aceea este bine ca în România întreprinderea bancară să fie scoasă de sub regimul general al codului de comert ;

de aceea este nemerit să se ia , în sfârșit, și la noi, măsuri pentru ca să putem apăra printr-un control eficace , împrumuturile date, fie de creditori , fie de depunători, negustorului de credit , care este instituțiunea bancară ;

de aceea este nemerit că ați adoptat și dvs , din proiectul nostru de lege,

crearea "Consiliului Superior Bancar "

"Însă, d-lor, în afară de cadrul formal pentru reorganizarea bancară , ca și în afară de orice lege , care nu face decât o reformă formală , se cere și de la oamenii politici să privească banca sub alt aspect decât au privit-o până astăzi .

și se cere și de la conducătorii de bănci

nu numai să-și facă datoria , ca în trecut , pentru a obține un câștig cât mai mare

ci a colabora efectiv la conducerea politicii economice .

"Banca este astăzi un instrument de politică economică generală .

**Banul nu este stăpânul vieții economice ,
banul trebuie să fie slujitor al vieții economice .**

" Pentru aceasta nu este de ajuns numai o lege sau o serie de legi [-----]

**Trebuie să ținem seama că a face politică , nu însemnează numai a fabrica legi ,
chiar când legile sunt bune, ci a face gospodărie.**

**A face gospodărie înseamnă să cântărești pe om și după fapta sa ,
după contribuția pe care o dă în favoarea patrimoniului economiei naționale ,
și după mentalitatea sa. Odată cu legile noi, ne trebuie și un material omenesc nou,
și o mentalitate nouă "]-----]**

Cu acest gând , termină observațiile sale la lege, cu care , repetă, principal , este de acord .

Regretă că nu a fost de acord cu unele puncte pe care Slăvescu, cu talent,
le-a pus în Expunerea de motive .

I.Răducanu / 26 apr.'34

5.) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 28 apr.'34

Dr.C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii, cultelor și artelor)

a) **Petre Andrei** (PNT) - **dr.Angelescu** (PNT)

(DAD, MO 50, șed de sâmbătă , din 28 apr.'34, p. 2620-2624)

[LD : Discuția generală și pe articole .Era sâmbăta Învierii , ultima zi a sesiunii parlamentare .
După legile represive , această lege a educației tineretului în timpul extrașcolar,
vădea îngrijorarea dar și preocuparea guvernului pentru canalizarea tineretului
spre acțiuni "sănătoase" naționale, culturale și sportive .]

Doc. integrale la fișier Învățământ , Cultură

5.a) **Petre Andrei** (PNT) - **dr.C.Angelescu** (ministru) - polemică la lege

[LD : este evident că , în această sesiune, Petre Andrei își asumase sloganul opozantului
intransigent : să ceară plecarea de la guvernare ! Ardelenii lipsesc și de la această dezbatere
Discuția putea să fie interesantă dacă ... nu ar fi intervenit, iar și iar, iritările și "ieșirile"
politice... care duc pe acești mari intelectuali la insinuări jignitoare , degradante ...

Altfel ... **era acest OETR o instituție de colaborare interministerială** sau ...

un nou pas al MSR de a-și asuma **atribuții directe de guvernare ?**

Și dacă este așa ... **cine va deveni colaborator al MSR , Angelescu sau Petre Andrei ?**

Dar , desigur, până atunci mai este ...iar pentru momentul '34 ... fiecare cu rațiunea sa...]

/ **Critica procedurii parlamentare** /

/ **Conflictul dintre generații** / precedente istorice /

/ Generația nouă : **generație tarată, nevrozată, anarhică, agresivă** /

/ **Legea OETR : inutilă ,abuzivă , supraministerială** /

/ **Abuz parlamentar** : nesocotirea opoziției - forțarea majorității /

/ **Nu OETR** ; necesitatea supravegherii educației de către Ministerul Instrucțiunii Publice //

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ Critica procedurii parlamentare

" Trebuie să mărturisesc că **vorbesc aproape fără voie** , pentru că **abia acum mi s-a dat
proiectul de lege. Nu pot lăsa să se creadă că partidul nostru nu are nici o atitudine în
această importantă chestiune** , pe care **ministrul Instrucției** o aduce în discuție în ziua
închiderii sesiunii parlamentare . Am luat la cunoștință de acest proiect **acum, în ședință.**

" Țin să constat , încă de la început, că **necesitatea unei serioase educații este astăzi,
mai mult decât oricând , necesară. Nu știu însă dacă** mijlocul preconizat de acest proiect ,
va duce la cele mai bune rezultate , pentru că **problema trebuie examinată dintr-un punct de
vedere social și mai mult general .**

Nu este vorba numai de educație fizică, sau de **organizare și coordonare a sportului.** "

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ Conflictul dintre generații

▣ **Generația nouă = generație tarată , nevrozată**

"Astăzi se pare că trăim într-un conflict de generații .

Generația nouă , ale cărei manifestări ne îngrijorează uneori, pare mult deosebită de noi, și îmi permit să spun " de noi " , pentru că **vorbesc de generația căreia îi aparțin eu.**

Deosebire de vârstă așa de mare , nu este , între generația mea și cea de acum,

și totuși cineva poate avea impresia că sunt două lumi deosebite .

" Mă silesc să înțeleg cât mai mult generația nouă ,
caut s-o pătrund și să o explic, **măcar** din punct de vedere intelectual.

De sigur, **ea își are scuzele ei în ceea ce face .**

Generație franceză

Nu uitați că **generația franceză , din preajma anului 1890 ,**
a prezentat caractere foarte deosebite de generațiile anterioare .

Ea s-a manifestat și prin literatura decadentismului , era **generația de la 1870,**
generația care s-a zămislit în timpul **războiului franco-german .**

" **Generația românească de acum, copiii de 17, 18, 19 ani,** sunt aceia care
au prins ființă în împrejurările similare ca și **generația franceză de la 1870 .**

Mizeriile războiului, enervarea firească legată de război, zdruncinul nervilor,
fatal au avut **o influență dăunătoare asupra acestei generații.**

Ea se prezintă, fără voia ei, **cu o tară ereditară ,** datorată împrejurărilor

În această situație, **trebuie să înțelegem multe din manifestările ei** și ,

pe cât este posibil, **să depunem toate eforturile pentru a o ocroti .**

Generația anarhistă rusă ...

Îmi amintesc de modul **cum s-a discutat această chestiune a generațiilor** mai de mult
în Rusia. În preajma anilor **1870-1880 , generația nouă,**

care nu-și alegea mijloacele de luptă politică, generația teroristă,
a atentatelor de tot felul , a făcut obiectul unor serioase discuții.

Herzen, în constatările pe care le făcea, **depreciind generația anarhistă, teroristă,**
punea în gura acestor tineri cuvintele următoare :

< voi ați fost o generație a ipocriziei și a convențiilor de tot felul ;

noi, generația nouă, vom fi o generație de sclerați ;

voi v-ați îmbuibat de toate bunurile ;

noi, generația nouă, care nu avem cu ce să trăim , vom rupe cu toate zăgazurile . >

Bakunin îi răspundea blând : **< Să nu îmbătrânești prea mult ,**

să înțelegi generația aceasta . >

" Noi trebuie să spunem : **poate că și noua generație a noastră , generația aceasta a copiilor**
noștri, are și ea justificarea ei, încât să nu o condamnăm, ci să o îndreptăm. "

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ Legea OETR

" D-lor deputați, **acest proiect de lege, ca tendință generală, nu poate nimeni să-l respingă ;**
el este pornit dintr-o justă îngrijorare . (**apaluze la majoritate**) **Dar îmi permiteți să**
manifest și oarecari îndoieli .

În primul rând, constat că se înființează un **Oficiu de educație a tineretului român,**
un **Oficiu general.** **Vă întreb însă : în acest caz, nu se dă oarecum un fel de certificat de**
incapacitate pentru Ministerul Educației Naționale ?

ce rost mai are atunci Ministerul Educației Naționale ?

- **Angelescu :** dar nu vedeți **M.Ed.Naț. în Comitet ?** Tot el este .

- **PCAndrei :** Atunci **de ce faceți un Oficiu special ?**

- **C.Andelescu :** " Pentru că **este o legătură intimă între acest minister**
cu **Ministerul Armatei,** și pentru că **tot așa s-a făcut și în Italia, și în Ungaria,**
în toate țările din lume.

- **PCAndrei :** Acesta **este cel mai slab argument** pe care ni-l puteți invoca.

Nu mă interesează faptul că așa s-a făcut în Italia și în alte părți ; **aceasta nu este o rațiune**. Este un **argument extrem de slab** , pe care mi-aș permite să vă recomand să nu-l mai repetați , pentru că dacă dvs aduceți această argument , **înseamnă că renunțați la rațiune** , dar eu nu pot renunța la **cel mai mare dar pe care mi l-a dat Dumnezeu** .

- **dr.Angelescu** : Eu raționez , și încă raționez bine .
- **PCAndrei** : **Eu raționez după necesitățile pe care le impune societatea românească și împrejurările de la noi , nu justific o instituție nouă prin argumentul că " așa s-a făcut și în alte părți " ...**
- **dr.Angelescu** : **" Societatea românească cu atât mai mult cere acest lucru ."**
- **PCAndrei** : **" Dacă renunțați să gândiți dvs , pentru că a gândit Mussolini , renunțați și la locul dvs ! De aceea , vă rog să nu mai aduceți un asemenea trist și slab argument . Eu concep Ministerul Instrucțiunii Publice , ca un adevărat minister al educației naționale ; dar dacă el nu este în stare să-și îndeplinească o misiune și se creează un alt minister , să o spuneți precis , specificând că Ministerul Instrucțiunii Publice devine o anexă a acestui Oficiu nou , care se înființează acum . Art. 1 cuprinde exact definiția și atribuțiile Ministerului Instrucțiunii Publice . Dvs îl subordonați altor ministre "**

Eu nu vă pot impune să faceți altfel , dar țin să precizez acest lucru . "

- **dr.Angelescu** : **Vreți să precizez acum ? Eu operez numai la chirurgie , dar nici acolo nu fac masacru... (ilaritate la majorități)**

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ **Abuz parlamentar**

▣ **Răbdarea opoziției**

▣ **Forțarea majorității**

Miezul legii este crearea unui **Oficiu al educației . Ce va face el ?**

Nu se scrie în lege , ci se anunță un regulament .

Foarte bine , dar atunci **puteți desființa orice lege** ; puteți prezenta o lege pentru reorganizarea ministerelor , specificând că la Ministerul Instrucțiunii vor fi 4 direcțiuni... că se va veni cu regulamentele ...

" Observ însă că acesta nu mai este un sistem parlamentar și nici constituțional.

Câtă vreme noi nu propunem vreun vot de blam

și nu vă facem crâncenă opoziție de răsturnare,

înseamnă că vă acordăm oarecare răgaz și încredere.

Dar , dle ministru , încredere nelimitată , pentru orice ar trăsni cuiva prin minte , nu ne puteți pretinde ; și nu puteți pretinde acest lucru nici majoritarilor , pentru că fiecare reprezintă aportul lui personal , cu care a venit , nu le puteți pretinde o abdicere totală , care ar echivala cu sentința de desconsiderare totală a lor.

Acesta nu mai este un sistem parlamentar.

Oricâtă bunăvoință ar avea colegii din majoritate - căci dacă la noi , la opoziție , puteți bănuți un spirit de opoziție pură , la majoritari nu puteți spune aceasta - dar să le cereți abdicerea totală de la voință și de la rațiune proprie , mi se pare că este prea crud. "

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ **OETR**

[**LD : dincolo de insinuări și procese de intenție , eu înclin să dau dreptate raționamentelor lui Petre Andrei .**]

" Oficiul acesta de educație apare ca un adevărat supraguvern , pentru că ministrele devin niște organe de execuție ale hotărârilor pe care le va lua

Consiliul acestui Oficiu . " [citează din art.4]

Prin urmare, toate ministerele stau la dispoziția acestui Consiliu.

- **Dr.Angelescu** : Apoi dacă în acest Consiliu este președintele Consiliului de miniștri și toți miniștrii, ei pot lua orice dispozițiuni.

- **PCAndrei** : Bazându-mă tocmai pe acest argument, vă întreb :

dacă fac parte din acest Consiliu toți miniștrii,

atunci **de ce mai aveți nevoie de această lege , prin care faceți un Oficiu special ?**

Ori el este un organ nou, pe care îl instituiți, **un fel de supraguvern ,** și atunci să spuneți deschis că miniștrii devin simple organe de execuție ale acestui Consiliu,

sau acest Consiliu se confundă cu primul ministru și Consiliul de miniștri ,

și atunci nu văd necesitatea acestui nou organ și a acestei legi.

Este o contradicție în care dvs înșivă ați căzut acum. "

Acestui Oficiu i se prevede un buget anual, localuri, subvenții (art 8- 9) [.....]

" Deși suntem de acord cu ideea generală a necesității întăririi și supravegherii cât mai vigilente a educațiunii , care trebuie să pornească din toate părțile

- și societățile particulare trebuie supravegheate ! - deși suntem de acord cu această idee,

noi credem că inițiativa trebuie să pornească de la Ministerul Educațiunii

Naționale, și să se execute prin organele pe care le are la dispoziție.

Nu putem fi însă mulțumiți de ideea unui supraguvern care să aibă în subordinea sa toate ministerele și ale cărui atribuțiuni și însărcinări se vor prevedea numai în Regulament .

Eu sunt convins , **de altminteri , că și d-nii colegi din majoritate ,** care vor vota această proiect de lege, **o vor vota cu inimă îndoielnică și cu convingerea că abzie la drepturile lor. "**

(**aplauze la PNT**)

Petre Andrei / 28 apr.'34 / Legea OETR

6.) Legea pregătirii premilitare , 28 apr.'34

G-ral N. Uică (ministru Apărării) , **Pompiliu Bădeanu** (raportor)

(DAD , MO 50, șed. de sâmbătă , 28 apr.'34 , p. 2638- 2643)

[**LD luni, 20 ianuarie 2003** : se discută în sâmbăta Paștelui , după legea OETR , în ultima zi a sesiunii parlamentare Extrag informații de la discuția generală]

6 a.) **PCAndrei** (PNT)

/ **Critica procedurii parlamentare** : excesul de legiferare ; legi vagi , negândite /

/ Legea de organizare a Ministerului de Apărare și **premilităria** /

/ Necesitatea **scurtării serviciului militar ptr. țărani** , condiționate de școlarizare /

/ Educația tineretului .Modele : **Komsomol - Balila - tineretul hitlerist** /

----- **polemică cu ACCuza pe tema "modelelor"** -----

/ Specific ptr. situația României : **accent pe educație spirituală** ;

puțină ed. fizică ; **rezervă ptr. premilitărie** (la sate și universități)

/ Baza tehnică , finanțarea /

/ **Premilităria** - concluzii : **da , la sate (condiționat) ; cât mai puțină la uiversități**

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ Procedură parlamentară

[**LD** : Înainte de a lua el cuvântul, fuseseră invitați la tribună **Ghelmegeanu, Șt.Mihăescu , D.Căpățâneanu ș.a.** dar nu au răspuns la apel]

" Este o sarcină penibilă și pentru mine și pentru dvs , ca să vedeți **mereu aceleași persoane perindându-se la tribună.** Pentru mine este penibilă și din alt p.d.v.

Măsurisc că mi s-a dat proiectul de lege azi dimineața , așa încât trebuie să vorbesc numai după o sumară aruncare de ochi , asupra lui.

Dar nu e vina mea , ci a dvs. ,care înțelegeți să legiferați în această mod. "

PCAndrei / 28 apr.'34 , **retro'30**

▣ Educația premilitară

" Educația premilitară era de altminteri prevăzută în legea de organizare a Ministerului Apărării Naționale , încă din prima noastră guvernare din 1930 , așa încât noi am avut în vedere anumite necesități ale țării . Ne gândeam , între altele, și la scurtarea serviciului militar , pentru că una din doleanțele tinerilor , era să se mai reducă termenul de serviciu militar. Atunci, firesc, era nevoie de o pregătire anterioară "

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ Țăranii și serviciul militar

[LD : chiar luat pe " nepregătite " ... totuși în improvizația lui Petre Andrei, prea des apar bunele intenții ale PNT] rămase în stadiu de deziderat !]

" În legătură cu tendința într-o mai bună organizare a vieții țărănești și pentru educarea tineretului, ne-am gândit noi cei care eram la ministerul Instrucțiunii , să ușurăm cât mai mult accesul la cultură, să avem cât mai multe instituții la îndemâna țăranilor , pentru ca cei care au învățat 4 clase primare să nu uite tot ce au învățat .

" Acum [când ?] s-a introdus un alineat în legea învățământului primar , prevăzându-se posibilitatea scurtării serviciului militar , pentru absolvenții cursului complementar . Acesta este desigur un deziderat , pentru că nu depinde de Ministerul Instrucțiunii , ca să hotărască această chestiune, ci de Ministerul Apărării Naționale.

Până acum, țăranii nu aveau nici un folos din faptul că frecventau școala primară completă cu 7 clase. [LD : dar de ce trebuiau să aibă un alt folos decât învățătura ?!] Pentru ca să-i stimulăm, am introdus acest deziderat și v-am rugat să găsiți posibilitatea de a-l introduce și în legea dvs. Cred că aceasta se poate face cu ocazia prezentei legi, pentru că nu veți veni așa de repede cu modificarea legii de organizare a armatei ..

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ Educația tineretului .

▣ Modele : Komsomol, Balila, Tineretul hitlerist

▣ Spiritualitate - muncă - forță fizică

[LD : de fapt ... este un gând legat mai mult de legea OETR ... sau o tardivă remarcă inspirată de discursul lui ACCUZA ... sau o improvizație pe marginea unei legi nestudiate ... sau o idee opozantă spiritului militar... Altfel , interesantă .

Printre altele, o anume percepție a educației komsomoliste , hitleriste sau fasciste]

"Din proiectul de lege , nu văd modalitățile în care se vor organiza serviciile acestora de educație premilitară și pentru universități , și-mi exprim o temere .

" Dle ministru, nu știu dacă dvs sunteți în curent cu ceea ce se petrece în Universități, în genere . Noi, în vremea de astăzi , avem nevoie de mai multă spiritualitate .

Cine vrea să dea o anumită înfățișare unei epoci și unei țări,
trebuie să o stăpânească din punct de vedere spiritual.

De aceea îmi exprim temerea că numai educația fizică
nu va putea realiza scopul urmărit .

" Este , desigur , nevoie de disciplină, de o organizare a întregii ființe, a tineretului nostru, ca să nu se producă mișcări periculoase pentru viața statului.

Vorbea dl ministru al Instrucțiunii despre organizații similare ale tineretului din străinătate , de Balila din Italia , la care eu voi adăuga Komsomolul din Rusia Sovietică și Tineretul Hitlerist din Germania.

Aveam intențiunea să iau cuvântul contra proiectului dvs , din cauza acestei temeri , ca nu cumva spiritualitatea , care trebuie să domine,
să fie înăbușită din cauza excesului în direcția educației fizice.

" Nu avem nevoie **numai de boxeri** și de oameni **rezistenți fizicește** ,
avem nevoie de **minți luminate** , care **să stăpânească prin spiritualitatea lor**
și să dea **directive de cugetare** în țara aceasta .

" Dvs, dle ministru al armatei ,**vă dați seama** , mai bine decât oricare altul ,
că **lupta cu sufletul** , în **contra gazelor otrăvitoare și în contra mitralierelor** ,
nu face două parale. Trebuie desigur, **să fim pregătiți sufletește** ,
dar să avem , în același timp, **material de luptă la îndemână cu care să putem rezista** .
Aveam această temere , ca spiritualitatea să nu sufere .

Nu este mai puțin adevărat însă că **am fost zdruncinat și vă mărturisesc îndoiala**
care mi s-a strecurat în suflet - **de Petka Roikov** .

" Acesta este un **personaj** dintr-un roman al lui **Ehrenburg** ,
care vorbește despre tot ceea ce face ca **muncă inspirată de un ideal** ,
tineretul acesta organizat în Komsomol din Rusia .

Acești tineri se duc , **defrișează păduri și terenuri care păreau inaccesibile** ,
ei sunt **gata să sesacrifice** , pentru **idealul pe care îl au** .

Acolo unde se duce un **tânăr din Komsomol** , populația îl primește
cu **încredere și cu speranță** .Această **putere a idealismului Komsomolului** ,
s-a încetățenit în **convingerea intimă a opiniei publice din Rusia** .

- **prof. ACCuza** : Ne dați Komsomolii ca model ?
- **prof.PCAndrei** : Dle profesor Cuza , **indiferent de ce gândesc ei !**
- **Cuza** : **Nu este indiferent** , să ni se dea nouă modele
dela **aceia care gândesc cum gândesc ei** .
- **Andrei** : Iată unde greșiți....
- **Cuza** : Sau greșiți dvs ! (**ilaritate**)
- **Andrei** : **Indiferent de ideea politică care îi călăuzește ...**
- **Cuza** : **Nu este indiferent !** (**ilaritate**) Aici este principiul .
- **Andrei** : De ce vreți să mă duceți pe mine la Vechiul Testament ?
Eu vă las pe dvs acolo , și merg în altă parte. (**ilaritate**)
- **Cuza** : **Eu cu comuniștii nu vreau să am deaface** , nici chiar de la această tribună.
De ce să ne citezi Rusia ? Nu poți să ne citezi Italia sau Germania ?
- **Pamfil Șeicaru** : Chiar în **avizul Consiliului Legislativ** , **se vorbește despre Komsomol** ,
și **se arată organizarea lor ca model** .
- **Andrei** : **Indiferent de ideea politică pe care o reprezintă**, este vorba de **același fel**
de organizație. Aceasta este **partea comună în organizația tineretului** atât din **Balila** ,
cât și din **Komsomol** , sau din **tineretul hitlerist** .
Este aceeași organizație , aproape același sistem de disciplină și educație.
Aceasta m-a făcut să mă gândesc dacă în situația actuală de la noi ,
nu ar fi nevoie de o altă disciplină , nu numai de disciplină rigidă , militărească ,
pentru că aceasta ar fi prea puțin când sufletul poate fi dezorganizat .

Și atunci, **opera de educare și de organizare sufletească** ar putea fi dată
de această organizare ...tată de această organizare **quasi militărească** .

Mă gândesc cum **veți face această organizare la universitate** ,
fără ca să abateți pe studenții noștri de la studii .

- **Pompiliu Băbeanu** : Are un caracter mixt această lege.Vă rog să citiți cu atenție.

Nu se ocupă numai de acțiuni fizice și militare .

- **PCAndrei** : Tocmai de acest caracter mixt mă tem.

Un mixtum compositum nu dă niciodată rezultate bune .

Nu e bine ca ca atribuțiunile să se încalce unele pe altele.

Dacă mă voi amesteca în organizarea militărească , unde mă pricep mai puțin , cu siguranță
am să încurc pe specialiști și dacă d-nii care au o altă competență ,
pentru care am tot respectul , **se amestecă în chestiunile de educație sufletească**
și intelectuală, **mă tem de la început că o să se producă încurcătură.** "

▣ Exces de legiferare

"Mă tem ca aceste institute de spiritualitate și de cultură, să nu fie deranjate și abătute din calea lor firească , prin ceea ce prevedeți dvs. în această lege .

Văd că suntem în epoca legiferării prin regulamente numai , de aceea ar fi fost mai logic să aduceți o lege cu un singur articol , în care să prevedeți înființarea serviciului de educație premilitară , specificând că un regulament va dezvolta dispozițiile conform cărora se va face această educație. Cu sistemul aceasta , desigur că Parlamentul actual și banca ministerială ar fi fost mulțumită. Ca să fim în linia logică a activității dvs de legiferare , întrucât votați numai deziderate vagi și lăsați ca totul să fie hotărât prin regulament , atunci propun ca și în această lege să scriți un articol unic , în care să fixați ziua de 1 mai pentru înființarea institutului de educație premilitară și lăsând apoi în sarcina unui regulament special să prevadă mai departe atribuțiunile și organele de execuție. "

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ Baza tehnică

▣ Finanțarea legii premilitare

"Aș dori ca această educație fizică care se organizează în legătură cu serviciul premilitar , să țină seama cât se poate mai mult de societățile sportive bine organizate.

Pentru că în ziua de astăzi există câteva societăți de acestea , care pot fi cu folos utilizate .

Mă gândesc în același timp dacă veți la îndemână fondurile necesare .

După câte știu eu vă stau la dispoziție 11.000 de ha Nu știu cine le stăpânește ...

- Șeicaru : S-au păstrat terenuri pentru fiecare comună ,
dar aceste terneuri s-au arendat și nu au fost folosite niciodată .
- Andrei : Sunt 11.000 ha care, după lege, trec în proprietatea Ministerului Apărării ...
- g-ral N.Uică : În folosința ministerului . Sunt și sume speciale, înscrise în buget.

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ Premilităria - concluzii

[LD pe scut, Petre Andrei era de acord cu premilităria la sate ...dar o considera inutilă în universități.]

" D-le ministru, cred că trebuie să aveți grijă ca educația premilitară să nu împiedice funcționarea institutelor superioare de cultură ,

așa cum sunt școlile superioare țărănești [LD ?!]

Noi am făcut câteva astfel de școli de acest fel ,
pentru ca tinerii de la 19 -21 ani să le frecventeze .

Să îmbinați educația premilitară cu activitatea acestor școli superioare țărănești , iar pentru universități să lăsați spiritualitatea pură să se dezvolte cât mai mult , să împietăți cât mai puțin prin aceste activități , pentru a nu distrage de la ocupațiile serioase pe studenți , căci ne trebuie mai întâi capete sănătoase și luminate, mai cu seamă în timpurile acestea. Acolo să vă amestecați cât mai puțin, d-le ministru " (aplauze la PNȚ)

----- Petre Andrei / 28 apr.'34 -----

Legea pregătirii premilitare / 28 apr.'34

7.) Înscrierea d-lui prof. G. Tașcă în partidul național-țărănesc.

(Dimineața, 20 aprilie 1934).

Scrisoarea adresată d-lui Ion Mihalache.

D. profesor G. Tașcă a adresat următoarea scrisoare d-lui Ion Mihalache, președintele partidului național țărănesc.

D-le președinte

" Retras de mai multă vreme din viața politică, mă hotărâsem

să consacru întreaga mea activitate catedrei și cercurilor culturale.
**Văzând însă atmosfera care domnește în spirite în momentul de față ;
 văzând dezorientarea multora și dorința altora de a profita de această turburare,
 pentru a schimba bazele așezării noastre politice ;**
 că această **așezare politică** a fost pârgă pe care ne-am sprijinit,
 atât în realizarea propășirii acestei țări în decurs de un veac,
 cât și în înfăptuirea întregirii noastre naționale ;
 încredințat că **singura forță organizată, capabilă**, în actualele împrejurări,
**de a pune ordine în gospodăria publică și a lupta împotriva curentelor nesănătoase,
 este partidul pe care dv. îl prezidați** cu atâta prestigiu ;
 vă rog a-mi îngădui să pun puterea mea de muncă și cunoștințele mele în sprijinul
 acestui partid și a mă înscrie printre membrii partidului național-țărănesc.
 Îmi iau libertatea, d-le președinte, a vă arăta, cu această ocaziune, **întreaga stimă ce am
 pentru caracterul dv. neșovăelnic și toată admirația ce o păstrez încă de pe vremea
 când luptam împreună pentru reușita ideilor ce împărtășeam în comun,**
 pentru impresionanta putere de muncă, de voință și de organizare,
 cari pe lângă celelalte calități alese ce aveți, **v-au dat prestigiul** ce exercitați nu numai asupra
 partidului dv., dar și asupra întregii țări. Profesor G. Tașcă 1934, aprilie 16."

8.) Chestiunea Skoda în discuția parlamentului , 28 apr.'34

10 a) "Dimineața" : Este ultima zi a sesiunii .

Astăzi, în ședința de după-amiază , va fi discutată **chestiunea Skoda.**

Virgil Madgearu , secretarul g-ral al PNȚ , **va dezvolta interpelarea anunțată .**

Vor mai lua cuvântul : **Ed. Mirto, Gr.Iunian, Gh.Brătianu și Oct.Goga.**

Interpelarea va fi adresată d-lui Tătăreanu , președintele Consiliului.

Cum d-sa este suferind, **a dat delegație d-lui C.Xeni** să asiste la dezbateri

și să răspundă în numele guvernului.

Guvernul intenționase să aducă chestiunea în dezbateri , însă din cauza prea multor legi,
 a renunțat. **Dezbaterile se vor face fără dosare** , deoarece **Înalta Curte de Casație** ,
 unde se află **dosarul Skoda**, pentru **recursul de neconstituționalitate** , făcut de **Szeletski** ,
 a amânat procesul pentru ziua de 24 mai .

Virgil Madgearu a anunțat că **nu are nevoie de dosare** ,deoarece are date și acte suficiente
 pentru a-și dezvolta interpelarea.

Constantin Xeni a răspuns că **primește dezbateri fără dosare .**

Ed.Mirto a declarat că va descifra misterul anonimului **Palaelibus** ,
 care figurează în dosarul Skoda.

----- "Dimineața" -----

8 b) Virgil Madgearu

(DAD, MO 50 , șed. sâmbăta, din 28 apr.'34, p. 2662- 2670)

[LD : Madgearu prezintă "dosarul Skoda", din p.d.v. al PNȚ , cu accent pe disculparea categorică
a politicii de înzestrare a armatei promovată de Iuliu Maniu , în 1930.

Ardelenii - așa cred - lipsesc. PNȚ nu numai că nu se face vinovat cu nimic,
 ci este **victimă a unor campanii denigratoare interesate** ,
 în care **o sumă de generali și alți ofițeri** au fost manipulați de **intriganți politici .**

Din acuzat, prin vocea lui Madgearu, PNȚ devine acuzator

Deși nu o invocă nici o dată, apare evident **credința PNȚ** în necesitatea legii

"Controlul averii și al apărării onoarei " la care au ținut atât de mult ... 1

Supratitluri, comentarii, colorări , îmi aparțin.] Doc. integral - **fișier PNȚ X**

/ " **Afacerea Skoda** " - periclitează regimul constituțional, democrat și parlamentar./

/ Politica de înzestrare militară a **guvernelor PNL , PP, Iorga-Argetoianu /**

/ Politica " " " " " **PNȚ - Maniu , apoi Vaida /**

/ **Planul cincinal** de înzestrare a armatei , **a guv.Maniu (1930 -1935)** /
/ **Incapacitatea industriei naționale** - comenzile în străinătate /
/ **Comenzile la Skoda** : guv. PNȚ - guv.Iorga - guv.PNȚ //
/ "**Afacerea Seletzki** " , **procesul Seletzki** , - atitudinea guv. PNȚ /
/ **Duplicitatea** g-ral Ștefănescu Amza , a g-ral Uică , a col.Tătărăscu /
/ **Corupție în 1930** ?! Nu, corupția celorlalți ! Șantajul și complicitatea generalilor /
/ **Victimele campaniei** : **Iuliu Maniu, g-ral Sică Popescu , dr.Lupu !** /
/ **Anchetă parlamentară ! Sancțiuni severe !** /

Madgearu / 28 apr.'34

În ședința din **16 apr.** a anunțat **interpelarea**, a declarat că **PNȚ cere anchetă parlamentară** ,
că **nu admite tergiversări**, la adăpostul cărora **curg valuri de calomnii** .

PNȚ are un patrimoniu de apărăt în politica de înzestrare a armatei
pe care a inaugurat-o în anul **1930** , **guvernul prezidat de Iuliu Maniu** .

Madgearu / 28 apr.'34

▣ **Periclitarea guvernării democratice**

▣ **Periclitarea regimului constituțional- parlamentar**

Prin punerea în scenă a **chestiei Skoda**, **s-a încercat o întunecare a adevărului**,
și , dintr-o politică de înalt patriotism, s-a încercat a se face **o afacere compromițătoare** .

Dacă opinia publică a început să se lămurească ,

PNȚ este îngrijorat de spiritul de neîncredere care se creează în rândurile armatei privind
eficacitatea acțiunii partidelor politice de guvernământ
în chestiunea **organizării apărării naționale**.

PNȚ mai este **preocupat** și de **pericolul formării curentelor subversive** în opinia publică ,
ca urmare a **neîncrederii în eficacitatea meodelor de guvernare**
ale **democrației constituționale și parlamentare** .

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 21-'28

▣ **Politica de înzestrare a PNL**

După război, situația armamentului și munițiunii era defavorabilă, fiind învechit și variabil,
prost depozitate, deteriorate , păgubind statul cu câteva miliarde.

A izbucnit **afacerea " Fero.Chimica "** , urmată de un proces, din care a rezultat că , pe lângă
distrugerea armamentului vechi, **au fost distruse și unități de muniție în perfectă stare** .

În 1921, s-a făcut o **comandă la Skoda de 40.000 obuze**, din care jumătate erau de tip vechi

În 1924, o mare **explozie la Cotroceni** , distruge depozitul, pierderea fiind de 300 milioane lei .

În 1922, guvernul a comandat în Franța muniții și puști mitraliere vechi , fără folos.

Abia din 1924, apar **tendențe de unificare și gospodărire a apărării naționale** .

Statul Major face un **plan de reabilitare și recondiționare** a armamentului vechi ,
care însă se soldează cu mari pagube bănești .

Tot în 1924 , se pun **bazele industriei naționale de armament** .

/ În **1925**, printr-un contract dintre **Stat - Reșița - Vickers** (soc.engleză) ,

se pun bazele construirii , în 2 ani, a **uzinelor Copșa Mică și Cugir** .

Afacere păguboasă , deoarece prevedea ca **piesele să fie aduse de la Vickers** ,

cu prețuri mai mari decât pe piața curentă, și Vickers nu a avut nici un interes

să grăbească construcția fabricilor. [**Madgearu dă cifre și date detaliate**]

Mașinile s-au adus târziu, încât încă în 1930 încă se mai aduceau ;

construcția însăși a fost greșită (supradimensionare) ; mașinile nu funcționau ;

Copșa Mică , destinată să fabrice tunuri , nu este decât **o imensă construcție pe hârtie**,
cu **o imensă magazie costisitoare** .

" **La aceasta se reduce uzina de fabricație a tunurilor !**" (**aplauze la PNȚ**)

În schimb, între 1925- 1928 , **concernul Vickers -Reșița**, capătă **comenzi de 1 miliard** ,
din care , numai **jumătate se execută în țară și jumătate în străinătate** !

- Șemizarea țevelor de tun **la Reșița** ;
- Lunete Goertz pentru tunurile respective - prin Vikers - în **Cehoslovacia** ;
- 20 focoase ptr. șrapnele la **Reșița** ;
- Cartușede infanterie în **Anglia** : jumătate calibru francez , jumătate calibru austriac , din care se comandă gloanțe din **Franța** și praful de pușcă din **America** .

Mai târziu , se face o comandă de **corpuri de obuze** , de 250 milioane, plus comenzi de trotil, fulmicoton ș.a , în care Vikers avea monopolul , deci prețurile erau de monopol !

În 1926, Guvernul Averescu face **o comandă de arme vechi în Italia**, afacere care a produs incidente serioase.

"Prin urmare , în timpul acestor zece ani , de la **1919 până la 1928** [-----]

nu s-a făcut absolut nimic pentru înzestrarea armatei noastre (**aplauze la PNȚ**)

într-o epocă în care toate țările care ne înconjoară **s-au preocupat** în așa măsură de armată încât **Polonia** , de pildă, la un moment dat , **a acordat jumătate din bugetul ei** pentru înzestrarea apărării naționale " (**aplauze la PNȚ**)

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 28

▣ **Politica de înzestrare a PNȚ**

[LD : și la această capitol... **Madgearu** vorbește de planuri, de proiecte , de măsuri... **totul la nivel de intenții**, care dintr-un motiv sau altul , **nu s-au realizat** .

Mărturisesc că regret că , nu de la adversari, dar de la propriile declarații, mereu se probează **incapacitatea PNȚ** !]

Când a venit în 1928 la guvern, în toamnă, **a găsit o situație alarmantă** , complicată de izbucnirea crizei economice.

La înjunctiunile MSt.M , **guvernul a încercat** să aducă în țară , cu mijloace diplomatice, **armament de la aliați**, **dar** schimbarea situației externe ,

a îndepărtat realizarea acestui plan .

Ministerul Apărării a făcut un plan , pe baza căruia , după studii de 2 ani (între '29-'30)

s-a făcut un proiect de convenție cu guvernul polonez ,

pentru **recontrolarea munițiilor**, **dar guvernul a căzut ...**

Guvernul Iorga (1931) a suspendat tratativele și **a adoptat un plan** de organizare înăuntrul țării , **cu forțe naționale** , pentru care s-a făcut un buget de 150 milioane .

Revenit la guvernare (1932) , PNȚ a prevăzut și el încă 150 milioane (1932/ '33)

și alte 100 milioane (1933/ '34) ... **" dar nu s-a făcut nimic " .**

S-a trimis la Skoda o baterie , alta la **Reșița** , pentru recondiționare ,

(chestiunea era aranjată) ; s- a făcut un **concurs pentru alegerea unui focos unic** ;

s-au făcut **experimentări de noi obuze** ; s-au făcut **licitații pentru comenzi de trotil** ;

s-a făcut **licitație** pentru 10.000 țevi de **mitralieră Schwartzlose**

și 10.00 **țevi Maxim -rusă** ; s-a comandat la Cugir **țevi de tun** , cu prețuri mai mari ,

dar în 2 ani au făcut doar 11 țevi de probă ! **dar ... a căzut guvernul .**

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 29-'30

▣ **Planul cincinal de înzestrare**

▣ **Incapacitatea industriei naționale**

▣ **Comenzile în străinătate**

În străinătate , pe baza planului aprobat de **M St.M** și **Consiliul de apărare** , **s-au dat 3 comenzi** : comanda de **tunuri și obuziere Skoda** (Cehoslovacia) comanda de **tunuri la Schneider - Creuzot** (Franța) comanda de **puști-mitralieră** la fabrica de stat **Zbroiovka** (Cehoslovacia)

" Din toate aceste **3 contracte** , **deși** unul este în sumă de cca **5 miliarde** , iar celelate două de aproape **3 miliarde și jumătate** ,

este foarte interesant că toată critica s-a concentrat asupra unui contract ,
asupra contractului Skoda .

Aceste comenzi nu s-au dat la întâmplare , au făcut parte dintr-un mare plan de înarmare
, realizabil în 5 ani . Guvernul a deschis un credit de 10 miliarde , plătit eșalonat (10 ani)
În cadrul acestui plan financiar, guvernul a lăsat libertatea întreagă forurilor militare ,
pentru a executa planul de înarmare .

Se pune în prim loc întrebarea : de ce nu s-au dat aceste comenzi în țară ?
În Raportul în "chestia Skoda" făcut la Senat [mart.'33] , se spune că
toți specialiștii sunt de părere că trebuie să realizăm o industrie națională .
Dar tot ei spun că, în starea de azi a industriei naționale,
industria națională nu poate face față acestor nevoi .

" Urgența comenzilor am indicat-o prin împrejurările externe , care erau în acea vreme.
Când un guvern este pus în situațiunea de a căuta să împrumute armament de la guvernele
prietene, nu se poate să se discute chestiunea , **dacă** industria națională ,
care nu putea să execute în timp de 5 ani aceste comenzi , pentru că nu era utilată,
trabuia să fie preferată sau nu .

" Am încercat , ca ministru al Industriei, să realizez o colaborare
între industria națională și industria străină .

Această colaborare , însă, nu se putea realiza , pentru că industria națională (Reșița)
era strâns legată de uzinele Vickers și pentru că comisiunile militare , care fuseseră trimise
în străinătate, avizaseră ca aceste comenzi de material, de armament de artilerie,
trebuie să fie date în Franța și Cehoslovacia , în cele două țări amice,
pentru că ele aveau material potrivit cu nevoile noastre . "

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 30-'33

▣ Comenzile la Skoda .

[LD : este clar că acest scandal ar trebui să aibă numele ... **"scandalul generalilor ! "**
și că politicul, chiar dacă a fost amestecat, a fost sub influența cercurilor militare .
Deși... nu cred că este străină , într-o oarecare măsură, și **diplomația românească**]

De ce s-a dat Skodei și nu altei case ?

Raportul de anchetă a Senatului lămurește această chestiune.

Înainte de război, furnizorii noștri au fost uzinele Krupp, astăzi transformat în
uzinele Bofors, așezate într-o țară fostă neutră în timpul războiului.

" Puteam noi , din punct de vedere politic, să ne adresăm acestor uzine ?

Alte uzine nu mai erau decât cele franceze, cehoslovace , pe lângă cele engleze .
Interesele noastre politice , legăturile pe care le aveam cu Mica Înțelegere și cu Franța,
faceau ca să incline balanța spre comanda din aceste două țări .

În afară de aceasta, tehnicienii din armată afirmau că, din punct de vedere al calității,
tunul Skoda este superior tuturor celorlalte tunuri din Europa ,
așa încât conducătorii armatei au hotărât , în această vreme, ca să se dea comanda astfel
împărțită : anumite tunuri și obuze la Skoda și altele la uzinele Schneider- Creuzot ,
în Franța." [Madgearu citează din procesele-verbale ale Consiliului Superior de Apărare ,

din 2, 15, iulie și 4, 9 sept.'29 ;

citează din Raportul g-ralului Gh.Popescu , președintele Comisiei ,
din 13 ian.'30 , care au hotărât în acest senz]

Condiții financiare ...

Alegerea caselor străine , a fost făcută judicios. Toate organele militare au fost consultate.
Pregătirea comenzii, s-a făcut în condițiile cele mai serioase.
Din p.d.v. juridic, a fost supus contencioaselor Ministerului de Război
și Ministerului de Finanțe. S-au luat un număr de garanții foarte importante.

[Madgearu enumeră aceste garanții]

- / Dreptul MAN de a mări, schimba sau completa comanda , fără schimbare de preț;
- / Timbrul, taxele de export, cheltuielile de administrație - în sarcina furnizorului ;
- / Răspunderea de executare a Skodei, cu toată averea mobilă și imobilă ;

/ Penalități pentru întârzieri în predare ;
/ Condițiile de reziliere a contractului ;
[Madgearu citează din Raportul comisiei Senatului ,[mart.'33]
în care **gr-al Cihoschi** (ex ministru)
le-a demonstrat privind costurile , din dosarul MAN]

" Iată prin urmare constatările asupra prețurilor : **nu există nici un indiciu până astăzi că prețurile cu care s-a contractat la Skoda ar fi fost mai urcate decât prețurile cu care a luat o altă țară materialele de război .** (aplauze la PNT)
Prin urmare , **nu se poate vorbi, din p.d.v. financiar , de condițiuni cu caracter oneros. "**

Condițiile tehnice ...

În această privință, **chestiunea s-a lămurit pe deplin la Senat** , de către **generalul Cihoschi** , fostul ministru de război, care a încheiat aceste contracte, arătându-se că **este absolut inexact că, caietul de sarcini ar fi fost prezentat de uzinele Skoda și adoptat aidoma .**
Ori între caietul prezentat și cel adoptat sunt mari deosebiri.
Deci nu se poate ridica nici o obiecție.

Executarea contractului ... sub guv.lorga

Până astăzi, **la un contract de 5 miliarde**, uzinele **Skoda n-au primit ca avans decât suma de 216 milioane.** Odată comanda dată, s-a trimis o comisie , prezidată de colonelul G.Ionescu, și **a început executarea prototipului .**

Prototipul a fost gata în lunile iul-aug.1931.

Sub asistența **g-ralului Rudeanu** , s-a făcut recepția tunului de 75.

La 31 aug.'31 , ministrul de Război , **g-ral Ștefănescu -Amza** , a semnat procesul -verbal .
La 29 sept.'31 , **g-ral Rudeanu** , prezintă un Raport Ministerului de Război, prin care **cere să se respingă prototipul !** Se face o Comisie de anchetă.

[Madgearu citează din procesul-verbal al Comisiei și din alte doc.]

La 2 oct.'31, **Ministerul de Război aprobă concluziunile g-ralului Rudeanu** și **respinge prototipul !**

La 5 februarie '32 , ministrul de Război, **Ștefănescu -Amza** , trimite **la Schneider și la Skoda**, o Comisie compusă din **7 generali** , prezidată de **g-ral Paul Angelescu** (actual ministru la Muniții) pentru verificarea respectării condițiilor din contract .

Prin procesul - verbal semnat de Comisie , conchide că tunurile Skoda sunt superioare celor Schneider [Madgearu citează din procesul-verbal al Comisiei]

La 6 apr.'32 , **g- ral Angelescu** face Raportul și ... **oprește comanda** , cf. ordinului Ministerului de Război . **Se renunță astfel**, la comanda tunurilor de câmp, **construcția cea mai modernă.**

" Iată , d-lor , **o comisie de 7 generali** , se duce la uzinele din Franța, se duce la uzinele din Cehoslovacia, **face cercetări** și , **ca să nu jeneze tema pe care le-a dat-o ministrul de război, pun concluzia : < nu putem calcula prețurile , deoarece sunt ascunse în finanțare . >**

" Cum d-nilor ?! **Dar este lucru cel mai elementar să calculezi un preț** ținând cont de finanțare. N-ai decât să scazi dobânda curentă pe anii ratelor de plată, conform cu planul de finanțare , ca să constați prețul actual. " (aplauze la PNT)

" **Este inadmisibilă această bătaie de joc de interesele naționale ale țării , inadmisibilă Sunt și accente de revoltă , pe care un deputat nu poate să le stăpânească ."**

(aplauze la PNT) După apr.'32, **comanda se sistează și se studiază noi caiete de sarcini .**
Guv.lorga trăia ultimele clipe ...

Executarea contractului ... sub guv.PNT

În sept.'32, sub impulsivitatea noului ministru, **g-ral Samsonovici** , noile caiete de sarcini sunt trimise la Skoda și sunt definitive la 23 februarie 1933 , când **comanda intră din nou în executare .**

Iată ce spunea **cel mai autorizat militar al armatei române , mareșalul Prezan :**
< Mă unesc cu totul cu d.l ministru de război și înfierez pe toți acei cari au oprit această comandă . >

Dacă mâine izbucnește războiul, cine răspunde ? De doi ani de zile o ducem în târăgăniri, o ducem de la dreapta la stânga ; nesiguranță ; șovăire . [-----]

Madgearu / 28 apr.'34, retro' 33

▣ Afacerea Seletzki

▣ Atitudinea guv.PNT

" Aceasta este întreaga istorie a contractului Skoda .

Dacă această chestiune n-ar fi avut o nenorocită latură politică și morală, aş putea să împrăvesc aici expunerea mea.

Dar această chestiune a chestiunii Skoda a fost conexată cu celebra afacere Seletzki .

"Afacerea Seletzki a izbucnit printr-un incident la **10 martie 1933** , printr-o descindere fiscală.

La 24 martie , **Seletzki a fost arestat** și **procesul său începe** cu această dată.

Să cercetăm care a fost **atitudinea guvernului național-țărănesc**

prezidată de d-l **Alexandru Vaida -Voevod**, față de această proces.

"În primul rând, trebuie să amintesc , **pentru cinstirea fostului președinte al Consiliului**,

că d-sa , în cursul dezbaterilor de la Cameră , a propus o anchetă parlamentară .

S-a răspuns că, atâta vreme cât **chestiunea se găsește în seama justiției** ,

Camera să lase la o parte acest amestec. De aceea , Camera nu a făcut anchetă.

" **În schimb**, în discuția **Senatului**, care a fost mai puțin pasionată,

dl președinte de Consiliu , accedând dorinței exprimate de o parte din Senat,

a propus instituirea unei Comisii de anchetă parlamentară ,

care a lucrat și a întocmit un Raport, care este **depus la biroul Senatului**.

" **În ce privește procesul**, d-l președ. a hotărât să **lase întreaga libertate în mersul justiției**.

În toată această perioadă , **cât a fost procesul Seletzki** , guvernul a fost absent de toate preocupările justiției militare , lăsându-i nu numai toată libertatea, dar neângrădind-o cu nici un fel de sugestii , pentru a lăsa întreaga răspundere a acestui proces militar , instanțelor militare."

- **C.Xeni** : Așa și trebuia.

Madgearu / 28 apr.'34, retro' 33

▣ Intervențiile generalului Uică

[**LD** : se poate presupune că **gral Uică ... a fost instrumentul lui Tătăărăscu ?!**]

- **Virgil Madgearu** : " **Instanțele militare** se găseau în vremea aceea sub directa răspundere a d-lui comandant al Corpului I de armată , **general Uică**, care este actualmente **ministru de război în cabinetul Tătăărăscu**."

[**Madgearu** dă și alte amănunte privind strădaniile guvernului , ale justiției militare , pe lângă guv,ceh, pentru ca procesul să se cîntească ...]

Santajul col.Tătăărăscu

Uzinele Skoda au împrăștiat în lumea întreagă un **document intitulat "Cauza Seletzki"**

[aug.'33] tipărit în toate limbile pământului , în care iată ce se spune despre

col.Tătăărăscu trimis în misiune :

< Dl colonel Tătăărăscu , adjutantul generalului Uică , a venit într-adevăr la Praga, și a cerut direcțiunii generale ca să-i indice personalitățile , în special politice , care ar fi primit comision la acordarea comenzii în 1930 .

Aceste insinuări au fost , natural, respinse cu indignare .

D-l colonel a spus că , **dacă cererea sa va fi satisfăcută ,**

Seletzki va fi pus imediat în libertate , iar întreprinderea Skoda

vor avea dreptul de prioritate la toate comenzile statului român.

Când a văzut că străduința sa este zadarnică , a început să amenințe

și a decalart că Seletzki va rămâne în închisoare 15 ani și că

acuzatul , care a avut un regim moderat va fi supus celui mai sever regim și că

, în fine, toate contractele cu întreprinderile Skoda vor fi anulate . >

Acestea sunt afirmațiile pe care într-un document public le-au făcut uzinele Skoda .

- **Voci PNL** : Rușine ! Rușine să le fie !

- **Madgearu** : Eu întreb pe dl ministru de Război : s-a sesizat d-sa aceste aserțiuni ?

A încercat d-sa să apere onoarea grav atinsă a unui ofițer superior

din oștirea românească ? (aplauze la PNL)

Pentru că **aici nu este vorba de niște anonimi**, care răspândesc în lumea întragă , asemenea acuzațiuni ...

- **Voce PNL** : Dar nu erai dvs la guvern ? de ce nu v-ați sesizat dvs ?
- **M.Plătăreanu** : Dar dvs vă însușiți aceste acuzațiuni ?
- **Madgearu** : Cum o să -mi însușesc eu ceea ce spun uzinele Skoda ?
- **Șeicaru** : Acesta era în interesul uzinelor, să insulte !
- **Voci PNL** : erai la guvern ! De ce nu v-ați sesizat ?
(mare zgomot, vociferări , la PNL și PNL)
- **Madgearu** : Chestiunea nu poate fi lămurită prin diversiuni . Aici este vorba de acuzațiuni grave, cari se aduc unui ofițer superior român și **datoria ministerului de război, este să limpezească această chestiune și să cheme la răspundere uzinele Skoda**, cerându-le **să dovedească afirmațiunile făcute** (aplauze la PNL)
În orice caz, **dl ministru de război este dator să lămurească** în fața opiniei publice românești, **care a fost rostul trimeriei colonelului Tătărescu la Skoda**, după ce descifrarea fusese făcută ?
- **dr.Lupu** : Nu se va rezolva această problemă prin tumult. Până acum a fost liniște ; dar **de când s-a pus în discuție persoana col. Tătărescu** , care îmi este prieten, în loc să-l apărați, faceți gălăgie împotriva lui ?
- **Madgearu** : Ministrul armatei care , în calitatea sa de **comandant al Corpului II Armată** a socotit necesar să încredințeze această misiune col. Tătărescu, este obligat să lămurească caracterul ei. Documentul Skoda datează din august '33 .
Guvernul , inclusiv ministrul Apărării de atunci, **nu a avut la cunoștință misiunea încredințată col. Tătărescu** . [**Madgearu îl învinuiește pe gral Uică și de alte intervenții nelegale , în mersul procesului.**]

"Este chestiunea falsului proces-verbal al unei ședințe a instrucțiunii, în care s-au introdus **declarațiuni ce ar fi fost făcute de către Seletzki** , și în care **era vorba să se insinueze două nume** , numele d-lui **Iuliu Maniu**, fostul președinte al Consiliului și al d-lui **R.Boilă** " (**întrepereri, vociferări , mare zgomot**)

Pentru a se descoperi vinovății presupuse și pentru a se compromite fruntașii țării, s-au organizat mașinațiuni în care au fost implicați chiar și străini de neam.

Unii dintre ei **au depus jurământ la rabinii din Ardeal, pentru a-i deslega** să poată lua parte în **mașinațiunea pentru compromiterea , într-un complot**, a fostului președinte de Consiliu, **Iuliu Maniu** " (aplauze la PNL)

Madgearu / 28 apr.'34

▣ " Dovezile" corupției din 1930 ?!

▣ **Corupțiile din vremea celorlalte guvernări !**

[**LD : cea mai bună apărare , este atacul !**]

Este timpul **să se facă bilanțul acestei acțiuni judiciare și extrajudiciare în procesul Seletzki** . **Seletzki a fost condamnat de justiția militară** pentru **procurare și deținere de acte militare** .

- **Alexandrini** : Și rupere de sigilii ...

- **Madgearu** : Pe noi nu ne interesează această latură a procesului ; **justiția l-a condamnat ,este bine condamnat** .

Opinia publică , însă, **a fost iritată de corupțiunea care s-a presupus a se fi exercitat cu ocaziunea comenzilor date în 1930.**

Să vedem ce documente au ieșit până acum la iveală :

Avem de descifrat **un proces-verbal** (din 1923) publicat de toate ziarele , privind **comisiunile [cca 4%]** care se acordau cu ocazia unor comenzi **răposatului col. Paul Strejescu pe vremea guv.PNL [citează din acel document]**

Al doilea **beneficiar de comisioane (cca 0.75%)** , dovedite cu acte ,

este al d-lui intendent col. **Georgescu** .

D-sa a fost pus la Skoda de prin intervenția ministrului **Ștefănescu-Amza** , la 7 aug.'31 , în timpul gouv. Iorga . [citează din diverse documente , scrisori]

- **Pamfil Șeicaru** : Cine semnează acele scrisori ?
- **Madgearu** : Seletzki !
- **Șeicaru** : Dar el a declarat în justiție, că nu a plătit comisioane !
- **Madgearu** : Col. Georgescu a confirmat primirea acelei scrisori .

Dar mai este ... Palaelibus (exclamări la PNL) El are următoarea origine :

La 28 amrtie, în calitate de ministru de Finanțe, a primit un Raport semnat de inspectorul **Tănăsescu** : < Din cercetarea documentelor ridicate

în urma descinderii de la societatea Skoda , am găsit în juranul de casă pe anii 1928 - 1932, diverse sume plătite prin Seletzki , ce par a fi comisioane. Ele sunt trecute sub denumirea cifrată Palaelibus. Aceste sume apar de obicei în urma încasărilor de la Ministerul de război [.....]

Pentru descifrarea acestui cuvânt , am onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune să intervină la onoratul Parchet militar al Corpului II Armată , ca să se ia d-lui Seletzki un interogatoriu , spre a arăta d-sa ce înseamnă și cui anume s-a plătit . >

În aceeași zi, am pus următoarea rezoluție : < Se va interveni la Parchetul militar să se ia interogator d-lui Seletzki [-----] **Dacă sunt comisioane, a se preciza numele celor ce le-au încasat , spre a fi impuși la impozite și amenzi (mare ilaritate !)** independent de orice alte sancțiuni , de altă natură . >

Las d-lui Mirto să facă această dezvăluire [-----]

" rezultă indubitabil că , până azi, nu s-a găsit absolut nici un indiciu și nici o dovadă , care să privească comisioane încasate de vreo unul dintre cei care au avut legătură cu această comandă , de la 1930 . Dacă în practica lui Seletzki era moravul corupției, acesta nu s-a practicat , după indiciile și dovezile pe care le avem , decât în timpul altor regimuri politice "

Madgearu / 28 apr.'34

▣ Victimele campaniilor de calomnii

[LD :doamne ce păienjenis de vinovații și complicități . După cum am spus, cea mai bună apărare , este atacul .

Madgearu este necruțător în a arăta victimele și vinovații :

g-ral Sică Popescu - victimă nevinovată a **g-ralului Ștefănescu Amza** .

dr. Lupu iese - "basma curată" ;

Maniu - victimă a unor mașinațiuni întortochiate , cu insinuări care nu-l ocolesc pe **Rege** (cu al său protejat **g-ral Dumitrescu**) și complicitatea **g-ral Uică** , (cu al său **col. Tătărașcu**) dar care atinge (sau explică) și refuzul sprijinirii majorității PNȚ ...care sprijinea guvernul " fratelui " **Vaida** ... care îl menținuse pe **Ștefănescu - Amza** în guvern .

PNȚ este neâncrezător în bunele intenții ale **gouv. Tătărașcu**

(cu **g-ral Uică** și ruda premierului, **col Tătărașcu !**)

Poftim și descurcă aceste intrigi , pentru a explica nevinovăția PNȚ și ... supărările lui Maniu !]

" În timpul regimului nostru, s-au aruncat **acuzățuni și suspiciuni** , și unele și altele foarte interesate și foarte rare ori de bună credință , ca în cazul acuzațiunilor pe care le-a adus **doctorul Lupu** (aplauze la PNȚ ; exclamații la PNL) , care a fost de perfectă bună credință și în această acuzațiune , cum a fost în toate acuzațiunile pe care le-a făcut . (aplauze la PNȚ)

" **Acestei atmosfere i-a căzut victimă** cel mai mare artilerist al oștirii noastre, **generalul Sică Popescu** .

" **Motorul acestei campanii trebuie să fie demascat** în fața opiniei publice .

El se cheamă **generalul Ștefănescu Amza** . (aplauze la PNȚ ; întreruperi la PNL)

El este acela care , după mărturia pe care a făcut-o în Senat dl mareșal Prezan, a spus omului cinstit , care a murit sărac, generalului Sică Popescu : < **ai luat banii !** > și l-a vârat în mormânt.

El este acela care a organizat întreaga campanie și el este acela care a pus la cale întreaga înscenare în jurul campaniilor care s-a dus în timpul guvernării noastre .

Peste capul guvernului Vaida - trebuie să o afirm -

comandantul Corpului II armată [g-ral Uică] s-a servit de ofițerii superiori ai țării , pentru **a lovi și ucide moralicește pe un om politic ca Iuliu Maniu** (aplauze la PNT) care avea o singură vinovăție , care trebuia să fie pedepsită , **vinovăția de a fi refuzat** să colaboreze cu **generalul de jandarmi Dumitrescu Constantin** , care acum se găsește pus sub anchetă pentru incorectudini , chiar de guvernul dvs , și ptrcă **nu admisesse să acorde sprijinul** majorităților parlamentare , unui guvern prezidat de d-l Vaida , din care făcea parte **generalul Ștefănescu -Amza "** (aplauze la PNT)

" Țara trebuie să știe întregul adevăr , tocmai în momentul de astăzi.

D-lor deputați, cu toate mașinațiunile , cu toate înscenările, cu toate procedeele inchizitoriale, **nu s-a putut descoperi nimic,**

pentru că acolo unde nu este nimic și nu se pot face înscenări viabile,

nici de cei mai machiavelici dintre acei care sunt înclinați **a se ocupa de alte interese , decât interesele oștirii,** în fruntea căreia **epoletii lor le dă drept la locul de comandă "**

(aplauze la PNT)

Madgearu / 28 apr.'34

▣ Anchetă parlamentară !

▣ Sancțiuni !

"De aceea, astăzi, când se propune o **Comisie de anchetă,** noi subliniem cu aplauzele noastre această propunere , penztru că am făcut-o și noi de atâta vreme , și pentru că **așteptăm lumină deplină de la dânsa"** (aplauze la PNT)

Avem însă o singură nedumerire : cum este posibil , când d-l prim -ministru are în guvern , ca ministru al armatei, pe fostul comandant al Corpului II armatăm [**g-ral Uică**]care a făcut și ce era în căderea lui, și ce nu era în căderea lui (**exclamații , protestări, la PNL**) , pentru ca să descopere vinovații , când dl prim-ministru are la îndemână informațiunile pe care i le-a adus colonelul Tătărăscu , cu care este înrudit , pentru ce oare , **dacă sunt vinovați în această chestiune** , așteptăm ancheta parlamentară și nu trimite vinovații direct la parchet ?

" Țara nu poate să fie pusă sub **terorarea morală a bănuielilor și suspiciunilor.**

Trebuie să înceteze cu un ceas mai devreme **acest sistem al calomniilor și al suspiciunilor aruncate asupra marilor bărbați ai țării noastre . "** (aplauze la PNT ; întreruperi la PNL)

[**Madgearu explică cum trebuie să fie ancheta și dovezile**]

" Nu vrem anchetă cu mușamalizare, vrem **anchetă cu sancțiuni.** Sancțiuni pentru toți : **sancțiuni penale pentru vinovați ,**

sancțiuni morale, cel puțin pentru calomniiarii de rând (**aplauze la PNT**) ,

sancțiuni politice pentru partidele politice (**aplauze la PNT**) [-----]

sancțiuni disciplinare împotriva ofițerilor care s-au făcut vinovați , servind ca unelte politice , vârandu-se în acțiuni de subminare a autorității politice a oamenilor de stat .

[-----]

îndepărtarea ofițerilor care au fost calificați de mareșalul Prezan , cum a fost calificat un general comandant al oștirii românești, care continuă totuși să figureze în rândurile ei active . (**aplauze la PNT**) Cerem sancțiuni împotriva generalului Ștefănescu -Amza !

Să se știe acest lucru ! " (**aplauze puternice și îndelung repetate la PNT**)

- **Mișu Slăvescu :** " Sunteți un monument de îndrăzneală !

Până ieri ați fost acuzați și acum deveniți acuzatorii întregii țări.

Să ne dați cifrul, nu să aduceți acuzații unor ofițeri ! **Este o îndrăzneală prea mare ! "**

(**proteste vehemente la PNT ; protestări, mare zgomot**)

- **Madgearu :** " Urăm ca cercetările **anchetei parlamentare** să se ispărească repede și să stabilească toate răspunderile.

Să ne dăruiască Dumnezeu timp ca să împlinim lacunele lăsate în organizația noastră națională prin acțiuni de sabotare , ca aceea care a fost făcută în legătură cu opera de înzestrare a armatei noastre, pe care a prezidat-o dl Maniu "

(aplaude puternice și îndelung repetate la PNȚ)

- Voci : Cifrul ! cifrul ! (zgomot mare)

----- Virgil Madgearu / 28 apr.'34 -----

8.c) Dr. N-Lupu (PNȚ) ; intervenție I.Mihalache .

[LD : revezi interpelarea lui Lupu :

Dr.Lupu : lansează „bomba” privind „Afacerea Skoda” , 20 mart.'33

I se vor asocia Goga, Gh.Brătianu, IGDuca)

(DAD, MO 68, șed. 20 mart.'33)

Dr.Lupu , polemică îndârjită, „Afacerea Skoda” , 24 mart.'33

(DAD, MO 72, șed. din 24 mart.'33)]

[LD : oricum, este penibil și adevărate zicala < **Lupu -și schimbă pielea, dar năravul, ba ! >**]

Rezum doar explicația lui, deoarece valoare morală nu are]

dr. Lupu / 28 apr.'34

▀ Cum a lansat "bomba " Skoda .

Persoana sa a fost pusă în discuție pe drept , deoarece " pentru Dumnezeu, afacerea Skoda este legată în mare măsură de numele meu . "

La 10 martie '33, fără ordinul expres al Ministerului de Finanțe, doi funcționari din Ministerul de Finanțe au făcut o discindere în birourile Casei Skoda, pentru a găsi fraude.

De la 10 - 20 martie , rumoare mare în public ;

În ziua de 20 martie, "**Universul** " și "**Dimineața**" anunțau că el va interpela guvernul !

Pe atunci el nu știa nimic ! Dar ... numai după un sfert de oră ...

au început să curgă informatorii , și de o parte și de alta .

" M-am legat atunci pe cuvântul de onoare - și țin acest cuvânt de onoare -

că pe militarii superiori care mi-au dat date cu cifre , cu texte, cu prețuri,

nu-i voi denunța. Nu-i voi denunța nici acum " (ilaritate, zgomot la PNL)

Și atunci, în baza datelor primite , la 23 martie , a venit cu interpelarea, fără să scorească nimic din capul lui. [**Lupu recapitulează ce a spus , cu alte accente !**]

Și atunci , la interpelarea lui s-au asociat și ceilalți lideri opozanți : IGDuca. Iunian, Tătăărăscu ..

[**Lupu : o bălmojește că de ce era dator guvernul PNL , venit de 4 luni la guvernare , să lămurească problema**]

- **I.Mihalache** : " Este adevărat ceea ce spune dr.Lupu.

În țara tuturor calomniilor , a tuturor țigăniilor (zgomot, proteste la PNL)

unde nici unul din calomniatori nu este tras la răspundere

unde , din nenorocire , presa exagerează , sau , mână de oameni interesați

se asociază acestor calomniatori ,

nu este de mirare că Partidul Național -Țărănesc a avut să sufere realmente,

asa cum a spus d-l dr.Lupu, de influența acestor calomnii.

De aceea , nu am pierdut nici o ocazie fără să cerem să se facă lumină.

Vă declar că conștiința noastră este împăcată că am făcut tot ce este cu putință

să descoperim dacă este vreo vină. Dacă noi nu am reușit și dacă veți descoperi dvs.

suntem gata să aplicăm sancțiuni , pe care viața politică nu le-a văzut până astăzi ."

(aplauze la PNȚ)

- **dr.Lupu** : Îmi pare bine de această intervenție a d-lui Mihalache. Declarația este justă .

[-----] Dvs , în loc să-l felicitați și să-i mulțumiți, îi reproșați ? dar vă întreb :

ce v-a împiedicat pe dvs să nu începeți, chiar de a doua zi de la venirea dvs la putere ,

[LD : **asasinarea lui Duca , imbecilule !**] cercetări largi și precise în afacerea Skoda ?

(aplauze la PNȚ; proteste, zgomot la PNL)

Nu era aici chestiunea numai de înfundat un partid (adresându-se primelor bănci

ale majorității) Degeaba zâmbiți dvs aici, neofitiilor ! (proteste la majorități)

Sunteți niște imbecili ! (zgomot mare)

- **M.Slăvescu** : Este inadmisibil să se adreseze astfel de expresii în parlament .
 Să-și retragă cuvântul (zgomot, vociferări, ședința se întrerupe)

[LD : urmează o lungă ciorovăială , în care Lupu nu vrea să-și retragă cuvintele, în care se comportă efectiv șmecherește , în care ba invocă tradiția democrată a PNL, ba insinuiază oarece concurență între Tătărescu și Dinu Brătianu ...
 Este penibil și de aceea nu merită consemnat .Înregistrez doar tirada sa de reoltă ! .]

- **dr.Lupu** : ... este în joc onoarea țării , onoare terfelită ... Cum de nu v-a fost milă ? ...
 ... cum dvs nu ați fost mișcați că este o chestiune adusă aici în Parlamentul țării ? ...
 ... Ce vreți ? faceți cercetări prin colonei , prin miniștri, prin deputați , la firme străine, la guverne străine , cerând informații ...
 Declară tu Loewenstein , declară tu Lowenberg , cine este vinovatul !
 ... Cum de nu v-a fost rușine ? (murmure la majorități) Dvs hălăiți !
 Să vă fie de bine că hălăiți, dar nu aveți conștiință !
 Să rămână d-l ministru de război , onorabilul general Uică, pe care îl stimez, îmi pare rău că a plecat de aici, să rămână impasibil și insensibil când este acuzat că , în calitate de comandant al Corpului II armată , a trimis pe fratele președintelui Consiliului de miniștri , de astăzi, la Praga, după informații ? Se poate ? Unde am ajuns ?
 [-----] Roagă guvernul să înceapă imediat ancheta .
 "Nu vă jucați cu focul. Nu trebuie să dăm impresiunea că se încearcă o mușama , nici de dvs , nici de dâșii. Este în interesul vieții parlamentare și al partidelor să se facă lumină clară , limpede și adâncă a acestei chestiuni , să se meargă cât de sus , să știu eu cine a trimis la Praga atâția inși . Nu luați lucrurile ușurel, pentru că alunecăm pe povârnișul cel mai periculos, din ce în ce mai adânc, până când într-o zi ne vom trezi cu totul scufundați și atunci va fi prea târziu " (aplauze la PNȚ)
 ----- dr.Lupu / 28 apr.'34 -----

8.d.) Ed.Mirto , Armd.Călinescu

(DAD, MO 50, 28 apr.'34, p. 2675- 2677)

[LD : este o poliloghie foarte încâlcită , despre misiunea încredințată lui de către Vaida -Voevod , de a merge la Praga, la Skoda, și de a lămuri înscrisurile din caietul lui Seletzki .
 Extrag câteva informații]

/După ce a început procesul Seletzki, Vaida l-a trimis cu misiunea de a afla cine au fost mituiții ;
 / Cei de la Praga s-au lăsat cu greu convinși să dea explicații privind acele persoane :
 "Iemn", "cauciuc", "ixochix", "Palaelibus" etc etc.
 / Datele erau din oct. '31 - deci din timpul guvernării Iorga , când la Finanțe era Argetoianu , iar la Război, Argintescu - Amza ;
 / **Palaelibus** , vine de la **paela** = palamare , adică onorariu de avocat , de experți ;
bonus = anumite cheltuieli,
 - **Armand Călinescu** : Chestiunea este mult mai simplă, pentru că în Ordonanța de urmărire a lui Seletzki , cunoscută de la dosar și publicată, este dată întraga aceasta explicație, după cifrul căpătat de comisarii regali la Praga, și după descifrările făcute la Statul nostru
 Major **Palaelibus** vine de la **palmare** , **avocați** , **experți** , **licence** , **bonus**.
 Toate acestea însemnau la ei " cheltuieli de administrație" .
 Acest cont funcționa la societatea Skoda din totdeauna, cu orice beneficiar ...

- **Mirto** : Cei de la Skoda i-au explicat că aceste cheltuieli - cca 27.000.000 lei - reprezentau 0,47% din contractul de 5.300.000 .000 , și că erau ceva obișnuit la toate contractele...
 " Am afirmat de am răgușit , că nu este vorba de vreuna din persoanele proeminente , de mâna întâi, din viața politică.
 Am răgușit. Cu care gazetar mă întâlneam , îi repetam această declarație .
 Nu auzeam în spatele meu vorbindu-se decât de cutare fost ministru sau de cutare actual ministru. Spuneam din nou : nu este vorba de fruntașii vieții politice.
 Rezultatul era : în spatele meu se repetau exact același fel de învinuire.
 Atunci, la un moment dat, am luat hotărârea să tac, poate acesta va fi un mijloc să nu se mai

interpreteze .Am dat un interview , pe care l-a citit și d.Xeni, în care am repetat același lucru..
A doua zi, în diferite gazete , se interpreta interview-ul că aş fi zis că este vorba de oameni
de mâna întâi, foști miniștri.

Repet ca să se ştie : nici unul dintre aceia care au fost sau cari sunt astăzi pe banca
ministerială nu se găsesc amestecați. Sunt onorarii de avocat, am aici lista ...

- **C.Xeni** , ministru secretar de stat :

" Aici fac apel la faptul că d-ta îmi ești coleg de barou,ca să vă spun :

este foarte rău sistemul de a vorbi așa . Este mai cuminte de a citi lista,
fiindcă altfel fiecare bănuiește pe cineva și bănuiala aceasta se îndeplinește .

Nu văd ce vă împiedică să citiți .Atunci când este vorba de un cont de 30 milioane,
coroane cehe sau lei, opinia publică este îndreptățită să ceară lămuriri. "

- **Ed.Mirto** : " Avocații însumează 3.018.592 lei. Eu sunt convins că mâine,
numele acestor domni, nu va circula pe stradă ca numele unor **avocați**

cari au primit onorarii pentru munca lor,

ci ca al unor oameni care au făcut nereguli în chestia Skoda !

- **C.Xeni** : Care este numele lor , dle Mirto ?

- **Mirto** : " Vă citez : este **Săvescu** , o dată cu 250.000lei ; apoi **I.Lazăr**, cu 150.000 lei ,
Protopopescu , cu 800.000 , dl **Săvescu**, iarăși cu 750.000 lei , **Vasilescu** , cu 600.000,
iarăși **Protopopescu**, cu 400.000 lei ,,,

- **Voce** : Erau avocați ai statutului ?

- **Mirto** : Nu ! **Dar** , d-lor, a rămas o sumă de 11.650.000 lei neexplicată ,

și atunci am spus : nu pot să mă duc mulțumit , dacă nu-mi explicați această sumă.

Mi-au răspuns : nu vă putem da explicația cu nici un chip.

Mi-au dat însă o lămurire , anume : este vorba de niște persoane care nu sunt în țara
românească. Dar eu nu pot să ascund că nu mi-au dat dovezi până astăzi în această privință.

De aceea cred că această comisie parlamentară este datoră să obțină o explicație "

- **Elefterescu** : Cât s-a dat pentru experți și cine sunt aceștia ?

- **Mirto** : S-au dat 5.746.000 lei și sunt nume străine.

El dorește Comisiei, să lucreze zi și noapte și să lămurească o dată această chestiune
(**aplaude la pNȚ**)

----- Ed.Mirto / 28 apr.'34 -----

8.e) **Grigore Iunian** (PRT)

(DAD, MO 50, 28 apr.'34, p. 2678- 2681)

[**LD** : dacă vreau să scormonesc în ghena politică ... musai să citez și pe Iunian.

El se ia tare de dr. Lupu . Dar , ca să vorbesc în proverbe... " Râde hârb de oală spartă !"]
Iunian / 28 apr.'34

▣ **Parlamentul și "Chestia Skoda"**

Nu intenționa să vorbească. **Majoritatea PNL a procedat cuminte , să anunțe o anchetă
parlamentară. Această chestiune** a avut deja o dezbatere pasionată în trecutul Parlament .

Atunci, PNT -ul a crezut altfel !

" .. **reprezentantul PNT [Virgil Madgearu] a împărțit** pe aceia care au ridicat chestiunea
Skoda în Parlamentul trecut , în două categorii : aceea a calomniatorilor și aceea
a oamenilor de bună credință.

Cum era firesc, **amicul meu dr Lupu a fost trecut în categoria celor de bună credință.**

Și eu cred că **dr.Lupu a fost de bună credință** , atunci când a ridicat problema. [-----]

Și încă o dată , a avut o izbucnire , în conformitate cu realitatea convingerilor sale,
amicul meu dr.Lupu, atunci când, subliniind dintre ciudățeniile moravurilor noastre politice,
s-a ridicat împotriva demersurilor d-lui Mirto -

a uitat să numească și pe dl Tilea - la uzinele Skoda. [-----]

Iunian / 28 apr.'34

▣ **Aspectele morale ale "Afacerii Skoda "**

A fost învinuit că este calomniator și că s-a urcat la tribună să defăimeze.

[**Reamintește cum a vent dr.Lupu la tribună , la 20 mar.'33; cum a relatat ce s-a întâmplat la uzinele Skoda ; ; cum broșura lui Lupu este retrasă din comerț ! ; cum aceasta a cerut chiar MSR , ca șef al armatei,să se facă lumină, Seletzki să fie arestat ; citește și din alte doc. aduse de Lupu la dosar ; etc etc]**

La dosar.s-a găsit **o scrisoare a lui Seletzki** în care declara că , pentru o anume afacere ... **a dispus convocarea Parlamentului** , în vederea votării legii (**aplaude, ilaritate la PNL**)

Vrea să se dovedească că a fost o " îndrăzneală "a lui Seletzki ... când a afirmat aceasta .

Cine a putut să-i dea o astfel de făgăduială ?!

- **Virgil Madgearu** : Știe despre ce este vorba. **G-ral Rujinski** i-a deslușit , chiar astăzi, **o scrisoare apărută în "Universul "** , care trata chestiunea de la **1931**, când era ministru de Finanțe **Argetoianu** , și la Industrie **Manoilescu** . Din această scrisoare se constată că **" Romiman" era Copșa Mică-Cugir**. Veți consta și dvs în cifru .

Probabil atunci , **dl Manoilescu** , ministr.Industriilor, (care avea însărcinarea din partea Ministerului Apărării) studia posibilitatea reorganizării uzinelor , de către Skoda .

Despre acesta era vorba. Dar nu poate fi vorba decât de o lăudăroșenie din partea lui Seletzki , către firma lui , că poate convoca ... Parlamentul !

- **Gr.Iunian** : Dar asta nu înseamnă că el a fost de rea credință, când a citit această scrisoare la dosar ... în care se vorbea de **" legea Isofoces " !** [**LD : se iscă o polemică privind ministrul de finanțe vizat : Argetoianu , Popovici, GGMironescu ?**]

- **Armand Călinescu** : Acestea sunt îndrăznelile lui Seltzki ! Tot în dosar, se găsește **o notă a lui Seletzki** în care spune că,în **1925**, a tratat cu ministrul Industriei și Comerțului, **Tancred Constantinescu , fuziunea cu Copșa Mică și Cugir** și că , acesta i-a comunicat de la Paris ,**că nu mai dorește să trateze cu Skoda , ci cu Vickers -Armstrong** (**protestări la PNL**) [-----]

Iunian / 28 apr.'34

▣ **Răspunderea PNT**

[**În esență : PNT să caute vinovații în sânul său, deoarece Vaida (sau Maniu)ar fi trimis emisari la Skoda, să cerceteze, înjosindu-se astfel.]**

" Ascultați îndrăzneala unui reprezentant al unei firme , care reclamă de la un guvern și de la un partid ca să se ia măsuri [-----]

Nu vreau să spun că acest lucru a avut acces la guvernului PNT .

Nu vreau să aduc nici o învinuire astăzi. [-----] dar ...

" nu puteți dvs să-mi aduceți mie învinuirea că am fost **târât de patimă** la această tribună , și să aruncați aici **epitetul de calomniator** , pe care l-ați aruncat adineauri.

----- **Gr.Iunian** / 28 pr.'34 -----

8.f) C.Dimitriu (PNL) - concluzii la dezbatere

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr.'34, p, 2.701 - 2.703)

Dimitriu / "8 apr.'34

▣ **Madgearu : Poziția PNT** ,

Ora este târzie, este sâmbăta Paștelui ! A crezut că se va discuta numai propunerea sa inițială , de **constituire a unei Comisii parlamentare** .

Dar Madgearu a găsit de cuviință să facă un întreg proces politicii de înzestrare militară a guvernelor. " Cred, d-lor , că a fost o eroare "

- **Madgearu** : Eroarea a fost de partea lui Dimitriu , care a propus Comisia, înainte de a dezvolta el interpelarea .

- **Dimitriu** : A fost o greșeală , pentru că **a atras replica lui Iunian**, care a provocat ... **"un mauvais quart d'heure "**...

- **Armd.Călinescu** : Ca membru al guv.Vaida, poate spune că ceea ce a încercat Iunian, **" este pur și simplu o insinuațiune "** Prin demersurile guvernului, s-au adus multe lămuriri , încât să nu planeze calomniile asupra PNT

- **Dimitriu** : Cum nimeni nu atăcase politica PNT , cum **dl.Madgearu** a fost de acord cu propunerea Comisiei , **s-ar fi putut opri aici dar ...**
el a trecut la **atăcarea politicii militare a PNL** ... și de aceea el este obligat să iasă din rezerva pe care și-a dorit-o . [-----]

Dimitriu / 8 apr.'34 , retro 1919-1928

▣ **Industria militară**

▣ **Începuturi - PNL**

▣ **Lovituri - PNT**

[**LD** : fără nici o rezervă, consider , la acest capitol, **politica PNT o politică distructivă, pătimașă** . Opus ei, **apreciez politica PNL** , cu toate scăderile ei de creștere ...]

" **Ni s-a obiectat** că, în loc de aceea aceste industrii, **ne puteam duce în Franța** , pentru a cumpăra din munițiile rămase , care erau atunci disponibile.

Mulți au fost de părere să dotăm armata cu aceste materiale rămase din Franța.

De ce am încercat să facem fabricile din țară ? Din propria noastră fantezie ? Nu !

"Am să citez aici cuvintele a două autorități.

În primul rând, voi cita **cuvintele marelui Foch** care, venind aici în țară, și consultat asupra modului nostru de utilare militară Franța , **ne-a răspuns :**

< n'achetez pas, c'est de la vieille ferraille .Ați trecut prin momente grele , nu mai puteți trece prin greutățile prin care ați trecut .

Căutați să vă dotați în țară cu tot ce aveți nevoie .

Cu prețul oricăror sacrificii , să vă instalați la dvs fabricile de care aveți nevoie .>

"Am început să lucrăm în această direcție .

S-au făcut uzinele de la **Copșa Mică și Cugir ; I.A.R ;**

s-au organizat **secțiuni speciale** la celelalte **fabrici metalurgice** , cum a fost **Reșița** .

Toate acestea s-au făcut numai în vederea de a putea, la momentul oportun,

să facem față nevoilor cu mijloacele noastre .

" Este evident, că în primele luni și chiar în primii ani ai instalării, nu puteam să construim armamentul necesar, **deci a trebuit să ne ducem în străinătate.**

" Acest mod al nostru de a proceda , a fost , oare ,

continuat de dvs cu grija cu care a început ?

Însuși d-l ministru de Război, de pe vremuri, **generalul Samsonovici, a declarat**

că fabricile de la Copșa Mică și Cugir nu pot să funcționeze ,

pentru că o mare parte din acele materiale sed și astăzi pe cheiurile de la Constanța !

" **Ați întrebuințat toate mijloacele posibile ca această industrie ,**

pe care o socoteați dvs că era o industrie națională liberală ,

deși nu avea nimic comun cu interesele noastre politice , ci cu acelea generale ale țării ,

să moară în fașă "

Are un rezumat al unui **Raport** făcut de un **director** despre **societatea Copșa-Mică Cugir** , în 1933 , pe vremea guvernării PNT :

< Situația de astăzi : fabrica închisă, toți lucrătorii și tot personalul tehnic concediat ,

aproape toți funcționarii concediați, păstrând numai personalul de pază,

iar la centrală , numai directorul și 3 funcționari. Societatea este lipsită complet

de mijloacele financiare, fiind în imposibilitatea de a achita salariile funcționarilor

și având polițe protestate . >

"Noi plecaserăm de 4 ani de la guvern .Datoria dvs era să continuați politica onestă și națională , **de a dota armata cu mijloacele necesare , în țară.**

Vina nu este a noastră , ci a dvs " [-----]

Dimitriu / 8 apr.'34 , retro 1930 - '34

▣ **Comenzile la Skoda .**

[-----]

" **Dvs răspundeți** că ați făcut contracte care însă nu s-au putut executa din cauza relei voințe a celor care ne-au uramat . Dar bine, d-lor, **partidul dvs a lipsit numai un an de la cârmă**. Ați venit apoi, imediat , după guvernul Iorga. **Ce ați făcut ca să reparați greșala celor care vă precedaseră și reaua voință a ministrului respectiv ?** Care este opera dvs activă ?

[citează din doc.ale Direcțiunii armamentului , care atestă că Skoda nu onorase comenzile]

< **Contractul Skoda , după doi ani nu s-a primit nimic .** S-au fixat condițiuni , dar acestea nu s-au acceptat încă de Uzine [-----]

Contractul cu fabrica Zbroiowska nu s-a putut face pentru că ministrul a semnat caietul de sarcini abia după 9 luni [-----] direcțiunea armamentului consideră **situațiunea actuală a comenzilor ca foarte neliniștitoare .** >

"Iată fapte precise [-----] nici până astăzi aceste contracte n-au început să se execute ." [-----]

Dimitriu / 8 apr.'34 , retro 1930 - '34

▣ Procesul Seletzki

▣ Răspunderile .

Răspunderile trebuie stabilite ; trebuie să cunoaștem misterele , enigmele care au înconjurat afacerea Skoda. Încercările de care vorbea **Armand Călinescu**, discursul lui **Madgearu**, în loc să lumineze chestiunea, **au dus la confuzii , la dezorientare .**

Țara vrea să cunoască adevărul ! Nici până azi **nu se știe cine a dat ordin să se îndepărteze garda de la domiciliul lui Seletzki !**

- **Armand Călinescu** : La procesul Seletzki , dl Ict.col. prim **comisar regal Pomponiu** a declarat că el este cel care a ordonat ridicarea santinelor .
- **Dimitriu** : Se îndoiește că , dl comisar care a făcut descinderea, care a descoperit documentele compromițătoare, care a pus sigiile... tot el a înlăturat sentinelele !
- **Armd.Călinescu** (**citând din stenograma la proces , din declarația lui Pomponiu**) :
<Eu , în calitate de șef al parchetului militar , am găsit , dat fiind că mă găseam într-o casă cu renume mondial, **să nu mai pun santinele** și să nu mai las santinele , după ce am dat totul în primire **secretarului Macek** . [-----]
Eu am fost acela care am îndepărat santinela de la imobilul din str.Batiștei , nr. 6 . >
- **Dimitriu** : ... da-ți mi voie să **nu cred că dl comisar regal Pomponiu a luat din propria d-sale inițiativă , această măsură.**
- **Călinescu** : **Sunteți liber să nu credeți pe dl comisar Pomponiu , deoarece este rudă cu dvs . (ilaritate)**
- **Dimitriu** : **Cine a ridicat acele acte , care interesau Ministerul de Finanțe și Ministerul Apărării , pentru că astăzi , acele acte nu se mai găsesc !**
Cine a ridicat cifrul ? Unde este cifrul și cine sunt persoanele care au fost interesate direct sau indirect în această afacere ?
Toate aceste lucruri le va stabili Comisia .

----- C.Dimitriu / 28 aprilie '34 -----

8.g) **C.Xeni** (ministru secretar de stat) - concluzii la dezbatere

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr.'34, p.2.703 -2706)

▣ Dezbaterea parlamentară

Discuția a luat proporții inutile . După greșala de tactică a d-lui **Madgearu** , a venit răsturnarea făcută de **Gr.Iunian** ...

- **Voce** : **Ați neglijat exhibiția d-lui dr.Lupu !**

- **Xeni** : **Dr Lupu a trebuit să retracteze interpelarea sa de anul trecut ...**

Propunerea strecurată de dl Șeicaru ... nu o putem primi (ilaritate, zgomot, la PNT)

deoarece , cf. Regulamentului Camerei (art. 133) , se pune la vot prima propunere .

O asemenea anchetă, ar paraliza ancheta Skoda.

- **Madgearu** : **protestează față de aprecierile lui Xeni ; recapitulează evoluția acestei interpelări ; propune să se facă 2 comisii : una să se ocupe de Skoda.**

alta de toate contractele care s-au făcut din 1920 , până azi.

" Dacă nu veți accepta voi demasca în fața țării fuga de reponsabilitate a guvernului și a Partidului Național-Liberal "

- **Xeni** : D-lor deputați, nu vreau să irit debaterile câtuși de puțin ; dar veți simți fiecare , în conștiința dvs , **ce regretabilă , ce nepolitică diversiune vrea să producă d-IMdgearu. "**
[-----]

- **Ion Mihalache** : V-ați angajat să aduceți **dosarul Skoda** în debaterile parlamentului.
" V-ați angajat la acest lucru , și totuși ați voit să închideți Parlamentul , fără să lăsați loc acestor debateri, **grăbindu-vă să puneți la vot o propunere de anchetă parlamentară ,** în lipsa unor debateri. Ori tocmai **regulamentul , prevede că o anchetă parlamentară este rezultatul unor debateri în Parlament, nu în fața justiției "**

[**argumentează de ce este bine să se extindă ancheta parlamentară ; să se facă 2 comisii**]

- **Xeni** : Explică din nou de ce **nu este cazul** să se facă aceste **două comisii...**

- **Mihalache** : " **Die Xeni , nu există un surd mai surd decât acela care nu vrea să audă.**
Repet : poftesc pe toți să ceară anchetă în prima ședință viitoare "

[-----]

NNSăveanu : pune la vot **propunerea lui C.Dimitriu** de formare a **Comisiei parlamentare .**
Citește lista celor 31 deputați din Comisie , din toate partidele, printre care :
, Armand Călinescu, I.Hudiță

Afacerea Skoda / 28 apr.'34

Vacanța parlamentară

9.) **Al.Vaida-Voievod** , interview : guverne / partide / doctrina PNT / , 4 mai 1934

("Dimineața" , an 30, 6 mai '34 - H.Soreanu)

Cluj, 4 mai

Vaida i-a promis că va face declarații. L-a primit și, după o discuție de 3 ore, atingând cele mai variate probleme, a făcut următoarele declarații :

- **Cum vedeți situația politică actuală ?**

- "Este în tot interesul acestei țări ca, **după ce un guvern a început să lucreze , să poată continua, să nu fie întrerupt,** și acel guvern **să poată da maximum posibil,** în limita puterilor sale. Aș avea de formulat critici cu privire la metodele ce se întrebuintează azi ; dar, în principiu, **veșnicile schimbări sunt mult mai dezastruoase decât o guvernare proastă.**
" Partidul nostru este în stadiul reorganizării . Această reorganizare , trebuie să fie , o dată, desăvârșită. **Oboseala,** pe care inevitabil o împrumută **orice guvernare ,** de jos până sus, **cere o primenire de energie,** așa că **ne mai trebuie timp până la preluarea puterii "**

- **Ați vrut să ne vorbiți despre relațiile dintre partide ?**

- " Mi-am dat toată silința ca **între partidele noastre să fie relații civilizate .**
În toate momentele mai importante **am făcut apel și la șefii partidelor de opoziție.**
Îmi dau seama de **greutățile** care ar trebui învinse, spre a se crea o situație **de sinceră colaborare , revenind opoziției, rolul de control.**

De o parte și de alta ar trebui **să se renunțe la porniri, animozități, la acuzațiuni reciproce ,** aduse în mod ușuratec , și ar trebui **să se pună o surdină fanteziei ,** de câte ori este vorba de **un contrar politic** ori de **un partid contrar .**

" Îmi închipui că **dacă 10 - 20 de fruntași ai vieții publice ,** reprezentând **toate partidele,** **s-ar întruni la un sfat prezidat de Majestatea Sa Regele ,**
s-ar cădea de acord asupra **problemelor vitale** cari trebuie soluționate pentru asigurarea viitorului statului român .

S-ar putea asigura **continuitatea constituțională a guvernării de stat** și ,astfel,

cu toate schimbările de guvern, evoluția normală a țării ar fi asigurată. "

- *Ce spune despre doctrinele politice și orientarea PNȚ ?*

- " **Un partid național nu poate fi decât țărănesc**

și un partid țărănesc nu poate fi decât național.

Într-un stat în care 80% din populație sunt țărani agricultori,

trebuie să se țină seama de această realitate.

" Toate serviciile statului trebuie, înainte de toate, să poarte de grijă, de posibilitățile, de interesele atât materiale cât și culturale ale țărănimii.

" Orașele nu pot evolua normal **câtă vreme** nu se bazează pe o țărănie înstărită, cât și ridicată din punctul de vedere al standardului vieții materiale și culturale.

" În consecință, pentru mine, cuvintele de dreaptă sau de stângă, de liberalism sau de conservatorism, de democratism sau de reacționarism, de constituționalism sau neconstituționalism, rămân simple vorbe pentru a servi păreri îndreptățite sau neîndreptățite, interese de ordin subiectiv sau obiectiv, dar, în definitiv, **simple vorbe.**

" Important mi se pare numai ca statul să fie **reprezentantul echilibrării** conflictelor de interese dintre cetățeni, **promovând interesele țărănimii** noastre la acel nivel care să ne **îndreptățească** de a putea numi **această țară de țărani**, agricultori români, **nu numai ca definiție geografică ci ca valoare intrinsecă : România Mare "**

- *Ce părere are despre campaniile duse în problema muncii naționale ?*

- " Ar fi necesar ca **selecțiunea cea mai aprigă** să se facă **cu tineretul român**, începând din clasele primare, și ca **slujbele cu răspundere**, în situațiile de conducere, să nu poată pătrunde **decât un numerus clausus românesc**, trecut prin toate sitele controlului, atât din punctul de vedere al **calificației**, al **caracterului**, cât și al **forței de inițiativă și de perseverare** .

- *Ce declarații face în legătură cu organizațiile PNȚ din Ardeal ?*

- **DI.Vaida** s-a mulțumit să ne spună că are **multe amărăciuni**,

din cauza **conflictelor din sânul organizațiilor** ;

dar a refuzat să ne formuleze o declarație în această privință .

Al.Vaida -Voevod / 4 mai '34

10) Gh. Pop : democrația și ideea națională , 8 mai '34

(" Adevărul " , 9 mai ; preluat de " Dimineața " , 10 mai '34)

[LD : Ghiță Pop deduce **vocația democratică a poporului român**, din **actele de autodeterminare** - trepte în desăvârșirea statului național unitar .

O spun cu regret : analogia lui mi se pare forțată, romantică și nerealistă .

Nu știu dacă se poate pune egal între " clasa dirigență " și ... popor !

Nu știu dacă se poate vorbi de acele acte ca fiind, exclusiv,

opere ale voinței democratice românești !

Dar gândul lui este , categoric, nobil, patriotic și democratic.]

Partizanii noilor curente de dictatură încearcă să ne facă să credem că ea este necesară pentru considerații superioare de ordin național.

Ori adevărul este tocmai contrar .

Dictatura este aceea care poate să puie în joc interesele naționale.

Ghiță Pop / 8 mai '34

▣ **Autodeterminarea = act democratic.**

" **România** nu este rezultatul unor cuceriri războinice, nici al unui decret de sus, nici al unor combinațiuni diplomatice sau matrimoniale.

ci produsul unei serii întregi de acte de autodeterminare,

împotriva celor ce ne stăpâneau pe vremuri .

Nu este poate nici o națiune în Europa care să se fi folosit mai mult ca noi

de dreptul de a dispune de soarta sa împotriva foștilor stăpânitori.

Revoluțiile lui Horia și a lui Tudor, revoluțiile de la **1848 în Muntenia și Transilvania**, au fost tot atâtea preludii istorice care au făcut pregătirea sufletească evenimentelor ulterioare .

Primul act de autodeterminare a fost **Unirea Principatelor de la 1859** .

Războiul neamului de la 1877-78 și **proclamarea independenței și a Regatului** , au fost **manifestările aceleiași idei** .

Marile războaie mondiale s-a sfârșit cu **o întreagă succesiune de asemenea acte** .

/ **Ruperea Basarabiei** de Rusia , prin **proclamarea Republicii basarabene** (24 ian.18) , și , curând pe urmă , **unirea ei cu România** (Chișinău, 27 mart-'18)

/ **Unirea Bucovinei** (Cernăuți , 28 nov.'18)

/ **Unirea Transilvaniei și Banatului** (Alba Iulia, 1 dec-'18)

au fost toate **hotărârile voinței populare** , subliniate de **entuziasmul național al mulțimilor**, înfringurate de viziunea idealului.

Ideea democratică a stat la **leagănul ideii noastre naționale** .

Modul cum România s-a constituit treptat, bucată cu bucată,

cu asentimentul liber și expres al fiecărei provincii în parte,

o preface într-**un monument** , ridicat **în stilul democrației celei mai pure**.

Acest stil face **frumusețea și mândria ei**, trăinicia și rezistența ei ,

față de orice încercări de dezmembrare sau de revizuire a hotărârilor țării . "

[-----]

" Nu se poate declara că un popor care a avut dreptul determinării externe , atunci când a trebuit să hotărască de problema capitală a existenței sale - unitatea națională - este necopt pentru a hotărâ în chestiile, adesea secundare și neînsemnate ale autodeterminării interne.

Drepturile democratice care i s-au acordat , pot fi corijate , practica lor poate fi desăvârșită prin educațiune și disciplină , dar ele nu mai pot fi retrase fără a răni adânc demnitatea și mândria lui , element foarte important al conștiinței naționale "

Gh.Pop / 8 mai '34

11.) **Gr.Iunian** , Declarațiile de la Tg- Jiu, 24 mai '34

("Dimineața" , 27 mai '34)

[**LD : nu se poate spune că Iunian nu era un profesionist ;**

nu se poate spune că Iunian nu era un om politic versat și un redevabil debater parlamentar .

Cu toate acestea ... la întrunirile "populare" , folosea un limbaj demagogic, vulgarizat ,

oportunist. Acesta să fi fost prețul democratismului electoral ? Sau era vorba de caracter ?

Uneori avea dreptate . Dar dreptatea lui semăna - ca să vorbesc ca el, în zicale -

cu a vulpii din fabulă, ce spunea că strugurii sunt acri.]

Congresul județean Gorj, al PRȚ . Au luat parte delegații din județ și fruntașii partidului din București .

Iunian/ 24 mai

▣ **Partide "mari " - partide "mici "**

▣ **Partide "tari" - partide "slabe"**

"S-a făcut obiceiul în această țară ca să se împartă partidele în partide **mari** și partide **mici** .

Ce înseamnă aceasta ? Nu există decât partide **tari** și partide **slabe**.

Sunt **tari** , **partidele care au o credință ;**

sunt **slabe**, **partidele care n-au decât doritori de procopseală.**

Toate îmbierile, pe care vi le-au făcut **liberalii** sau **național-țărăniștii** ,

aveau la bază **un program mai bun ca al nostru ? Nu !**

Vi s-a cerut **să vă vindeți conștiința** pentru o procopseală trecătoare .

[-----]

PNT...

Celălalt **zis partid** , **PNȚ** , nu e într-o situație mai bună.

Șeful său, d.**Mihalache** , a fost **cândva un mare exponent al nevoilor țărănimei** .

A fost pe când nu se vedea , azi îl vedem și nu e , cum spune poetul.

D-sa **trâmbitează acum** , în cele patru vânturi, că vrea **o dictatură a țărănimei** .

De ce n-a făcut-o în 1928 ?

D-sa **dorește astăzi o conversiune bună** .

De ce umbla prin străinătate când partidul d-sale , pe atunci la guvern ,
discuta o astfel de lege ?

D-sa ar vrea și restabilizarea , dar zice că **țărani ar trebui să aibă hambarele pline**.

Dar până acum și când guvernul PNȚ era la putere , **n-avea țărani hambarele pline ?**

De ce n-a vrut să facă restabilizarea , în 1932, când am propus eu ?

D-sa vorbește , într-o minunată figură, că **cuconul și cucoana**

trebuie **să se încreadă în vizitiul** ce l-a ales, sau să ia altul.

Pe d-sa ? Dar ce cai are pentru ham ? Mai năvăși cai nici că s-a văzut !

În partidul național-țărănesc , de ani de zile e numai ceartă .

După ce au înjurat celelalte partide , se înjură între ei.

▣ **Eu, lunian ...**

" **La astfel de partide cari cred că țara e făcută pentru procopsirea lor, să opunem un partid care crede că rostul său e procopsirea țării.**

/ El a spus în 1932, că țara nu mai poate plăti datoriile ; guvernul a făcut împrumutul din dec. !

/ El a cerut amânarea plății cuponului ; i s-a spus că e smintit !

/ El a spus că Conversiunea Argetoianu nu e bună ; acum i se dă dreptate !

/ El a respins amestecul experților străini ; ei au spus că îi vor ajuta ! Acum renunță la ei !

/ El a afirmat că Acordul de la Geneva nu va fi suportabil ; ei l-au votat ! Acum îl anulează !

[-----]

Eu îmi continui drumul. Nu pot turna nimănui mintea cu pâlnia.

Tot ce pot face este **să dovedesc că am prevăzut ce trebuia să fi prevăzut ,**
și am lucrat cum trebuia să lucrez.

Voi rămâne la postul meu, orice s-ar întâmpla. Voi colinda țara fără să-mi cruț nici o
osteneală , nici viața chiar . **Îmi voi face datoria până la capăt ."**

Proverbul popular zice că **popa nu toacă de două ori pentru o babă surdă.**

Eu voi toca nu de două ori, dar **de 200 de ori,**

pentru **ca babele surde ale politicii românești să audă și să înțeleagă. "**

Gr.lunian / 24 mai '34

12.) Pan Halippa, șed. PNȚ - Chișinău // alegeri comunale și județene // , 25 mai '34

("Dimineața " , 27 mai '34)

Clubul PNȚ al organizației municipiului.Ședință convocată pentru a hotărâ
lista candidaților PNȚ la apropiatele alegeri municipale.

Cu acest prilej, **Pan Halippa** (ex -ministru , șeful organizației provinciale a Basarabiei ,
proaspăt-senator - la alegerile parțiale) a ținut un important expozeu politic.

Pan Halippa / 25 mai '34

▣ **Pericolul de dictatură**

Alegerile au loc în condiții speciale , anormale. "**Buruieni otrăvitoare** apar din toate părțile .

Ceea ce s-a întâmplat la vecini , la noi era pregătit de mult.

Avem și noi doritori de dictatură , dar , din fericire, **sunt și adversari ai dictaturii.**

Partidul nostru a sprijinit pe aceștia din urmă.

De când **partidul nostru și-a reînceput reorganizarea** , s-au făcut pași mari pe această cale.

În proporție, și **pofta " dictatorilor" a fost mult mai redusă.**

Speranțele lor s-au împlăcit simțitor în fața unei **formidabile forțe cetățenești** ,
din ce în ce mai compactă. **Partidul nostru a ridicat steagul la vreme. "**

▣ Programul PNT

" **Partidul național -țărănesc** este împotriva principiului statului liberal , în economia națională ; forțele economice lăsate la libera concurență între ele, ar produce mari perturbări , dăunătoare societății.

Un stat tânăr ca al nostru, nu poate permite o asemenea experiență costisitoare . Statul e dator să intervină , îndrumând forțele economice și ferind societatea de efecte dezastruoase ale liberei lor deslănțuirii.

"D.I.Mihalache , președintele partidului, a expus strălucit la Câmpulung , principiile ce vor sta la baza noului program de guvernământ.

Acest vast program , corespunde pe de-a -ntregul nevoilor actuale.

D-sa s-a gândit să dea partidului și o structură nouă , mai potrivită cerințelor actuale, și mai făgăduitoare de rezultate .

DI. Mihalache a conceput un plan care să fie o mijlocie între statul antebelic , cu o economie națională concepută după doctrina liberală , și între stat , cu un plan economic dirijat , unde nimeni nu se poate mișca în domeniul economic , fără consimțământul puterii organizate a statului.

De peste 10 ani, PNT duce o politică de colaborare între țărani și clasele producătoare ale orașelor .

Programul partidului se elaborează pentru **perfecționarea acestei colaborări.** "

Pan Halippa / 25 mai '34

13.) PNT : reorganizarea organizațiilor județene , în vederea congresului , mai - iun. '34

(" Adevărul " , 2 iun.'34 ; "Parlamentul românesc " , 24 mai.'34)

Odată criza politică trecută ["**criza din mai** " , provocată de Gh.Brătianu] , **partidele de opoziție** , care au fost într-o vie fierbere , **s-au liniștit și și-au reluat preocupările de mai înainte** . Se observă aceasta mai ales la **PNT** , care abandonaseră complet problema lor de căpetenie : reorganizarea cadrelor.

Toți fruntașii se aflau la B ucurești, de unde urmăreau desfășurarea evenimentelor. În cursul lunii iunie va domni o vie activitate , pentru reorganizarea județelor.

Au mai rămas 12 congrese județene, care se vor ține curând.

- Duminecă- congres la **Câmpulung** , la care **I.Mihalache** va face declarații importante ;
- Dumineca viitoare , 10 iunie, - congresul jud.**Hunedoara** .

La Deva, **Aurel Vlad** , printre puținii în raporturi bune și cu **Maniu** și cu **Vaida**, intenționează să-l aducă la congres pe amândoi, pentru a-l reconcilia.

- La 24 iunie- congresul de la **Sibiu** .Va prezidenția **Vaida -Voevod**, de la care se așteaptă declarații interesante .
- La **Făgăraș**, lui **Aurel Dobrescu** i s-au adus acuzații grave.

Un juriu de onoare - **Emil Hațiegan**, **Valer Moldovan**, **Ionel Pop** , la Cluj, cercetează chestiunea

- La sfârșitul lunii iulie... congresul general ?

Neînțelegerile Maniu -Vaida preocupau opinia publică.

Deocamdată , deosebirile par de temperament.

Fuziunea cu PTJ -Lupu, în loc să întărească PNT, i-a adus noi cauze de frământări și slăbire.

De aceea se vorbea insistent de **împăcarea Maniu -Vaida**.

Cunoscându-se , însă , **camarila celor doi**, împăcarea nu părea ușurată.

PNT/ mai -iun.'34

14.) Ședința festivă în cinstea lui **Louis Barthou** , **Senat și Cameră**, 21 iunie .'34

(DAD, MO 3, șed. din 21 iun.'34, p. p.61- 69 ; " Lupta " , an XIII , 23 iun.'34 .)

foto I.Mihalache .

- a) **NNSăveanu** (președ.Cameră) b) **Leonte Moldovanu** (președ. Senat)
c) **N.Titulescu** (ministr.Af.Străine) d) **CICBrătianu** (PNL)
e) **Ion Mihalache** (PNȚ)

"Lupta " /

▣ **Atmosfera.Aspecte .**

O ședință istorică în analele Parlamentului român, de pe Dealul Mitropoliei.

Ea a consacrat **solidaritatea eternă franco-română**. [-----]

Iuliu Maniu apare și el - a doua oară ! - ia loc în mijlocul parlamentarilor național-țărăniști.

Ion Mihalache - îmbrăcat în costum " alb " (LD : național ?)

I se dă cuvântul imediat după Dinu Brătianu .

e) **Ion Mihalache** (PNȚ)

[LD : discurs splendid, cu accent pe caracterizarea psiho-istorică a acestui **popor de "țărani"** , pentru care " **moșia** " este patria și pământul ce-l muncesc.

Discurs de reafirmare a **politicii externe a PNȚ** , pe linia marilor obiective ale țării.

Interes deosebit pentru **aspectele economice** , prin prisma unui **stat agrar-țărănesc**]

Salută în numele PNȚ prezența lui **Barthou** în România ;

Franța care " urmând o tradiție de dreptate, de înțelepciune și de curaj,

este astăzi cea mai sigură **fortăreață a libertății , a păcii și a ordinii internaționale.** "

[-----]

Mihalache / 21 iun.'34

▣ **Poporul român -caracterizare**

" **Poporul român** întreg , **fără distincție de clasă sau de partid**, a venit înaintea dvs și **v-a primit cu brațele deschise**. [-----]

"**Același popor** care , **sfărâmând legăturile** secrete ale unei diplomații ce ne lega de imperii care urmăreau o politică de forță și dominație, **a trimis soldații săi pe câmpul apărătorilor dreptului și libertății**;

" **Acest popor** , care a amestecat sângele său cu sângele generos al soldaților dvs , în tranșeele ce brăzdează țara noastră în lung și în lat și **care știe cât datorează Noua Românie , sacrificiului și virtuții franceze ;**

" **Acest popor** , **care a jurat** a doua zi după victoria noastră comună , în **Marile adunări naționale** de la **Alba Iulia , Cernăuți și Chișinău**, să trăiască în veci și pentru totdeauna unit și să pună în serviciul unității sale naționale toată iubirea sa arzătoare de pace și toată voința sa fermă și inepuizabilă .

" **E acel popor** , în sfârșit, **care înțelege și admiră** frumosul exemplu pe care îl dă Franța, în aceste vremuri turburi [-----]

"**Poporul român** este în marea sa majoritate **un popor de țărani**.

El este deci **profund legat de pace**. **Războaiele** pe care a trebuit să le poarte în decursul veacurilor , au fost **lupte pentru apărarea "moșiei"** , și prin cuvântul "moșie" românii înțelegeau , în același timp, **patria și pământul ce-l stăpânesc și-l cultivă** .

"**Legăturile profunde și indestructibile ce ne leagă de pământul nostru , ne leagă și de aliații noștri care ne ajută a-l apăra și proteja.** " [-----]

Mihalache / 21 iun.'34

▣ PNȚ- politică externă

" Politica noastră externă este **politica menținerii și organizării păcii**.

Această politică a fost și va fi continuu urmărită de PNȚ ;

și noi am fost fericiți că **am putut da tot sprijinul nostru acțiunii înțelepte și fecunde a ministrului nostru de externe**, acțiune care a dus la **întărirea alianțelor noastre**, la **Pactul Balcanic**, și la **reluarea relațiilor diplomatice cu Rusia**.

" Pacea politică își pulsează forțele sale din **pacea economică**.

Am fost fericiți, deci, să ascultăm **cuvintele înțelepte** prin care ați expus atât de clar **interesele noastre economice de stat agricol**, adânc **atins de criza economică** și de **dificultățile care îngreunează** schimburile și exportul produselor noastre.

Franța a făcut și din acest p.d.v. , de mai multe ori, **eforturi clarvăzătoare** spre o mai bună **conciliere a intereselor economice europene** ;

iar **noi** am fost totdeauna **gata să secundăm generoasele sale inițiative**. [-----]

" **Politica de pace** , în serviciul căreia se află Franța și aliații săi, necesită un spirit de înțelegere , dar și o inimă fermă. [-----] **Soarta păcii este în mâini bune**. "

Mihalache / 21 iun.'34

15.a) Fierbe "cazanul " partidelor politice / culise politice / , 23 iun.'34

(rev. "Parlamentul românesc " , an V, nr. 146-148, p 33)

Iorga lansase cândva formula " fierbe cazanul "

Astăzi fierb mai multe " cazane" , și toate fierb cu înverșunare .

/ **La PNȚ**, un adevărat "**Babilon**" :

Vaida linge treptele Tronului ; **Mihalache** cere sancțiuni și moralizare , jignind o lume întreagă ; **dr.Lupu**, amenință ca la ... Skoda ; **Maniu** este socotit , de camarila lui, în mare primejdie, încât i-au alcătuit o "gardă de apărare"

O epidemie de inconștiențe cum nu s-a mai pomenit în România !

15.b) **Dinu Brătianu - Iuliu Maniu** , întrevedere , 26 iun.'34

("Adevărul" , an 48, nr. 15.478 , 29 iun.'34 - Scrutator)

Scrutator /

Întrevederea Dinu Brătianu - Iuliu Maniu continuă să formeze

obiectul preocupărilor și comentariilor cercurilor politice.

După 2 zile de note informative, este momentul unui **mic comentariu** .

Aceasta cu atât mai mult cu cât este necesar să se precizeze **sensul și însemnătatea reală** a întrevederii, și **să se înlăture confuzia** între obiectul real urmărit de cei doi oameni politici, și realizările politice care ar putea să rezulte de pe urma unui **eventual acord**.

Astfel, **se vorbește de un guvern național** , format de **forțele reale ale țării**,

atașate regimului parlamentar și constituțional.

Or, această chestiune n-a fost pusă ! Ea ar putea forma , eventual, obiectul unor discuții , când împrejurările ar fi propice. Astăzi nu acest punct este în discuție , ci cu totul altceva .

S-a pretins , apoi, că **demersul d-lui Dinu Brătianu** ar constitui **un avertisment** ,

nu numai pentru **factorii din afara partidului liberal** ,

ci și pentru unii factori importanți din partid , care **s-ar fi abătut** - în ultimul timp -

de la tradiția liberală și, prin atitudinile lor servile [**Carol ?**] , ar fi **compromis**

forța de care depinde **menținerea unui regim cinstit parlamentar și constituțional**.

Scrutator /

▣ **Apropierea PNL-PNT**

Deși **inițiativa** a fost a d-lui **Brătianu** (prin Armand Călinescu) , ea a fost dorită și de **Iuliu Maniu**. **Discuția** a avut loc în **conduțiuni de prealabil consens**.

În trecut , **Maniu s-a întâlnit cu Ionel Brătianu, cu Vintilă Brătianu**

Dar atunci deosebirile de vederi erau atât de profunde,
încât nu a putut avea loc înțelegerea .

De fapt, după terminarea alegerilor și moartea tragică a lui IGDuca,
s-au făcut primii pași spre o înțelegere .

Pe cale instinctivă, **cele două mari forțe politice atașate regimului parlamentar ,**
au înțeles de unde vine primejdia , și cât de mare este această primejdie .
Instinctul de conservare le-a determinat pașii și acțiunea.

Ceea ce s-a întâmplat în mai ["**criza**" din mai !] , a constituit momentul hotărâtor.

O înțelegere , adusă de împrejurări, **exista deci și mai înainte** ca cei doi să se fi întâlnit.

Întrevederea de acum , de sigur, **n-a fost determinată numai de primejdiile din afara** celor două partide, **ci și din primejdiile din interiorul lor.**

Cu alte cuvinte, întru reușita scopului urmărit ,

s-a convenit că este nevoie de **atitudini perfect unitare** din partea **celor două forțe,** adică **să nu se admită nici în partidul de guvernământ** slăbiciuni cari ar ușura aventurile, **nici în partidul național-țărănesc** să nu se admită

posibilitatea unor adeziuni la formule ocazionale sau meșteșugite.

Cele două partide **să fie fixate și perfect unitare** în privința unui singur lucru :

asigurarea menținerii regimului parlamentar ;

excluderea posibilităților de încercări aventuriere .

Rezultă limpede :

1. **Deosebirea** enormă între **acordul tacit** de până acum , care și-a găsit obârșia în sentimentul primejdiei comune , și **acordul** ce se propune , **bazat pe o clară concepție politică.**

2. Că nu sunt în discuțiune chestiuni privitoare la constituirea de guverne naționale, ci de **constituirea de FRONTURI UNICE , care să împiedice aventurile :**

3. Că întru realizarea acestor postulate , este absolută nevoie de **atitudini unitare ,** nu numai **între cele două forțe politice, ci și în sânul** acestor partide.

Scrutator /

▣ Fronturi democratice

Așa pusă problema, oricine își dă seama cât de mari sunt **dificultățile și asperitățile .**

Această acțiune, pe cale de desfășurare , **nu va fi o operă grăbită.**

Nu ! .D.Brătianu va încerca **să vadă pe toți acei conducători politici**

care s-au fixat **pe linia parlamentarismului democrat**

Și în această direcție, **se prevăd dificultăți.**

Unii au aprehensiunea că tot ce se pregătește , **ar constitui manevre pentru asigurarea rotativei guvernamentale . Eroare !**

Încercările pentru **constituirea de stări politice** de natură să întrunească

guvernări constituționale și parlamentare cinstite , nu se fac în vederea rotativei.

Dacă s-ar putea realiza minunea ca un guvern național , de pildă, să poată înfăptui revizuirea

Constituției , **în sensul întăririi regimului democratice ,**

nici liberalii și nici național-țărăniștii , nu vor pune înainte egoismul lor de partid .

Dinu Brătianu -lul.Maniu / 26 iun.'34

16.) **Virgil Madgearu , Comunicare : probleme de comerț exterior , 25 iun.'34**

(DAD, MO 6, șed. din 25 iun.'34, p. ?)

[**LD : explică mai mult ce inițiasse el, ca Ministru al guv.PNȚ, pe linia comerțului exterior, contingentări, schimb de mărfuri pe bază de compensație, încheierea de acorduri economice, etc etc ... Probabil o va dezvolta ulterior] .**

17.) **Teodor Iacobescu (PNȚ - Basarabia) ,întrebări, comunicări , 28 iun.'34**

/ șoseaua Căușani -Cetatea Albă / ofițeri bolnavi de TBC /

(DAD, MO 9, șed. din 28 iun.'34 , p. 477)

A.) Întreabă pe **miniștrii Franasovici** (Comunicații) și **Inculeț** (Interne) ,
dacă nu cred că trebuie **să urgenteze terminarea construirii șoselei**
Căușeni - Cazaci -Cetatea Albă.

În primăvara 1933, prefectura jud.Cetatea Albă, prevăzuse o sumă importantă
pentru construirea unei **șosele laterale , paralele cu fluviul Nistru,**
spre a deservi satele românești di acea regiune. Terasamentele și podurile sunt făcute .

Acum, **prefectura a sistat lucrările ,invocând și opunerea M.St.M.**

Astăzi, când între România și U.S. s-au restabilit legături de bună -vecinătate ,
guvernul trebuie să ia măsuri pentru terminarea șoselelor din regiunea Nistrului.

B) Întreabă pe **Gh.Tătăărăscu** (Apărare Națională) , **dacă** nu crede că trebuie
să ia urgente măsuri pentru ajutorul nefericiților ofițeri și subofițeri atinși de tuberculoză,
internați la **sanatoriul Lăculețe** . La 1 oct.'34, acestora le expiră termenul de disponibilizare ,
devenind pensionari, în retragere , pe pensii de mizerie .

T.Iacobescu / 28 iun.'34

18.) Legea Utilizarea elementului românesc în întreprinderi,2-3 iul.'34

ing.N.Todorescu (ministr. Industr. și comerț) , **Eug.Titeanu** (raportor) , 2-3 iul.'34

Legea Utilizarea elementului românesc în întreprinderi.

[LD : și la aceste dezbateri ... ardelenii lipsesc. Totuși , oficial, nu s-a anunțat " boicot "
La Senat , la lege, au vorbit **DRloanițescu și Gr.Gafencu** - ale căror discursuri nu le-am fișat .
Mihăescu și alții îl citează pe DRloanițescu , pentru datele oferite , ca fost ministru al Muncii .]

18.a) Ștefan Mihăescu (proaspăt PNT,industriaș , șef la "Asociația inginerilor")

(DAD, MO 12, șed. din 2 iul.'34, p. 861- 864)

[LD : **Mihăescu nu reprezintă chiar p.d.v. al PNT , ci al lui personal ;**
de aceea, este deseori contrat , corectat , lămurit chiar de proprii colegi național-țărăniști.
Pe mine mă interesează mai mult el, pentru că este p.d.v. al unui industriaș. Român .]

Mihăescu / 2 iul.'34

▣ Legea Teodorescu

- **Mihăescu** : Regretă că nu poate fi documentat ; Raportul a fost depus abia azi.
Ministerul nu a pus la dispoziție materialul necesar
- **N.Teodorescu** : Unul dintre cel mai **avizați** cu proiectul ești **tocmai d-ta** ,
în calitate de **delegat al unei Asociații de ingineri.**
- **Mihăescu** : A așteptat acest proiect ; ar fi vrut să felicite guvernul ; nu o poate face,
deoarece **legea nu îmbrățișează decât foarte puțin** din situația actuală ...
[-----**intervenție Titeanu** -----]
- **Mihăescu** . DI raportor **Titeanu nu este tehnician, este doctor în filozofie...**
- **Titeanu** : Doctor în Științe economice și doctor în Științe juridice ,
de la **Facultatea din Paris**. Acest titlu nu-l pun nici pe cartea de vizită nici pe firma casei !
Este pentru prima dată că trebuie să-l exhib public, pentru a rectifica aserțiunea dvs.
- **Mihăescu** : ... Eu vă felicit pentru aceasta ... Dvs tot ați dat câteva cifre ...
Dar în **Expunerea de motive** ele nu există...și nu ne putem da seama
de acel procent de 80 % propus... și **nu se arată nici legislația străină** în materie ...
- **I.Răducanu** : Ar fi fost ușor să se arate această legislație străină, care există....
- **Titeanu** : Este destul să citim **Expunerea de motive** făcută de dvs ,
care este **o vastă compilație** a acestei legislații. Ce constatăm ?
Că **legislația internațională** , în materie de **protecție a muncii**, s-a accentuat din ce în ce,
devenind aproape prohibitivă. Un singur **principiu există la baza sa :**
controlul, admiterea condiționată, temporară ; Iar în unele țări, pur și simplu,
prohibiția. Aceasta este în Austria, Danemarca, Ungaria, Jugoslavia, Polonia și America.
- **Mihăescu** : Eu găsesc că nu ar fi fost indiferent **dacă dvs ați fi arătat că în celelalte țări**

- există aceste legi prohibitive ...deoarece acest procent de 20% este prea mare !
Dacă ași fi știut asta , aș fi făcut propagandă în partidul meu, ne-am fi înscris mai mulți la discuție, am fi cerut ca procentul de 80% să fie majorat ...
- **Titeanu** : Eu apreciez convingerile dvs , dar mă îndoiesc că v-ar fi urmat partidul...
 [**urmează o târguială-polemică privind aceste procente la diverse categorii** ,
în care Mihăescu, secondat de georgistul Constantinescu -Bordeni ,
propun procente de 10% , 5 % pentru străini ...]
 - **Al.Cartojan** : Într-o chestie așa de importantă , care privește munca națională,
era necesară și prezența ministrului Muncii , să ne dea statisticile...
 - **I.Răducanu** : Dle președinte , Camera pretinde și **prezența ministrului Nistor...**

Mihăescu - **Titeanu** /

▣ Proporțiile străini / români

- **Eug. Titeanu** : Respinge acuza nedreaptă. Raportul cuprinde cifrele cele mai importante, privind personalul străin din diverse industrii :

Industria îmbrăcăminte și mode 27,7%

Industria alimentară , personal superior47%

Industria îmbrăcăminte43%

Industria textilă44,8 %

Industria chimică28 %

Când dvs vorbiți [**aluzie la statistica senatorul DRIoanițescu, preluată și de Deleanu**]
de 2 % străini, aveți dreptate , dacă raportați acest procent
la totalitatea proletariului manual și intelectual , înregistrat la Ministerul Muncii .

Dacă veți raporta acești străini la **totalitatea populației** ,
 veți ajunge la **o cantitate infimezimală !**

" **Statistica loială, reală**, este aceea care **raportează numărul străinilor**
la totalitatea angajaților dintr-o branșă industrială .

Astfel se ajunge la cifrele prezentate de mine. [-----]

- **Mihăescu** : Cifra de 200.000 de lucrători și funcționari în industria mare , este sigură.
 După legea dvs, **ar putea intra în țară ... 40.000 străini**,
 în vereme ce , deocamdată, **sunt doar 25.000** (în industria mare, mică, comerț etc)
 Și atunci de ce să punem acest 20% procent ?!

Mihăescu / 2 iul.'34

▣ Șomeri români

▣ Salariați străini.

În statisticile pe care Ministerul Muncii le trimite la Societatea Națiunilor,
numărul șomerilor este de 30- 40.000 Nu știu câți dintre ei , sunt intelectuali.

Eu cred că această **cifră este prea mică** , deoarece **nu s-au trecut elementele rurale.**

- **I.Răducanu** : la Societatea Națiunilor s-au transmis **numai șomerii manuali**

- **Mihăescu** : Între șomeri, există un număr mare de intelectuali.

Eu , deputat de opoziție, **trebuie să refuz în fiecare zi 5-6-8-10 absolvenți** de diferite școli de meserii , școli de ingineri, de institute tehnice, licențiați, ucenici concediați de la CFR .

Dvs , deputați majoritari, primiți și mai multe asemenea cereri.

Aceasta arată că, indiscutabil, **există o mare suferință în Țara Românească** ,
 în ce privește intelectualii , sau cei cu o diplomă , chiar dacă nu sunt intelectuali.

Lucrul este cu atât mai dureros, când văd că cei **25-30.000 străini găsesc de lucru !**

Eu nici n-am încredere în statistica ministerului Muncii. **Cred că avem mai mulți șomeri.**

Am fost și eu în Comisia migrațiunilor, știu cum se procedează acolo :

nu se respectă instrucțiunile !

Problema este , deci, foarte gravă ! **Avem 40.000 străini și avem 40.000 șomeri !**

- **Teodorescu** : Dle Mihăescu, legea nu se ocupă de străinii din țară !
Se ocupă doar de străinii din industrie.
- **I.Răducanu** : Dle Mihăescu, în cifra indicată de dvs sunt mulți muncitori sezonieri , mai ales de bulgari, care vin să lucreze câteva luni, vara ...
Legea aceasta nu se ocupă de ei.

Mihăescu / 2 iul.'34

▣ Toleranța față de străini .

Dvs **aveți aerul că vă mândriți** spunând că suntem toleranți și aveți o frază în expunerea de motive , în care arătați **că suntem mult mai toleranți decât celelalte țări**.

Înțeleg **să fim toleranți în materie religioasă**, dar nu cred că trebuie să ne mândrim că suntem toleranți pe acest teren, al muncii, când țări mult mai bogate decât noi , sunt , așa cum spunea dl raportor, aproape prohibitive , în ce privește imigrația străinilor.

Cred că **nouă nu ne este permis să fim mai toleranți decât** Germanaia, Franța, Anglia și alte țări mult mai bogate . Astfel, un englez, în medie, este de 11 ori mai bogat decât un român !

De unde luxul acesta ca noi, în această situație de sărăcie, **să fim mai toleranți decât un englez sau alt străin ?**

- **Gh.Deleanu** (PNL-g) : Cunosc doi tineri români care au lucrat în Franța la o fabrică de automobile care au fost **dați afară** pentru că **li s-a interzis străinilor să mai lucreze în industria franceză ..**
- **Eug.Titeanu** : În schimb, absolut toți medicii români, absolvenți ai Facultății de medicină din Paris (pe baza bacalaureatului românesc, fără echivalență) au drept la diploma statului francez, și la libera practică. Acesta este regimul în Franța , privind medicii.
- **ACCuza** : Acest regim a fost creat pentru jidani !
- **Răducanu** : Dl Deleanu are dreptate ! **Statul francez a luat măsuri severe împotriva lucrătorilor străini .**

- **Mihăescu** : Când realitatea este aceasta, când **avem zeci de mii de șomeri intelectuali** în România, și câteva **zeci de mii de străini cu pașapoarte , care le iau locul , este o datorie a noastră ca să nu admitem o proporție de 20% străini** [-----]

Ce îmbunătățiri aduceți dvs cu această lege ?

De ce nu lăsați situația actuală, care este de 5-7 % ?

Iar la fabricile noi înființate , de ce nu fixați o limită ?

[**LD : face o serie de propuneri , punctual, pe diverse categorii de industrii**]

----- Șt.Mihăescu -----

18.b) **Vasile Serdici** (PNȚ - ardelean)

(DAD, MO 12, 2 iul.'34, p 869 - 873)

[**LD : pe fond, diferențele dintre cele două partide nu apar așa de mari. Dimpotrivă.**

Ceea ce-i opune și îndârjește este paternitatea legii și meritele .

Serdici susține că **Legea Răducanu** (1929, Migrația) este mai bună și suficientă ;

Liberalii apără **Legea Teodorescu** (legată de **Legea Vintilă Brătianu**, 1924)

Numai că demonstrația lui Serdici , parcă este un discurs de pe vremea când, lupist,

atăca politica PNȚ ! Scoate în evidență greșelile făcute - ca un "naționalist" sadea ;

Dar .. conchide că legea este inutilă și rea !

Altfel, vehiculează diverse statistici, date, exemple , cu străinii .]

Serdici / 2 iul.'34 , retro' 29

▣ **Legea Răducanu .**

▣ **Protecția muncii indigene**

" ... **legea dvs este inutilă** și , ca toate legile inutile, această lege îmi pare chiar **cu totul dăunătoare** . Dvs **ați avut** - am avut cu toții - **un instrument excelent** pentru scopul pe care îl urmărim , și , cu datele pe care le voi da, **nădăjduiesc să vă dovedesc** această afirmație și anume că **legea Răducanu** [**Legea Migrațiilor**] **din 1929** , **era un foarte bun instrument** pentru scopul pe care îl urmărim . "

Legea Răducanu a ieșit într-un timp de început de șomaj, încercând să raționalizeze și să limiteze concurența mâinii de lucru străine și a profesionaliștilor străini.

Legea a îngăduit ministerului Muncii să ia măsuri reale și eficace de reglementare a intrării și șederii în țară a străinilor , și , începând cu această lege,

"avem o preocupare de ocrotire a elementului indigen pe piața națională a muncii .

Când Răducanu a adus legea în dezbateri , s-a făcut o largă dezbateri ,

Răducanu fiind etichetat atunci ca xenofob .

Și actualei legi i se vor aduce acuzații de xenofobie .

Ați auzit pe dl.deputat Connert aducând asemenea acuzațiuni.

" Eu constat că aceste acuzațiuni sunt nedrepte , pentru că dvs , nu numai că nu manifestați sentimente xenofobe , prin această lege , dar prin dispozițiunile ei mergeți împotriva însăși a scopului legii .

V.Serdici /

▣ Protecția muncii naționale

▣ Comparația cu alte țări .

): Cultura hameiului a fost distrusă cu desăvârșire de acești " specialiști" străini.

Noi aveam la Târnava -Mare și în județele din jur o înfloritoare cultură de hamei, iar astăzi suntem siliți să importăm această plantă.

- Fritz Connert : Este absolut exact .

- Serdici : pe timpul monarhiei austro-ungare se cultiva atâta hamei , încât se exporta în Turcia , și ajungea la San-Francisco , atât era de cunoscut hameiul ardelenesc.

): Noi am protejat fel de fel de industrii parazitare , dar de hamei nu ne-am interesat , iar acum " berarii cehoslovaci " au spus stăpânilor lor că nu pot lucra cu hameiul nostru , și-l importă din străinătate . **Ce s-a constatat ? !**

Că era hameiul nostru - vândut cu prețuri derizorii - importat cu prețuri enorme !

Ăștia sunt " specialiștii" străini !

În Germania, de când cu dl Hitler , măsurile sunt prohibiționiste .

În Austria, legea federală din 1925, interzice patronilor să angajeze străini ;

În Anglia , din 1920 , nici un străin nu poate debarca ,

fără autorizație de la Ministerul Muncii

În Cehoslovacia, decretul din oct. 1923, completat cu cel din febr. 1926,

supușii străini nu pot avea de lucru, fără autorizație de la Ministerul Muncii

În Serbia , regulamentul din nov.1925 , nici un lucrător fără autorizație ...

În Polonia , decretul din iunie 1927 , încredințează protecția muncii Consiliului de miniștri

În Ungaria , legea din 25 iun.1925 , nici un străin ...fără autorizație specială

În Danemarca , Legea 80 din martie 1926 ... autorizație de muncă .

Serdici /

▣ Supuși străini

▣ Statistici

[LD : ce se mai contrazice , numai pentru a ocoli măsurile liberale !

Am impresia că citea din vreun material ... sau din discursul altuia... poate DRloanițescu ?

Nu mai continui fișarea ...]

România , până la război, nu a avut această preocupare ; Țară generoasă și mănoasă ... avea chiar o simpatie exagerată pentru străini... ; După război , lucrurile s-au schimbat ;

Am avut o serie de legi și înainte de război ... în 1887 ... 1912 ... legea Răducanu ...

Statistica (1 mai 1933) , arată că avem următorii "supuși străini " :

6. 484 , autorizați să exercite profesii pe cont propriu .

24.000 , salariați ;

10.000 , care nu exercită nici o profesie ;

8.000 , cu pașapoarte Nansen românești

1.500 , bulgari grădinari

Deci , în total , cca **51.000 capi de familie**.

Raportat la 1 milion de salariați - cum zice dl Ioanițescu că avem -
dă un procent de 5,09% străini !

_Deci un număr mult mai mic decât prevede legea dvs , **deci legea este complet inutilă !**

- **dr.I.Costinescu** (ministr.Sănătății) : **d-ta raportezi la totalul populației !**

Ori trebuie să ai în vedere situația pe ramuri industriale și întreprinderi !

- **I.Răducanu** : **Ministrul sănătății acum reprezintă pe ministrul Industriei și comerțului !**
[**LD : chiar ei ceruseră prezența ministrului Muncii ! Sunt mizerabili !**]

- **dr.I.Costinescu** : Ministrul sănătății **este și industrias**, și nu are nici 1 / la 1000 străini !

- **Serdici** : Vă voi da cifre mai recente :

În ian.1934, o anchetă la... 1.800 întreprinderi ... **234.000 salariați ... 4.900 străini .**

lată adevărata situație a străinilor - în procente - din industrie :

Textilă : 44,08% Îmbrăcăminte : 43% Chimică : 28%

Alimentară : 27, 5% Ceramică : 19,6% Metalurgică : 18 %

Petrol : 14 % Fierărie : 13, 4 % Celelate : sub 13 %

[**Citește și alte cifre , citește statistici amestecate , încrucișate ...**]

Situația străinilor în personalul administrativ : **Hoteluri și restaurante : 25%**

▣ Polemică " ministerială "

[**LD : deși intervențiile lui I.Răducanu au fost , în majoritate , hodoronc -tronc ...**

le notez pentru că oglindesc pasiuni și orgolii care și-au pus pecetea pe actul guvernării....]

- **I. Răducanu** : vreau să fac o observație , deși ministrul Industriei este obosit ...

Se vorbește mereu despre simplificarea aparatului de stat .

Ei bine, eu sunt surprins că dvs veniți aici ca **ministru al Industriei** , cu o amplificare .

Până acum , ministrul dvs nu se ocupa de problema muncii și de lucrătorii străini ;

aceste probleme erau de competența **ministerului Muncii** .

- **Teodorescu** : Ministerul muncii va fi reprezentat în toate comisiile , și-și va da avizul.

- **Răducanu** : Eu propun ca **ministerul Sănătății să treacă la o direcție a ministerului de Intene** , pentru că nu-i văd utilitatea ,

iar **ministerul de Industrie și comerț să treacă la ministerul Muncii** ,

Formând **ministerul Economiei naționale** . Aceasta este o sugestie.

- **Șeicar** : dacă s-ar desființa ministerul Muncii , **ar dispărea și controversa între dvs d-le Răducanu , și d-l Ioanițescu ! (ilaritate)**

- **Răducanu** : Dle Șeicar, dvs , ca organ neutru de presă , nu trebuie să vă amestecați în chestiunile interne de partid .

[-----]

- **V.Serdici** : **Recunoașteți că legea Răducanu a fost mai bună,**

o lege care a dus la scopul urmărit de noi,

care este același cu cel urmărit de dvs astăzi.

dar fiindcă această lege **nu constituie un progres** față de **legea Răducanu,**

și nu ne apropie mai mult de scopul pe care îl urmărim,

fiindcă **este inutilă și cel mult vă va îngădui să vă plasați favorizații** care astăzi

nu mai încap în slujbele statului , **în industriile particulare** ,

pentru acest motiv **eu nu votez acest proiect de lege . (aplauze la PNȚ)**

----- V.Serdici -----

18.c **I.Răducanu** (ex-ministru Muncii)

(DAD, MO13, 3 iul.'34, p. 980- 983)

[**LD : Răducanu este supărat că legea lui (1929) nu a fost considerată suficientă pentru protejarea muncii naționale. Intervenise deseori cu remarci pe parcursul dezbaterilor.**

Acum, evocă și explică legislația de protecție inițiată de el (1930)

și se străduiește să argumenteze inutilitatea legii Teodorescu .

El se ocupă mai mult de legislația în domeniul **migrației muncii** , eludează legislația lui Vintilă Brătianu , schimbă chiar denumirea legilor ... încât consider că discursul lui nu este academic,

cum te-ai fi așteptat de la un prof. univ., este nesistematizat și improvizat ,
pus pe harț, plin de aluzii răutăcioase personale.]

Răducanu / 3 apr.'34 , **retro** '87- '30

▣ Evoluția legislației protecționiste .

Legea Teodorescu a avut darul să suscite o mare discuție în Senat și Cameră, într-un cadru mai larg decât s-a așteptat autorul legii .

În 1930, a prezentat o **lege a protejării muncii naționale**, și tot în acel an a semnat un tratat bilateral cu Franța , pentru tratamentul muncitorilor

/ **La 1887** , de când avem **întâia Legea Costinescu** , care a stabilit cota de **66%** pentru personalul românesc,

/ **La 1909, Legea Orleanu** , care **n-a putut fi pusă** în discuția Camerei, din cauza **opoziției reprezentanților diplomați ai țărilor capitaliste**, și Orleanu a trebuit să părăsească Cabinetul

/ **La 1912 , Legea Nenițescu** (P.Conservator) , a mărit cota personalului românesc la **75%** .

La această lege, PNL a făcut o opoziție vehementă, deputații liberali au părăsit Parlamentul, acuzându-l pe Nenițescu că este vândut străinilor.

/ **La 1925 , Legea pentru reglementarea migrațiunilor** , a fost o lege " de experiență" , a funcționat până în 1929, și nu a dat rezultate apreciable.

/ **La 1930, Legea Răducanu** , lege pentru protecțiunea elementului românesc...

/ **La 1934 , Legea Teodorescu** . "... pentru ce ați venit cu ea ? [-----]

numai pentru a aduce în fabrica de legi a României Mari , încă un proiect de lege ?

(**aplauze la PNȚ**)

- **Teodorescu** (ministrul Industriei) : Cuvântul "**fabrică de legi**" a pornit de la guvernarea dvs !

- **Răducanu** : **legea din 1930** are un caracter mult mai general, consacrat prin prevederea că **< nici un supus străin nu poate să exercite vreo profesiune , sub nici o formă, în România, dacă nu a avut autorizarea prealabilă pentru intrarea în țară , în acest scop >**

Autorizarea trebuia să o dea o **Comisie specială de la Ministerul Muncii**, care cerceta fiecare caz în parte . În urma acestei legi, în perioada 1930-1934 , din 50.000 cereri, au primit aprobarea doar 25.000 .

Cu legea dvs " vreți să afirmați formal elementul naționalist în politica dvs , și atunci veniți cu anumite norme care se adaugă , care nu înlătură normele din legea de la 1930,

norme care , după părerea mea umilă, **sunt inutile, vexatorii** și, dacă îmi dați voie să adaog un cuvânt de efect aparent, aș putea să spun că **legea actuală este o lege de efect aparent**, aceasta în cel mai bun caz, ca să nu repet ceea ce au spus alții , că ar fi **o lege demagogică, o lege vexatorie**, o lege care nu ar avea decât sensul ca guvernul să-și îndeplinească **un angajament luat față de opinia publică.** " [-----]

Socot că singura parte bună din lege este menținerea dispozițiilor legii din 1930.

Răducanu / 3 iul.'34

▣ Procentajul români / străini

[**LD : demagogie și umilință ! Veneau străinii la noi pentru muncile necalificate ?!**

Recunoașterea , pe fond, a **regimului privilegiat pentru capitalul străin .**

Specularea demagogică a unui naționalism "aparent și neputincios."]

Popune ca **personalul inferior administrativ și personalul muncitor necalificat să fie 100% românesc**

" **Într-o epocă** în care se afișează și se practică **politica autarhică** , într-o vreme în care mișcarea de capitaluri și **mișcarea mânei de lucru** în diferite țări este **aproape prohibită**, **nu poate să ne facă nimeni o culpă de a consfinți prin lege o stare reală de fapt**, anume ca **munca brută să fie menținută pentru elementul național ."** (**aplauze PNȚ**)

De aceea vi s-a spus la Senat că **legea dvs este antinațională și antisocială.**

Eu înțeleg ca în **personalul de conducere tehnică superioară** ,

pentru toate întreprinderile industriale, să admiteți ca acolo unde mai ales capitalul străin ,

are un cuvânt hotărâtor de spus, acest capital străin **să-și aibă, într-o anumită cotă, personalul** care să fie paznicul aceluia capital. Admit ca directorul general **să fie paznicul aceluia capital**, admit și alte elemente tehnice, într-o anumită cotă rezonabilă.

Dar nu înțeleg pentru ce salariații care depun munca lor istovitoare să nu fie elementul autohton ? [-----]
să-mi arătați, în legislația străină, un singur caz în care azi legislația muncitorească să permită că, întrucât privește salariații obișnuiți manuali să aibă o cotă rezervată și elementului străin. (aplauze la PNȚ) [-----]

): " Dvs , **ori** vreți să ne tratați pe noi ca pe o colonie , **ori** vreți ca azi opoziția să vă aducă acuzarea pe care Partidul Național-Liberal a adus-o Partidului Național -Țărănesc și pe care nu vreau să o repet aici . Eu am fost acuzat în 1930 , de către presa străină, **ca un xenofob**. Nu m-a mișcat întru nimic această acuzațiune , mi-am făcut datoria. [-----]
Pentru fabricarea acestei legi , înălțurați cota de 80% pentru personalul inferior . (aplauze la PNȚ)
Răducanu / 3 iul.'34

▣ Legea Teodorescu

Critică și el art. 4 (cu limba română în acte) ,
mai aruncă unele săgeți la adresa ministrului Teodorescu
(că este "produsul " industriașului Rizescu -Brănești, sau viceversa)
după ce **ironizează** pe ministrul Inculeț (că ar fi " de bună credință ")
după ce **taxează Raportul** lui Titeanu (ca pe " o compilație ")
după ce **acuză** guvernul că vrea să aducă **legea pentru acordarea drepturilor depline**
ca să poată guverna "prin decrete -legi "

Conchide că PNȚ nu va vota legea .

----- I.Răducanu / 3 iul.'34 -----

18.d) Eug.Titeanu (raportor) (DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 987- 990)

Titeanu / 3 iul'34

▣ Legea Teodorescu

▣ Opiniile partidelor politice

" **Dacă** m-aș urca la această tribună , **condus exclusiv de sectarismul de partid**, aș fi foarte mulțumit de **atitudinea ostilă** avută față de această lege ,
de către **diferite partide politice** și de către grupările care **nu au adus** aici **criticile obiective** pe care le așteptam de la **conștiința lor politică** sau de la **conștiinciozitatea științifică** a unor oameni de specialitate .

" **Dacă** aș fi mânat exclusiv de sectarismul de partid și **dacă** aș vrea să fac demagogie, mi-ar fi foarte ușor să iau rând pe rând numele celor care s-au pronunțat împotriva unei legi care este **onestă și fundamentală** pentru **apărarea muncii românești**. (aplauze la PNL)

S-a discutat despre multe, dar foarte puțin despre lege . Criticile au fost lipsite de obiectivitate. [-----]

Au mai fost **criticile PNȚ**. Mi-ar fi greu să deslușesc o critică și un punct de vedere .

Ca și în alte probleme la ordinea zilei , acest partid a înfățișat foarte interesante p.d.v, dar p.d.v. individuale. Ce să aleg și cui să răspund ?

Să-i răspund d-lui Gafencu care la Senat a văzut în lege " o lege de imixtiune polițistă "
sau să-i răspund d-lui Răducanu care vede în această lege " o lege timidă " ,
fiindcă nu cere 100% personal indigen ?

lată două puncte de vedere total opuse. [-----]

Titeanu / 3 iul.'34

▣ Statistici și statistici

▣ Procentaje

S-a vorbit aici de **statistici** și s-a adus aici o foarte **ciudată interpretare de cifre** .

Cu atât mai ciudată , cu cât **nu venea de la diletanți ai cifrelor**,

ci venea sau de la **oameni de specialitate** , de la ingineri,

sau de la **oameni preocupați de problemele economice** și, prin definiție, **buni statisticieni**.

Ni s-a spus : dvs prevedeți pentru străini un procent de 20% ,

când realitatea este că avem numai 2 % .

Prin urmare, legea nu numai că nu oferă un baraj, dar deschide zăgazurile ,

devine un adevărat magnet de atracție pentru străini !

Evident, în aparență sofismul poate să prindă , dar **nu este vorba decât de un sofism .**

2% străini ?! Nu contest cifra. **Dar 2% străini raportați la ce ?**

Raportați la totalitatea proletariatului manual și intelectual

înregistrat la Ministerul Muncii, de sigur

Dar eu vă dau rețeta să găsiți și mai puțini străini decât 2% :

raportați totalitatea străinilor la marea masă românească de 18 milioane și

vă asigur că **nu veți găsi nici măcar un procent infimezimal** care să stabilească

proporția acestor **străini , complet diluați în masa românească .**

2% străini ?! **Da, dar atunci când acești 2% îi considerăm pe bransă de industrie ,**

vedem că dau cu totul alt procentaj.

Pe noi , **ceea ce ne interesează este repartitia.**

Pe noi , **ceea ce ne interesează este congestionarea din anumite branșe de producțiune.**

Pe noi , **ceea ce ne interesează este că această congestionare de populație străină**

cu pașaport , s-a grupat tocmai acolo unde

reprezintă alungarea sistematică a noilor generații de intelectuali propletarizați.

(**aplauze vii la PNL**) **Și acum cifre :**

/ **În industria chimică**, o industrie în directă legătură cu apărarea națională -

28% personal tehnic superior străin ;

/ **În industria alimentară , avem 27,5% personal străin.**

/ **În industria de îmbrăcăminte și de mode**, avem **43 % personal străin** , deși româncea poate să aibă eleganță și fără acești 43/, fiindcă o are în mod natural de la Dumnezeu ...

/ **În industria textilă , 44,8% personal superior tehnic,**

adică exact în acea categorie care ne interesează în deosebi.

lată prin urmare cifrele ! Regret că nu mai găsesc în ele legenda celor 2% !

Aceste procentaje se găseau în Raport.

Regret că trebuie să constat ușurința cu care s-a citit Raportul.

[-----]

Titeanu / 3 iul.'34

▣ Capitalul străin

" Noi socotim că , **oricât de interesantă** este colaborarea cu capitalul străin, și **oricât de necesară** ar fi această colaborare ,

capitalul străin are de urmărit aici scopuri, în primul rând, economice.

Eu nu pot să cred că scopul principal al acestui capital este plasarea șomerilor

din țările respective ! Nu cu asta poate fi rezolvată problema milioaneilor de șomeri

din marile țări capitaliste !

" Înteleg să-i dăm capitalistului onest , care vine să aducă aici

nu o mentalitate colonială , ci o mentalitate de cinstită și de loială colaborare ,

dreptul la control , în ce privește finanța lui și tehnica lui .

" Dar , nu înteleg ca, în mod sistematic, să fie înlăturat , cu o mentalitate colonială ,

personalul românesc , mai ales că această problemă ia astăzi

- să fim curajoși și să o recunoaștem -

aspectele unei adevărate nevroze sociale " [**naționalismul extremist**] (**aplauze la PNL**)

[-----]

Titeanu / 3 iul.'34

▣ Întreprinderile legate de apărarea națională .

▣ Acțiunile de sabotaj și spionaj

La acest capitol, voi avea de dat două răspunsuri opoziției :

Un răspuns individual dat d-lui Gafencu - care a adus o critică pe care văd că partidul pare să nu o îmbrățișeze ;

și un răspuns de la partid la partid, dat reprezentantului minorității germane, d-lui Connerth .

Di.Gafencu a spus :acesta este un articol care deschide calea tuturor imixtiunilor politice . Pe baza acestui articol, **oricine va putea fi scos ,** fiindcă este liberal, național-țărănist, gogist, cuzist, iunianist, averescan, sau țărănist nefuzionat .

"Dar d-lor, aceasta este o interpretare complet enorată , mai întâi că legea este precisă : e vorba de toate acele întreprinderi în directă legătură cu apărarea națională.

Textul propus conturează net caracterul acestei intervențiuni ;

o imixtiune care are la baza ei un singur lucru : îngrijorarea românească condusă de aceeași permanentă preocupare , care trebuie să fie pentru toți o obsesie : apărarea națională . E clar .

Este foarte ușor a face doctrină , este foarte ușor a veni cu deziderate de libertate publică , pentru a răsturna textul unei legi realiste . [-----]

Eug. Titeanu / 3 iul.'34

19.) Comisia de anchetă parlamentară : Afacerea Skoda , 12 iul.'34

("Adevărul " 12 iul.'34)

[LD : informația o rețin numai ca să semnez că vara aceea Comisia lucra... și că sunt vehiculate câteva nume ... care explică înverșunarea dar și misterele scandalului. Încolo, Dumnezeu să-i odihnească !]

/ ing.Vaida (PNT) (care a lucrat la Societatea Skoda) , pus în cauză de declarația controlorului Marulis , a trimis o scrisoare Comisiei , **cerând să fie audiat pentru a spulbera insinuarea că d-sa ar fi fost acela care a rupt sigiliile la Skoda.**

/ La propunerea lui **Condruș** (PNL) , se hotărăște să se ceară de la Tribunalul Cluj, **dosarul revizuirii averii lui Romulus Boilă** (PNT)

/ Deputatul **Aurel Millea** (Un.Agrară) , prezintă raportul privin cercetarea **dosarelor militare** ;

/ **Comisar Parizianu** este audiat și povestește cum s-a făcut descinderea la reprezentanța Skodei ; **dosarele care s-au găsit acolo** ; ridicarea a **8 dosare** ; **sigilarea casselor de fier** ; cum el a lăsat acolo o **gardă de polițiști și jandarmi** ; cum a ordonat **col. Pomponiu** ridicarea gărzii ; Cum dosarele au fost luate de g-ral Uică ; cum prim-ministrul Vaida a cerut să se rezolve chestiunea ; um au fost apoi supragheate **Casa Skoda și Seletzky** ;

/ **Macek** povestește cum s-a făcut percheziția ; cum agenții fiscalului au sesizat existența dosarelor militare ; că el a întocmit dosarele , pe care le-a semnat filă cu filă ; că în seif-uri nu au mai rămas dosare importante ; cum unele acte considerate neimportante au fost puse pe foc de funcționarii Skodei ; cum a găsit a doua zi **sigiliile rupte** ; a aflat că au fost **rupte de Seletzky** ; că regretă că nu a anunțat autoritățile...

Ancheta " Skoda / 12 iul.'34

20.)Virgil Madgearu , Congresul org.PNT Ilfov- București , 10 iul.'34

("Adevărul " , 11 iul.'34)

Congresul s-a desfășurat în sala Tomis .

Președ. organizației (reales la congres) - Virgil Madgearu

Secretar g-ral al Bucureștiului . - **VVTănăsescu** ;

Secretar g-ral al Ilfovului - **N.T.Popescu - Zorica** ;

În deschidere, Madgearu a adus omagii fruntașilor organizației **decedați** în ultimul an :
Pompiliu Ioanițescu, Vasile Toncescu, Sava Ștefănescu și preot **Marinescu - Frăsinet**.

Madgearu / 10 iul.'34

▣ **Congresele județene .**

▣ **Revizuirea cadrelor**

[LD : că se ocupa de reorganizarea și reîmprospătarea cadrelor era bine .

Că se ocupa de caracterizarea vieții poliice , era firesc . Că-și apăra colegii de partid și aparențele , era de înțeles . Că ținta criticilor lui era PNL , era de asemenea de admis.

Dar că îl considera " anacronic " , nu era decât dovada unei uri dezonorante .]

Rostul congreselor județene este de reorganizare a partidului.

Într-un partid democratic se impune **circulația liberă a tuturor valorilor** și organizarea contactului viu cu națiunea. Era necesară **revizuirea cadrelor** în toate județele.

): Nu se poate admite ca aceleași cadre să fie păstrate la infinit .

Acest sistem a îmbătrânit P. liberal și P.conservator ,

devenite **anacronisme** în viața publică a țării.

): PNȚ nu poate admite să se formeze în sânul său clici .

Acolo unde se cuibăresc asemenea clici, **ele trebuie ucise,**

căci **n-au ce căuta într-o organizație democratică.**

Madgearu / 10 iul.'34

▣ **Unitatea partidului .**

Satisfacția pentru reușita fuziunii cu PT a dr. Lupu .

Nu există neînțelegeri nici în **Vechiul Regat**, nici în **Basarabia și Bucovina**.

Sunt **oarecari neînțelegeri în Ardeal**, dar totul se rezumă la o **diferență de temperament** între doi vechi prieteni, **Vaida -Voevod și Iuliu Maniu .**

Ardealul nu se poate despărți nici de unul nici de altul.

Iar **PNȚ face un apel** , pe această cale, la **unirea celor doi conducători ardeleni,**

și speră ca **elementele intrigante** care au creat sau întrețin neînțelegerea , **vor fi înlăturate .**

În nici un caz , **unitatea partidului nu este și nici nu poate fi amenințată**

În primul rând, această unitate este cheazășuită prin șeful partidului, Ion Mihalache,
care însemnează un steag și un program.

Madgearu / 10 iul.'34

▣ **Condiții de guvernare**

PNȚ nu va mai primi guvernarea decât cu două condiții : mâinile absolut libere ; durată nelimitată.

Cine și-ar mai lua astăzi răspunderea unei guvernări atât de grele,

știind că guvernarea poate fi **în orice moment curmată** , fără nici un motiv ?!

În orice caz, succesiunea nu poate să revie decât PNȚ și d-lui Mihalache . [-----]

Nu poate fi vorba de partidele mici, care dovedesc că în toate alegerile

nu se bucură de sufragiile mulțimii . Așa -zisul partid al marelui Antonescu ,

n-a întrunit în ultimele alegeri nici 2 % !

" Am prea mult **respect pentru bătrânețea unui om** care a însemnat mult în țara

noastră , ca **să spun tot ce cred despre înecarea din mai ,**

de a se face **un guvern prezidat de mareșalul Averescu .**

Prefer să tac, dar , tăcând, să nu se creadă că n-aș putea să vorbesc ,

pentru a arăta țării **tot grotescul și ridicolul încercării din mai "**

Așa fiind, nu rămâne decât o singură soluție : un guvern național-țărănesc.
De aceea trebuiesă se termine lucrările de reorganizare a partidului.
Congresul a fost fixat pentru 16 septembrie.

Madgearu / 10 iul.'34

▣ Dictatură ?!

În ce privește dictatura , după cele petrecute în Germania, nimeni nu mai are poftă de așa ceva . La noi, dictatura înseamnă aventură, iar aventura înseamnă catastrofă națională.

PNT nu va tolera așa ceva .

Madgearu / 10 iul.'34

▣ PNT - PNL

[LD : De ce Dinu Brătianu s-a adresat lui Iuliu Maniu și nu lui Mihalache ?!]

Un posibil răspuns, în diatribele lui Madgearu , ale țărăniștilor .]

În criza din mai , când era în pericol ordinea constituțională, PNT nu putea sta deoparte .

O dată criza trecută, național-țărăniștii nu mai înțeleg să mai servească de " cârje unui olog."

Dinu Brătianu care a calificat țărănismul ca " escrescență a frământărilor de după război" " Dacă suntem o escrescență , pentru ce d.Dinu Brătianu a solicitat o întâlnire politică d-lui Maniu ? "

Dinu Brătianu a mai acuzat partidul că nu are un program economic.

Respinge acuzația , expunând întreg programul economic al PNT :
contingentare , import, export, politică agrariană etc etc.

Madgearu / 10 iul.'34

▣ Moțiunea PNT

La terminarea discursului, Madgearu face elogiul lui I.Mihalache .

Se trimit 3 telegrame : Mihalache, Maniu , Lupu .

Apoi se votează Moțiunea :

/ Congresul este rezultatul organizării după noul Statut ;

/ Congresul ratifică fuziunea PNT cu PT-dr.Lupu ;

/ Este hotărât să lupte pentru înfăptuirea programului PNT ;

Congr. PNT-Ilfov / 10 iul.'34

21.) Ion Mihalache , vizită în Ardeal : conflict Maniu -Vaida , 10 iul.'34

("Adevărul" , 12 iul.'34)

[LD : Este ocolit cu grijă și evitat să se vorbească de Regele Carol.

Și atunci nu am ce consemna decât ... zvonuri, insinuări, presupuneri , ipoteze..

/ Că Mihalache a fost în Ardeal , unde s-a întâlnit , în special, cu Vaida, care a făcut niște declarații la Arad ...("torturile" la care a fost supus de Maniu)

/ Că este dar nu este vorba despre 9 din organizațiile din Banat și Ardeal...

/ Că este vorba despre " altceva" ... care ține de atitudine și de program ::

/ Că mișună o lume de " partizani" , care enervează și turbură liniștea celor doi ardeleni...

/ Că, în fond, diferendul există , altfel nu ar fi intrigă...

/ Că PNT nu se mai poate expune la întâmplări ca cele din trecut ...

/ Că Maniu nu poate accepta condițiunile din prezent ...

/ Că totul depinde de atitudinea lui Vaida ...

22.) Victor Iamandi, (subsecretar de stat , Interne) , interview , Slănic, 24 iul.'34

("Adevărul" , 27 iul.'34 + foto Victor Iamandi)

Slănic, 24 iul.'34

Prof. **I. Ko"nig- Roman** , colaborator al ziarului " **Czernowitzer Morgenblatt** " ,
a obținut un interview de la **Victor Iamandi** .
Victor Iamandi / 24 iul.'34

▣ **Declarațiile de la Iași, Botoșani, Tg.Ocna**

▣ **Regim democratic , constituțional .**

[LD: este vorba de un turneu politic al lui prin Moldova.

Pe de o parte, era miza **alegerilor locale** ce urmau să fie în august , pe de altă parte ,
era **răspunsul PNL la acea " criză din mai"** (tentativa lui Averescu de a veni la guvern)
care tulburase disproporționat scena politică românească, dar și o **resuscitare a agitațiilor
extremiste de dreapta** . Mie îmi lipsesc declarațiile lui de la Iași și Botoșani]

"**Declarațiunile** pe care le-am făcut în ultimele două săptămâni,
la manifestațiunile de la **Iași , Botoșani și Tg.Ocna** și prin care **am afirmat nevoia imperioasă
de a se organiza o apărare cât mai serioasă a regimului democratic și constituțional**
în țara noastră și **de a se da o expresie cât mai amplă acțiunii de opinie publică**
împotriva **tendințelor anarhice ale extremiștilor de dreapta** [-----]

Victor Iamandi / 24 iul.'34

▣ **Pentru front democratic PNL-PNT**

[LD : era necesară și posibilă organizarea acestui front ?

Cine a fost vinovat că el nu s-a putut crea ?

Unde începe și se termină reciproca culpabilizare ?

Cât a contribuit acest eșec la instaurarea dictaturii regale ? dar a lui Antonescu ?

De ce , la urma urmei, nici după 50 de ani de dictatură comunistă,

cele două mari partide istorice nu s-au putut acorda ,

să dea o șansă acestui popor și acestei țări ?! Și chiar lor ?!

Întrebări, întrebări , puse istoricului de azi, pentru istoria de ieri.]

" Țara , în unanimitatea ei , este

definitiv câștigată regimului democratic și constituțional.

Încrederea constantă pe care ea o manifestă celor două mari partide

de guvernământ - național-liberal și național-țărănesc -

o dovedește cu elocvență pilduitoare . Trebuie însă ca această încredere

- concretizată printr-un atât impresionant coeficient de voturi -

să fie transformată într-o mare forță dinamică , de a cărei acțiune organizată sistematic
să se sfârșame toate tentativele morbide și dizolvante ale pescuitorilor în apă tulbure"

Vict.Iamandi / 24 iul.'34

23.) **Gh.Tătărăscu, Dinu Brătianu**, declarații politice , Timișoara , 6 aug.'34

(Adevărul " ,an 48, nr. 15.513 , 7 aug.1934)

a) Consfătuire PNL . b) Conferință ministerială .

Dinu Brătianu / 6 aug.'34

▣ **Sinceritate, continuitate, fermitate .**

▣ **Nu " destindere " și abdicare .**

" Nu va ieși din obiceiurile lui de a **discuta fără reticență** problemele politice la ordinea zilei.

" **Nimeni** din dvs **nu trebuie să caute** în cuvântarea mea **aluziuni** ,

cari nu sunt în gândul meu , **nici dorința de a micșora adeversarii politici.**

Am credința că **nu atacurile adversarilor** pot slăbi situația persoanelor sau politice ,

ci propriile lor acte.

De aceea, să nu atribuim o importanță prea mare amenințărilor, calificativelor, ce persoanele politice ne fac , căutând să-și ascundă propriile lor slăbiciuni și să creeze diversiuni în opinia publică asupra faptelor ce li se impută.

Dar nici să dăm impresia că nu reacționăm și că noi căutăm să îmbunăm pe adversarii politici printr-o politică așa-zisă de destindere , dar care nu va fi decât o politică de capitulare și de renunțare la sancțiuni ce țara așteaptă pentru ușurarea morală a atmosferei viciate prin ultimii 5 ani de guvernare . Asupra chestiunilor ce sunt la ordinea zilei , trebuie să ne spunem cuvântul clar și lămurit , pentru ca să se știe ce vrem , și să nu se creadă că , o dată aduși la putere , am renunțat la ceea ce am făgăduit în opoziție , și că alte considerațiuni ne împiedică să înfăptuim un program matur alcătuit . "

[-----]

Dinu Brătianu / 6 aug.'34

▣ Controlul averilor !

▣ Deparazitarea aparatului administrativ !

[LD : nu uita ! este cu o săptămână înainte de alegerile locale !]

"Asumându-și răspunderea guvernării și îndreptarea moștenirii unor stări de lucruri nenorocite , guvernul trebuie să aibă mână liberă spre a-și realiza opera .

De alegerea organelor de administrație , mai mult decât de bunăvoință și de intențiile lui , depind realizările . De aceea, să nu aibă nici o ezitare de a deparazita aparatul administrativ de toți trântorii care s-au îmbogățit și trăesc din banul public.

" S-a votat chiar sub țărâniști , ca o sfidare către opinia publică, o lege pentru controlul averilor . Trebuie aplicată cu atât mai mult , cu cât la fiecare moment , chiar de la conducerea acelui partid, se vorbește de curățire.

Ea nu se va face în mod real , decât dacă guvernul nostru se va hotărâ să o facă.

Afacerea Skoda.....

" Afacerea Skoda nu este decât o verigă dintr-un lanț întreg de afaceri și concesiuni necurate. Ancheta parlamentară nu poate da numele celor care au fost corupți , pentru că procesul s-a deschis sub guvernul trecut . Spre a găsi vinovații , ar fi trebuit , cum a motivat dr.Lupu, ca un alt guvern decât cel ce a prezidat afacerea Skoda și care era acuzatul prezumtiv , să facă cercetările și să pună mâna pe actele ce au dispărut din casa de fier. Numele proprii au dispărut , pentru că cei ce încheiaseră contractele , aveau interesul să dispară urmele ce vor fi putut duce la luminarea afacerii.

Profunda corupție...

Ceea ce s-a putut însă afla din ancheta parlamenrară , a fost profunda corupție ce a domnit în timpul guvernării trecute și contrazicerile depozitiilor foștilor membri ai acelei guvernări.

Când o afacere ca aceasta ia o atare dezvoltare, când ea nu este unică, răspunderea principală cade asupra regimului care a prezidat-o, cu atât mai mult , cu cât face parte dintr-un întreg sistem de îmbogățire a partizanilor politici și a partidului , din banii publici . "

[-----]

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

▣ Modificarea Constituției ? inactuală !

[LD : același p.d.v. cu Dinu Brătianu. **Dar** ... nu aceeași apreciere a Constituției și o porțiță deschisă spre revizuire , **dacă** ...Coroana sau Parlamentul ar dori-o !]

"S-a vorbit de o acțiune în vederea revizuirii Constituției noastre.

Am spus și repet : oricâte ar fi imperfecțiunile și lipsurile Constituției noastre , partidul național-liberal a considerat problema revizuirii Constituției ca inactuală.

De aceea **guvernul nostru nu a înserat-o în programul său.**

Dacă Coroana sau Parlamentul ar ridica această chestiune, guvernul va aviza și, luând contact cu **forurile de conducere ale partidului, se va rosti.**
lată punctul de vedere al guvernului.

Partidul național-tărănesc, prin glasul șefului său, [Ion Mihalache]
a anunțat însă o revizuire a Constituției pentru a putea realiza statul țărănesc.

Suntem desigur în fața unui **fapt nou** .

Mă voi rosti asupra lui cu alt prilej , și voi spune atunci care trebuie să fie, după părerea mea, atitudinea noastră față de **această nouă ofensivă demagogică "**

[-----]

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

▣ **"Destinderea " , " Pacificarea"**

[**LD : greu de surprins gândul oamenilor. Optică evident diferită între cei doi .**

De parcă unul nu- l uită pe Duca , iar celălalt l-a uitat definitiv.

Se va vedea la ce a dus " destinderea" promovată de Tătărăscu ...]

" DI Brătianu ne-a reamintit de nevoia sancțiunilor .

Aceste sancțiuni constituie și **pentru guvern o preocupare constantă.**

Politica de destindere și de pacificare pe care **am inugurat-o ,**
în interesul superior al țării , și pe care o voi practica și de aici înainte ,
nu înseamnă renunțarea la sancțiuni.

Căci eu înțeleg destinderea în înălțare sufletească și nu înțeleg destinderea în pactizare cu păcatul și turpitudinile.

Cercetarea afacerii Skoda și sancțiunile ce îi vor urma sunt semnul viu al acestei atitudini.

Să asigurăm, deci, pe șeful nostru, că vom ști să ne facem datoria.

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34
